

NAFARROAKO
ESKOLA
KONTSEILUA
CONSEJO
ESCOLAR
DE NAVARRA

Monografía

Eskola eta amarauna

Nafarroako Gobernua
Gobierno de Navarra

Nafarroako Eskola Kontseilua
Hezkuntzako Batzorde Nagusia
Consejo Escolar de Navarra
Junta Superior de Educación

Titulua

Eskola eta amarauna

Kontseiluaren idazkaritza

Jose Amilibia Salgado

Mikel Merlo Arana

Mª Cruz Planchuelo Aranguren

Ana Reclusa Burgui

Lan hau Aitortu – Partekatu Berdin 4.0 Nazioarteko Baimen baten mende dago.

Iturria aipatzeko: Nafarroako Gobernua, Nafarroako Eskola Kontseilua

Azalaren diseinua

Alvaro Reinaldo

Jardunaldien argazkiak

Mirian Arbilla, Diana Giménez, Natalia Muñoz

Maketazioa

José Joaquín Lizaur

Inprimaketa

Ziur Navarra S.A.

LG: NA 1351-2019

ISBN: 978-84-235-3529-3

Sustapena eta banaketa

Nafarroako Gobernuaren Argitalpen Funtza

Navas de Tolosa k. 21

31001 Iruña

Telefonoa: 848 427 121

fondo.publicaciones@navarra.es

<https://publicaciones.navarra.es>

Aurkibidea

Aurkezpenak

- 9 Roberto Pérez Elorza. Hezkuntzako Zuzendari Nagusia.
- 13 Aitor Etxarte Berezibar. Nafarroako Eskola Kontseiluko Lehendakaria.

Hitzaldia

- 19 Esther Leza Ongay. CP Ujueko irakaslea.

Ekarpenak

- 27 Ekoizpen artistikoko zentro baten eta hezkuntza-komunitateen arteko harremanak. Arte Garaikideko Zentroa. Uhartea. Betisa Ojanguren San Millán.
- 35 Iturriaren Koloreak. Remontival IP, Estella-Lizarra. Gaizka Zubizarreta.
- 47 Kultura zientifikoa eta eskola. NUP. Joaquín Sevilla.
- 53 Ikerketa Batxilergoan. IES Ribera del Arga, Azkoien. Ana Isabel Esparza Ramiro.
- 63 Nafarroako Ikas Komunitateen Sarea. Iosu Ihabar Urzainki eta Borja Colomina Vallés.
- 71 Ikas Komunitateak: aldaketa prozesua. Domingo Bados IP, Olazti. Emma Martínez Arnaiz.
- 81 Ingurumenean heztea: helburu bat baino askoz gehiago. Iruñeko Mankomunitatea. Marta Vital Usechi.
- 89 Ekarpak bat ingurumen heziketari. Mendillorri BHI. Begoña Izquierdo Negro.
- 101 Eskolako hezkuntzaren nazioartekotzea. Hezkuntza Departamentua. Elisa Echenique Echenique.
- 111 Nazioartekotzea. Padre Moret-Irubide BHIren kasua. Padre Moret-Irubide BHI. Isabel Beltrán eta Carmen Blanco.
- 117 Japoniako kultura ezagutzen eta zabaltzen dugu. San Juan de la Cadena IP. Iruña. Carmen Aldama eta Adela Fernández.
- 125 Lanbide Heziketa: arrakastarako prestakuntza-ekosistema. Hezkuntza Departamentua. Esther Monterrubio Ariznabarreta.
- 133 Kalitatezko Lanbide Heziketa. CIP ETI. Tutera. Juan Carlos Ciria Fadrique.
- 147 Eskola birpentsatzea. Hezkuntza Departamentua. Ander Domblás García.
- 157 Aldaketarako esperientzia bat. CP Beriain. Joxe A. Iribarren Gurbindo.

Aurkezpena

Roberto Pérez Elorza
Hezkuntza Zuzendari Nagusia

Esker onak eman nahi dizkiot Nafarroako Eskola Kontseiluari, berriz ere, jardunaldiekin azken urteotan izaten ari den antolakuntza zehatza eta egokiagatik. Eskerrak ere parte hartu duzun guztioi: Aitor, Esther, Betisa, Gaizka, Joaquín, Ana, Miguel, Emma, Marta, Begoña, Elisa, Isabel, Esther, Juan Carlos, Ander, Joxe.

Dudarik gabe, Eskola gizartean dago eta murgildurik dagoen heinean, bere eragina ikastetxeengan nabarmena da. Baina ez da berdin gauzatzen ari eskola guztietan, ez eta abiadura berean ere. Ikasleria mundu globalizatuan bizi bada ere, aldi berean inguru hurbilak, auzoak, herriak, zeresanik handia dute.

Errealitate horren aurrean, ikastetxeen erantzuna ere anitza izan behar da.

Eztabaidaezina da, eskola gizartean murgildurik dagoela, hartan bizi baita, eta haren parte den heinean haren eragina hartzen du. Alabaina, eragin hori ez da berdina ikastetxe guztietan, ikastetxe bakoitzak gizarte errealitate desberdin batekin egiten duelako topo, eta gure ikasleak, mundu geroz eta globalizatuagoan bizi diren arren, aldi berean bizi eta elkarbizi direlako beren ingurune hurbilean, hau da, herrian, auzoan, hirian, handi ala txiki.

Errealitate horren aitzinean, jabetzen gara ikastetxeen erantzuna ere askotarikoa dela. Aristotelesek zioen bidezko tratua edo tratu berdina emateko, kasu berdinei modu berean eta kasu ezberdinei modu ezberdinean ekin behar zitzaie. Horrenbestez, ez da kasualitatea egunotan ikustea ikastetxe eta erakundeek oso erantzun ezberdinak ematen dituztela, bat datozenak hezkuntza egoera bakoitzean aurkitzen ahal ditugun hezkuntza errealitate eta erronka ezberdinekin.

Gela barnean nahiz kanpoan hautematen dugun errealitate askotariko horri erantzuteko, oso garrantzitsua da ikastetxeen autonomia berrikustea. Ikastetxeen autonomia-erikiko errespetua da, hain zuzen, gure hezkuntza sisteman aberastasun handia sustatzen ari den faktoreetako bat, eta, horrenbestez, beharrezkoa da ezaugarri horretan sakontzea.

Oso maiz hitz egiten da autonomia pedagogikoari buruz, oso gutxitan garatzen bada ere. 1970eko Hezkuntzako Lege Orokorrekin eman zitzaion hasiera, baina gaur egungo autonomia kontzeptua 1985ean txertatu zen gure ordenamendu juridikoan hezkuntzarako eskubidea arautzeko Lege Organikoaren eskutik. Hori ukatu gabe, egun indarrean dagoen Hezkuntzari buruzko Lege Organikoan ezarri zen autonomiaren kontzeptua printzipio eragileen artean, eta V. titulua eskaini zitzaion: *Ikastetxeen autonomia, parte-hartzea eta gobernua*.

Urte horiek guztiak iraganik, hezkuntzako azken bi legeek ikastetxeen kudeaketaren alde egiten dute. Kudeaketa hori ikastetxeen autonomian zehaztutako hezkuntza sistemen antolakuntza erreformaren oinarritzko eta erdiguneko puntua da (beste puntu askotan elkarren kontrako balioak defendatzen badituzte ere, LOE eta LOMCE bat datoz horretan).

Horrenbestez, autonomia hezkuntzaren helburuak lortzeko beste tresna bat bilakatu da. Hau da, erronka berriei aurre egiteko bitarteko bihurtu da, aniztasunera egokitzeko malgutasun eta moldakortasun gisa ulertuta, baita hezkuntza komunitatearekiko gertutasun gisa ere.

Testuinguru horretan, Nafarroak izaera propioko ikastetxe aukera zabala eskaintzen du. Eskaintza hori bere hezkuntza apustuen emaitza da, eta kudeaketarako autonomiak sustatzen du. Horiek guztiek ezaugarri aunitz dituzte komunean, curriculum, araudia eta baliabideen kudeaketa partekatzen dituztelako. Dena den, badituzte zenbait ezaugarri propio ere, hezkuntza eta gizarte ingurunean duten misioa ulertzeko moduaren arabera hartu dituzten hezkuntza erabakiei esker.

Besteak beste, bizikidetzeta edo bitartekaritza programa espezifikoak eskaintzen ahal dituzte, edo Ikas Komunitateen parte izan, edo Ikaskuntzaren eta Zerbitzu Solidarioaren aldeko apustua egin, ikastetxe sare ezberdinetan sartuta egon (osasungarriak eta sozio-emozionalak, seguruak, solidarioak edo jasangarriak), Atal Elebidunak edo mota ezberdinetako Batxilergoak eskaini (Bachibac, nazioartekoa, ikerketakoa) edo aniztasunari erantzuteko Hezigarri eta beste arreta programa batzuetan parte hartu.

Ikastetxe batzuek soilik eskaintzen dituzten programen eta sareen zerrenda luzea da, eta autonomia eta ikastetxeen arteko lankidetzeta ahalbidetzen du. Era berean, ikastetxeek beren apustu metodologiko edo linguistikoa egiten dute era batera edo bestera Nafarroa osoan, betiere beren autonomia esparruaren baitan.

Gainera, eta beren erabaki propioen esparru horretan, hezkuntza komunitateek zein motatako eskola lanaldia duten hautatzen ahal dute, betiere ikastetxeak eskaintzen dituen zerbitzuak koordinatuz. Horrez gain, aniztasunari erantzuteko dituzten baliabideak antolatzen ahal dituzte, horrela baliabide horiek behar dituzten ikasleen erantzuna hobeki koordinatzeko.

Autonomia hori argi eta garbi defendatu dugu ikastetxeen hobekuntzaren eragile gisa gure Aniztasunari Erantzuteko Planean. Zentzu horretan, Hezigarri programaren baitan berrikuntza metodologikoaren eta ahalduentzaren bitartez, eta XXI. mendeko gizartearen eta hezkuntzaren erronkei aurre egiteko, komunitatea progresiboki inplikatur, hezkuntzak behar duen eraldaketa egia bihurtzen ari diren ikastetxeen adibide ugari dauzkagu.

Hala, bat egiten dugu ikuspuntu horri buruz nazioartean dauden adituen txosten eta azterlanek emandako gomendioekin. PISA txostenak ere honako hau zioen ekitateari buruz 2012an:

“Ikastetxeen autonomia, bereziki edukien gaineko erabakiei dagokienez, askoz baxuagoa da oraindik ere Espainian ELGAko herrialdeen batezbestekoan baino. Ikasleen %58 baino ez dira joaten beren hezkuntza eskaintzaren gainean erabaki ahalmenen bat izaten ahal duten ikastetxeetara. Osera, ELGAko batezbestekoa %82koa da.”

Hezkuntza arloko ikerketaren arabera, autonomia handiagoa izatea posible da hezkuntza premietara egokitutako proiektu pedagogiko bat sustatuko duen lidergo argia praktikatzan bada, lidergo hori eraginkorra izatea ahalbidetuko duen baliabide zuzkidura bat baldin bada eta ikastetxearen helburuetan hezkuntza komunitate osoa inplikatzan bada. Autonomia ez da hezkuntza administrazioak eskuzabaltasun gehiago edo gutxiagorekin egiten duen emakida bat, baizik eta hezkuntza politikek aurkezten diren premiei azkar eta modu eraginkorrean erantzuteko duten beharra, horrela erabakirik egokienak hartzeko, arauen aplikazioaren edo interpretazioaren gaineko jarraibideen esperoan egon beharrik gabe.

Autonomiaren kontzeptua hobekuntza prozesu zabal baten barnean ulertu behar da, eta ez printzipio operatibo gisa; izan ere, autonomiak bakarrik ezin ditu eskatzen zaizkion helburuak lortu. Horrenbestez, autonomia ez da helburu bat berez, baizik eta bitarteko bat, ikastetxeen erantzunak inguruaren premietara, emaitzak hobetzeko beharretara eta gero eta heterogeneoagoak diren ikasleen egokitzapen eta sozializazio beharretara moldatzera bideratutakoa.

Ikastetxe bakoitzak bere ingurunearen indarguneak eta ahulguneak identifikatzeko gaitasuna eduki behar du; hala bada, posible izanen da aniztasunari erantzuteko arlo horretan bere hezkuntza eta metodologia eskaintza hobetzeko erabakiak hartzea. Ikastetxeen autonomia ate ireki bat da, kohesioa, adostasuna, profesional guztien parte hartzea, barne koherentzia eta jardunbide partekatu bat definitzea ahalbidetzen dituena.

Aurkezpena

Aitor Etxarte Bereziabar

Nafarroako Eskola Kontseiluko Lehendakaria

Nafarroako Eskola Kontseiluaren Jardunaldien azken ziklo honetan proposatu da hezkuntza berrikuntzari buruz hausnartzea, modu kritikoan eta proposamenak eginez. Berrikuntza ikastetxeak eta sistema bera hobetzeko hausnarketa prozesu partekatu gisa ulertuta. Aurreko urteetan beste gai esanguratsu batzuk landu ziren, hala nola: Haur hezkuntza 0-6 (2016), Landa eremuko eskola Nafarroan (2017) edo Hezkuntza eta espazioa (2018).

Gure jardueren noranzkoa merkatuan espazioak sortzeko hain baliagarriak diren hezkuntza modetatik at eta ikastetxeak bereizteko etiketak sortzetik kanpo dago, argi eta garbi. Hortaz, berrikuntza ez dela erabateko berritasunaren sinonimo ondorioztatzen da. Paul Valéryk jada azpimarratu zuen “berria denaren superstizio zentzugabea”. Eskola Berriaren, edo hezkuntza berrikuntzaren, funtsezko proposamenak aspaldi-aspaldi formulatu ziren lehen aldiz eta oraindik ere guztiz egokiak izaten jarraitzen dute: haurtzaro eta gaztaroarekiko begirunea eta errespetua, kultura guztien garrantzia, inklusioa, jolasaren balioa hazteko eta gozatzeko, pentsamenduaren eta ekintzaren arteko lotura, kideen arteko lankidetzeta, edertasunaren eta arteen balorazioa edo familiarekiko eta hezkuntza komunitatearekiko elkarlana.

Batzuetan, hezkuntzaren inguruko eztabaida sorrarazten duten ohiko lekuak tranpa analitiko bihurtzen dira. Ígor Stravinski-ri galdetu zioten ea zer zen berarentzat musika garaikidea, eta erantzun zuen, esaterako, georgiar kulturako polifonia tradizionala edo liturgikoa zela. Prestakuntza txikia izan duen norbaitentzat, balio handiko adierazpen tradizionalak dira, gaur egun inolako garrantzirik ez dutenak. Azken batean, eskola garaikiderako proposamenak egiteak zerikusia du diagnostiko zehatz eta kritikoekin, publikitate joeretatik harago.

Beraz, berrikuntza kontzeptuaren babesean ezin dira iruzurrak aterpetu, jendartearen zabaltzen diren etiketa deigarri eta hutsalak erabiliz. Ezaguna da Grigori Potemkin, Errusiako Inperio Armadaren Komandanteburuak, Krimea konkistatu ondoren agindua eman

Rosa Iriarte

Iñigo Villar

Irudiak Corellako Arte Eskolako ikasleek egin dituzte

zuela herrixkak osatzeko etxean fatxada nagusien sasi-paretak eginez bakarrik. Katalina II enperatrizak bisitaldia egin aurretik gauzatu zen plana. Gerraren sarraskiak eta ondorengo miseria gorentasunaren eta gortearen begiradetatik ezkutuan gelditu ziren.

“Potemkin herrixken” amarruak funtzionatu zuen. Irudiaren gizartean bizi garela diote eta esandako gertaerak aitzindaria dirudi. Historian ispilatze edo iruzurren erabilera amaigabea izan da eta hezkuntza ez da joera honetatik libre. Horregatik, egindako jardunaldietan aurkezten ditugun proiektuekin bestelako begirada proposatzen dugu, indargunea tokiz-tokiko hezkuntza komunitatearen hobekuntzan jarriz.

Gauza jakina da: jendarteak bestelako hezkuntza sistema eskatzen du. Erronkak hor dira aspaldi formulatuak (Delors eta beste askoren txostenak, UNESCOk aldiro argitara eman dituen azterketak, erakunde akademikoetatik sortutakoak...) eta guztietan hezkuntza sistemari espektatiba gorenenak edukitzea eskatzen zaio, gaur eguneko erronken aurrean atzoko erantzunek huts larria eragiten dutelako.

Eta, gainera, huts horiek bereziki mingarriak dira era asimetrikoan gertatzen direlako. Hezkuntzan ekitatearen falta lehen mailako eztabaida bihurtu da azken urteetan fenomeno larritzen joan den neurrian. Jendarteko arrakala, eta haur eta gazteen artekoa azpimarragarriena, handitzen ari da eta maila askotariko neurriak hartu behar dira egoera aldatzekotan. Hezkuntza funtsezko eskubide bat izanik, pertsona guztientzako berme egokiak ziurtatuko dira unibertsala dena, erreala egiteko. Ikastetxe batzuetan bide horretan diren bitartean, zer gertatzen da besteekin? Zeintzuk dira erronka berrien aurrean erantzun egokiak sortzen dituztenak?

Hausnarketa eragiten duen berrikuntza, partekatua eta epe luzerako diseinatua behar dugu, behin eta berriro hezkuntza berrikuntzetan identifikatzen dugun Danaideen sindromea alde batera utziz. Danaoren, Argoseko erregearen, alaba haiei kondena itzela

ezarri zieten: ura bahe batean arrastatzea eta ontzi hautsietan edo –kontakizunaren bertsioren arabera– hondorik gabeko upel batean isurtzea. Kontakizun hartan, berrogeita hamar alabetatik bakarra libratu zen kondena hartatik. Askotan etortzen zaigu irudi hori gogora, gogotsu sortzen diren eta beren protagonistengan oroitzapen ona beste aztarnarik utzi gabe desagertzen diren proposamen berritzaileen hauskortasunaz jabetzen garenean.

Horrenbestez, egiten ditugun proposamenek epe luzekoak eta malguak izan behar dute, horien definizioa eta hobetzeko marjina egokitzen joateko. Betiere desiragarria izaten da egonkortasuna bermatzea proiektu berritzaileak hazi eta erabilgarriak izan daitezzen. Zuzendaritza taldeen lanaren ikuspegia, irakasleen eta gainerako profesionalen konpromisoa, familien esku hartzea eta eragile sozialen eta hezkuntzako eragileen bultzada, besteak beste, jardunbide egoki edo proiektu bat hobekuntza sendo bilakatzen lagunduko duten faktoreak dira.

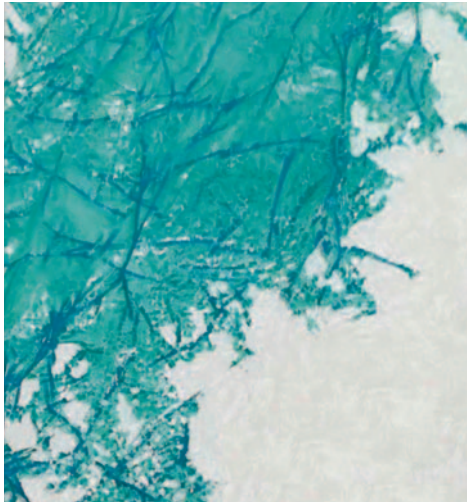
Aldaketa dinamiko sendo hori lortzeko, galdera gakoak egiteko trebetasuna beharko da; izan ere, ongi formulatutako arazoak dira enigma ebazten laguntzen ahal dutenak, eta ebaluazio zorrotzera beharrezkoa izanen da hobekuntzak egiteko. Lisa Randallen arabera, hauek dira hezkuntza zientifikoaren oinarrizko elementuak: “datu empirikoak jaso eta ebaluatzen irakastea, probak aztertzea, kalkuluak ulertzea, eskura dauden datuetatik ondorioak ateratzea eta aitortzea gai bat noiz ezin den ebatzi eskuragarri dagoen ebidentzia batetik”. Adierazpen hori, zenbait desberdintasunekin eta testuinguru bakoitzera egokituta, hezkuntza lanaren edozein esparrutan aplikatzen ahal da.

Zein da hezkuntza sistemaren erantzuna? Nola egiten diote aurre zeregin horri administrazioek, ikastetxeek, irakasle eta profesionalek edo familiek? Beste edozein arazo konplexurekin gertatzen den moduan, ezin konta ahala faktore daude eta ezinezkoa da jardunaldi batzuetan faktore horiei guztiei behar adinako arreta eskaintzea. Dena den, gero eta adostasun handiagoa dago hezkuntzaren hobekuntzarako esanguratsua den elementu bat nabarmentzeko garaian: ikastetxeek, eta sistemak berak, beren komunitateko eragileekin erlazionatzeko duten modua.

Iraganean ikastetxeak modu isolatuan definitu izan dira. Eredu kapsulatu horrek azaltzen du familiak zergatik baztertu diren ikastetxeen eguneroko lanetik, zergatik ez den komunikaziorik egon elkarren ondoko ikastetxeen artean edo hezkuntza etapen artean (esplizituki bananduta egon dira) edo ikastetxeek zergatik izan duten hain lotura txikia beste eragile kultural eta sozial esanguratsu batzuekin (liburutegi publikoa, osasun zentroa, boluntario sozialak...). Argi esan dezagun: hezkuntza eredu hori zaharrituta dago.

Hori dela eta, XXIII. Jardunaldietan ikastetxeak zabaltzea eta beste eragile batzuekin erlazionatzea ahalbidetzen duten ardatzei buruz hausnartu dugu, uste baitugu eragile horiek guztiek ekarpen oso garrantzitsuak egiten dituztela eta nabarmen hobetzen dutela hezkuntza sistema. Puntu honetan ere faktore edo ardatz jakin batzuk aukeratu eta beste batzuk alboratu behar izan ditugu, denbora mugatua genuelako.

Jarraian zehaztu ditugu landutako ardatzak, eta horietako bakoitzean erlazio horrekin lotutako istorio labur bat aurkeztu dugu, adibide gisa balio duen esperientzia bat. Asmoa da ekarpen, ideia eta iradokizun horietatik abiatuta lankidetzara hori hobetzea etorkizunean.

Noelia Azagra

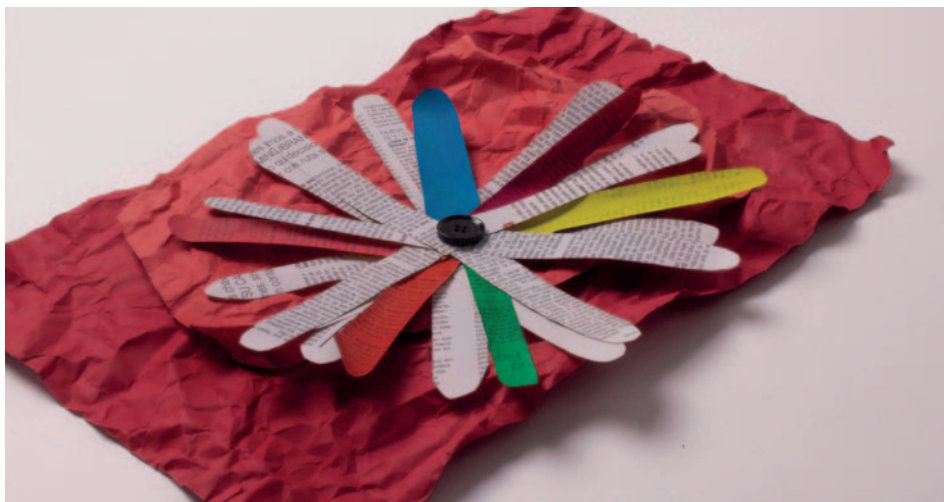
Raúl Sáinz

Honako hauek dira ardatzak:

- Arteekin lotura duten erakundeak eta pertsonak (museoak, arte zentroak, sortzailak).
- Esparru zientifikoak (unibertsitateak, Planetarioa, zientzia dibulgaziorako elkarteak).
- Gertuko gizarte eragileak (udala, kultur etxea, migratzaileen elkarteak, GKEak).
- Ingurumenarekin zerikusia duten erakundeak (mankomunitateak, landa eragileak, GKEak).
- Beste lurralde batzuetako ikastetxeak (trukeak, egonaldiak, nazioarteko harremanak).
- Hezkuntza eta enplegua (prestakuntza, enplegu eskaintzekiko erlazioa, aukera berriak).

Uste dugu hausnarketa horiek guztiak hezkuntza komunitatearen barruan egin behar direla, ahalik eta modu unibertsal eta inklusiboenean. Hezkuntza sistemak egozten zaizkion funtzioei erantzuteko gakoa irakasleek profil berritzailea, dinamikoa eta, gainera, gizartean ongi ikusia izatea zela pentsatzen genuen duela ez asko. Ondoren, ikusi genuen beharrezkoa dela ikastetxeek familiekin elkarlan estuan lan egitea proposamen kooperatiboetan. Bihar ulertuko dugu gakoa komunitatearekin lotuta dagoen hezkuntza sistema dela. Esku hartzen duten eragile guztien itxaropen handiak, gaitutako profesionalak, familia inplikatuak eta ikuspegia duten erakundeak eta administrazioak behar ditugu. Egiten ditugun proposamenek epe luzekoak eta malguak izan behar dute, berrikuntza ildoak hazi eta erabilgarriak izan daitezzen.

Nafarroako Museoa "Abauntzeko Mapa" izeneko bloke bat dago. Paleolitoko elementu esanguratsua da mundu mailan. Bertan ageri dira, irarririk, haizuloaren inguruko elementu geografikoak, perspektiban landutako ahuntz talde baten eskema itxurako lehen irudiarekin batera. Madelein aldiko bukaeran dago datatua, K.a. 9815 urte aldera.

Álvaro Reinaldo

Gizakiak eginiko bilaketaren, ikerketaren eta aurkikuntzaren irudi paregabea da. Argi frogatzen du gizakiok bizitzako errealitateak erlazionatzeko eta jakinarazteko beharra dugula. Urte batzuk beranduago ingurua ezagutzeko eta bertan erlazionatzeko erronkarekin jarraitzen dugu, gure garaiko harrietan partekatutako kulturaren bidez.

Hori da Jardunaldi hauetan islatu eta bultzatu nahi dena: berrikuntza esperientzia isolatuen gaineratik hezkuntza sistemarako ardatz diren eta izan daitezken helduleku batzuen azterketa egitea eta adibide esanguratsuen bidez hori modelizatu erreferentziazko praktika sendoak ezagutzera emanez.

Hitzaldia

Esther Leza Ongay
Uxueko IPko irakaslea

Artikulu honen xedea da erakustea irakaskuntza-ikaskuntza prozesua askoz ere aberasgarriagoa dela hezkuntza sistema bere barneko ekintzak gauzatzen diren testuinguruarekin lotzen bada, eta horrek eskaintzen dizkion giza baliabide, baliabide material eta baliabide immaterial guztiei balioa ematen bazaie.

Demagun irakasleok landa munduko txokorik ezkutuenan edo planetako hiri jendetsuenan dagoen beste eskola batera joan behar dugula lan egitera, eta han ez dugula testulibururik.

Egoera horrek zalantza asko sortuko lizkiguke, eta horien artean, seguruenik, honako hau: Eskola bere testuinguruarekin erlazionatuko dugu? Nola? Orain aintzat hartzen ditugun parametro berak hartuko ditugu aintzat?

Seguruenik, hasiera batean, harridura gaitutakoan, bi eskolen arteko antzekotasunak aztertzeari ekinen genioke. Desberdintasun guztiak zerrendatuko genituzke, batez ere ahaztutako herrixka batean lan egin behar badugu, esaterako, Afrikaren erdian. Alabaina, seguru berehala antzekotasun asko eta garrantzitsuak aurkituko genituzkeela, batzuk gizakiak berezko dituenak eta besteak eskolaren inguruneari lotuak. Azken horiek izanen dira, hain zuzen, ingurune berrirako segurtasuna eta arrakasta bermeak emanen dizkigutenak.

Zertan datoz bat munduko eskola guztiak?

Hauek dira partekatzen dituzten alderdiak:

- Denetan beren altxor preziatuenarekin lan egiten dugu: haurrekin.
- Eskolen testuinguru guztietan bizi da jende "jakintsua".
- Kide guztiek dute jakin-mina, jakiteko gogoia.
- Toki guztietako jendeak nahi du hobera egin, mundu hobea eraiki.
- Ondare material eta immaterial aberatsa dute.

Balio handiena duen elementuarekin lan egiten dugu: haurrekin

Familia bakoitzaren eta komunitatearen altxor handienaren gordailuzain gara; horregatik, jendea prest egoten da eskolari laguntzeko. Haurrekin inplikatzeko dira ikaskuntza prozesuan, hunkitu egiten dira martxan ikusten dituztenean, beren jakinduriak transmititzen dizkiete, galderak egiten dizkiete... Eta harro sentitzen dira, belaunaldi berriak gehiago jakiteko eta lehiakorrago izateko ekarpenak egiten dituztelako.

Ekarpen hori haurrak zaintzeko eta babesteko modu ona da, bizi beharreko garaietara hobeki egokitu daitezten eta mundu hobea eraikitzen lagun dezaten.

Jende jakintsua

Komunitate guztietan daude jakintsuak, hainbat gairi buruz asko dakitenak, erakundeei lotuak edo ez, unibertsitateko ikasketak dituztenak edo ez, doktoratuak edo eskolaga-beak...

Pertsona edo erakunde horiek arduratuko dira eskolari laguntzeaz eta beren atea beti zabalik izateaz, bai ikasleei bai irakasleei ahalik eta ekarpen baliagarrienak egiteko: denboraren joan-etorrian pilatu dituzten edukiak, munduan izandako hainbat fenomeno eta gertakariri buruzko azalpenak, ikaskuntza-irakaskuntza prozesua modu ezin hobean garatzeko ezagutzak, bitartekoak eta baliabideak eskuratzen lagundu dieten estrategiak eta, azken finean, beren jakinduria eta trebetasun guztia.

Badakigu irakasle gisa ditugun ezagutzak mugatuak direla, eta are gehiago kontuan izanda lanbide honetan aritzeko eskatutako maila asko hobetzen ahal dela. Askotan, eskolan sortzen diren galdera interesgarriak erantzunak aurkitzeko lan egiten dugunean, zalantzak izaten ditugu, ez dugu behar besteko ezagutzarik izaten edo ez ditugu informazio iturri egokiak aurkitzen. Horregatik guztiagatik, zientzia desberdinetan adituak diren pertsonak behar izaten ditugu: biologia, artea, astronomia, arkeologia, historia, psikologia...;

baina baita baserritarrak, baratzezainak, erlezainak, gaztagileak, sukaldariak eta artzainak ere, besteak beste.

Batzuek eskolaren ondoan lan egiten dute eta beste batzuek unibertsitatean edo beste erakunde batzuetan (ospitaleak, osasun etxeak, enpresak, museoak...). Baina den-denak behar ditugu. Horregatik, komenigarria izaten ahal da erakundeetatik bertatik modua ematea guri arazoak konpontzen laguntzeko, pertsona hori senideen edo lagunaren bitartez bilatzen ibili behar izan gabe.

Bestetik, baliabide jakin batzuk ere behar ditugu; esaterako, laborategiko materiala edo bibliografia iturri fidagarriak. Nola ulertuko dituzte ikasleek eduki jakin batzuk horretarako baliabide egokirik gabe?

Jakin-mina eta jakiteko gogoia ez dira sekula asetzen

Jakin-mina edo jakiteko gogoia da hezkuntza prozesu osoaren ardatz nagusietako bat, hori baita ezagutzaren, ikerketaren eta aurrerapenaren motor garrantzitsuena. Einsteinek ere honela zioen: *“Ez daukat talentu berezirik. Jakin-min handia dut, hori da dena”*. Mende batzuk lehenago, Comeniusek baieztatu zuen gizaki guztiok dugula ezagutzarako berezko dohaina.

Haur txiki bati arretaz begiratzen badiogu, ikusiko dugu jakin-min handiz behatzen duela bere inguruko mundua. Bere bizitzako lehen uneetan ez da jakin-min hori hitzez adierazteko gai, baina aurrerago egiten du, hitz egiten hasten denean. Bada, orduan, besteak beste eskolan egiten ditu bere jakin-mina asetzeko galderak. Alabaina, ezin dugu ahaztu galderak ez direla soilik ahozko hizkuntzaren bidez egiten; haurrak arretaz behatzen baditugu, argi ikusiko dugu beren eguneroko bizitzan eta eskolan.

Jakin-mina galderen bidez ere azaleratzen da. Bada, nork egiten ditu galderak hezkuntzaren munduan? Hasiera batean, logikoa dirudi haurrek egitea galderak, baina gertatzen ahal da eta, hain zuzen, gertatzen da familiek edo komunitateko edozein kidek egitea. Hori gertatu zen, esaterako, Pilik adierazi zigunean harritura geratu zela bere sukaldeko leihoan liztor buztingile baten habiak ikusi zituenean. Eta horren ondorioz sortu zen intsektu “misteriotsu” horri buruzko proiektua.

Horrelako gertakariei eskolan harrera eginez gero, komunitatearen partaidetza aktiboaren hazia ereiten da, eta horrek ikaskuntzaren komunitate bat sorraraziko du etorkizunean. Hala, komunitateko bizitza aberatsagoa izanen da, komunikazio eta elkarrekintza handiagoa egonen da kide guztien artean eta indartu egiten da denok barruan daramagun jakiteko gogo hori.

Hala, denak ilusioz inplikatzeko dira; izan ere, zerbait hautemateak eta ezagutzeak ematen duen gogobetetasun eta plazerraz gain, beren haurrengan pentsatuz egiten dute, eta haurrak dira, hain zuzen, beren herriaren gauzarik onena, beren etorkizuna.

Ondare materiala eta immateriala

Eskola ororen inguruneak du ondare material eta immaterial aberatsa. Eraikina bera, baldin eta eskola eraikin batean badago, eta horren inguruak dira eskolaren ondarea. Bertako zerua, izaki bizidunak eta jendea behatzen ahal dira, eta bertako ondare immaterialari balioa eman (hizkuntza, etnografia...).

Eskola barnean hartzen duen testuinguru hori proiektuen iturri agortezina da, ordeztu ezin diren behar-beharrezko baliabideak eskaintzen baititu, eta hor gertatzen baitira (edo gertatu izan baitira) jakiteko gogoia edo jakin-mina pizten duten gertakariak. Nire iritziz, ingurunea da erabilgarri dugun hezkuntza baliabide garrantzitsuena, munduko edozein eskolatan. Gogoan dut *La lengua de las mariposas* filmeko eszena bat, non Fernando Fernán Gómezek maisutasunez hitz egiten baitu bere ikasleekin tximeletei buruz. Ez dago azalpen horren pareko liburu edo dokumentalik!

Baliabide horiekin, komunitate osoarentzat onuragarriak izanen diren diziplinarteko proiektuak gauzaten ahal ditugu. Nor behar dugu horretarako? Bertan bizi diren pertsonak, mundu guztiko pertsonak, adituak eta askotariko gaien inguruko jakitunak. Gainera, horiekiko guztiekiko komunikazioa inoiz baino errazagoa da orain.

Eta geure buruari hau galdetzen ahal diogu: baina zer gertatzen da curriculumarekin? Ezarritako helburuak beteko ditugu? Bai, noski. Lehen Hezkuntzako curriculumaz aztertzen badugu, ikusiko dugu ia eduki guztiak erlazionatzen ahal direla herriko ondare material eta immaterialarekin, zeinak ezin konta ahala proiekturen iturri baitira. Alabaina, ikuspegi irekia eta zabala izan behar dugu, proiektzio unibertsala duena.

Haurren ikuspegia horrelakoa da, hain zuzen, eta beren galderak beti dira oso interesgarriak. Are gehiago, esanen nuke askotan hezkuntzako profesionalok garelako ikuspegi hori mugatzen diegunak, ez dugulako modu unibertsal eta diziplinartekoan pentsatzen edo ez diegulako norabide horretan laguntzen.

Herrian beti gertatzen da zerbait. Izaten ahal dira urtean zehar tarteka egiten diren jarduerekin lotura duten gertakari arruntak (jaiak, mahats bilketa, zereal bilketa, oliba bilketa...), edota ezohiko gertakariak, hala nola herriko obra garrantzitsuak, eguraldiarekin zerikusia duten fenomenoak eta abar.

Adi egoten bagara, herritarren lankidetzarekin gauzaten diren proiektu interesgarriak sortzen ahal dira, eta horien bidez, ikasleek asko ikasten ahal dute. Hori gertatu zen, esaterako, Uxuen, non K.o. 684. eta 780. urteen artean bizi izan zen gizon baten hilobia agertu baitzen. Horrek proiektu bat sortzea ekarri zuen, nire ustez oso interesgarria izan zena.

Proiektu horiei esker, gainera, inguruko herrietako eta, are, beste herrialde batzuetako eskolekin batera lan egiten ahal dugu. Hori pentsaezina zen duela urte asko, eta orain edozein unetan egin dezakegu.

Ezin dugu ahaztu herriko nahiz edozein komunitatetako pertsonak beren ondarea baloratzen dutela eta beti prest egoten direla ideiak emateko eta proposamenak garatzen laguntzeko, ikasleek modu esanguratsu eta funtzionalean ikas dezaten.

Hezkuntza eraldatzailea

Ukaezina da gizarte guztiek aurrera egitea dutela xede, eta denon artean mundu hobeira eraikitzea. Bada, zalantzarik gabe, eskola da eraldaketa horren eragileetako bat. Honela zioen Paulo Freirek: *“Benetako hezkuntza gizakiak munduaren gainean egiten duen praxia, hausnarketa eta ekintza da, mundu hori eraldatzeko asmoz”*.

Gaur egun eraldatzeko eta hobetzeko gogo hori beste modu batera definitzen dugu: *“hezkuntza eraldatzailea, herritar globalentzat”*.

2015eko irailean, NBEren 70. Batzar Nagusiaren harira, 192 herrialdeetako gobernuen eta gizarte zibileko erakundeen ordezkariak helburu gisa hartu zuten Garapen Iraunkorrerako 17 Helburuak (GIH) betetzea 2030erako. Helburu horien bidez, XXI. mendeko gizarteak dituen arazo larriak konpondu nahi dira.

Hala, gizarte guztiek hobera egin nahi duten bezalaxe, guk, mundua errotik aldatu nahi badugu, erraz aurkituko ditugu loturak Garapen Iraunkorrerako Helburuen eta gure proiektuaren artean, hori edozein izanik ere. Eraldatzeko gogo horrek bizirik egon behar du eskola bizitzako esparru guztietan eta gauzatzen diren proiektuetan. Horretarako, onena da gure ingurura begiratzea eta begirada hori mundura zabaltzea.

Adibidez: Zer egin behar dugu haur batek platano erdi bat zakarrontzira botatzen badu jolas garaian? Munduan jende askok gosea pasatzen duela-eta hori ez egiteko esan? Uste dut horrek ez duela askorako balio. Egokiena litzateke *“Platanoaren aztarna”*-ri buruzko lan bat egitea eta, ondoren, komunitateari aholkuak ematea aztarna hori murrizteko eta elikagaien xahuketa zer-nolako arazo larria den jakinarazteko. Bukatzeko,

edukiontzia instalatuko genituzke komunitatearen parte hartzearekin konposta egiteko. Hala, 12. helburua beteko genuke: “Ekoizpen eta kontsumo arduratsua”.

Zer egin behar dugu lortu ditugun ezagutza horiekin?

Zer egin behar dugu gure ikerketa eta aurkikuntzekin? Partekatatu eta zabaldu, besterik gabe. Herriari eta beste eskola batzuei helarazi, eta horretarako orain arte ez bezalako baliabideak ditugu.

Horregatik, gure eskolako ikasleek:

- Hitzaldiak ematen dizkiete
 - Herritarrei
 - Bideokonferentziak egiten dituzten beste ikastetxe batzuekin
- Antzezlana sortzen eta egiten dituzte
- Argitalpenak egiten dituzte
 - Inprimatuak:
 - Urtekaria
 - Aldizkariak
 - Askotariko artikulak
 - Turismo gidak
 - Kartelak
 - Liburuxkak edo liburuak
 - Digitalak edo analogikoak:
 - Irratsaioak
 - Dokumentalak
 - Telebistako saioak
 - Eta egindako ikerlanen berri ematen dute eskolaren blogean.

Hartara, haurrak beren ikaskuntzaren protagonista bihurtzen dira, kultura hedatzen dute eta besteen lekuan jartzeko gai bihurtzen dira. Herri txikietan, askotan edo ia beti, eskola izaten da bertako kultur eragile bakarra.

Balizko helmugan eginiko lana ebaluatuko dugu.

Une batez, artikulua honen hasierako balizko kasura itzuliko gara, eta hau galdetuko diogu geure buruari: “Zer moduz moldatu gara helmuga berrian?” Zalantzarik gabe, arrakasta izan dugu; izan ere, identifikatu ditugun bost konstanteei esker, zeinak komunak baitira munduko gizarte guztietan, bidea egina dago edo, gutxienez, abiapuntua hor dugu. Hortik abiatuta, bihurtzeren batean pixka bat derrapatzen badugu ere, berriro orientatu eta bideari ekiten ahalko diogu.

Onurak denontzat

Modus operandi hori denontzat da onuragarria. Eskola onuragarria da hezkuntza komunitatearentzat eta herriarentzat: ezagutzak partekatzen dituzte, herritarrek hitzaldi edo antzerkietara joaten dira, solasaldi dialogikoetan parte hartzen dute, mahaia partekatzen

dute... Eta, batez ere, haurrekin batera esertzen dira ikasten eta ezagutzak partekatzen dituen komunitate batean.

Prozedura hori oso onuragarria da eskolarentzat ere. Haurrek beren ezagutzak partekatzen dituzte, beste pertsona batzuen ekarpenetatik ikasten dute, maisua ez da "irakasten" duen figura bakarra, ikasleak gehiago integratzen dira komunitatean, balioa ematen diote beren ondare aberatsari, beren komunitateko parte sentitzen dira, eta komunitatearen eta, aldi berean, mundu osoaren etorkizunari begiratzen diote; izan ere, ezin dugu ahaztu gairak beharrezko arazoak eta erronkak berdinak direla mundu osoan.

Gainera, eskolaren errealitatea ezagutzeari esker, komunitateko kideek materialak eta beren hezkuntza baliabideetako batzuk ematen dituzte: liburuak, jokoak, material zientifikoa... Hala, eskolaren funts dokumentala aberastu egiten da eta proposamen berriak egiteko aukera areagotzen da.

Eskola-testuinguru harremanaren azken helburua

Utopikoa izaten ahal bada ere, zein izan beharko litzateke eskola-testuinguru harremanaren azken helburua? Eskola komunitatearekin eta herriarekin identifikatzea. Eskola herria da, eta denok batera ikasten dugu. Bidea ez da erraza, baina egiten ahal da. Horretarako modurik onena da gure lana pasioz egitea eta jakin-min handia izatea.

Bukatzeko, ELGA-UNICEFen txosten bat aipatuko dut, 2016koa. Horren arabera, *"ikasleei beren kanpoko ingurunean eta hortik abiatuta ikasteko aukera ematen dieten proiektuak garatzea ezinbesteko faktorea da hazi eta gizarteak eskatzen dituen aldaketara egokitu nahi duten eskolentzat"*.

Ekoizpen artistikoko zentro baten eta hezkuntza komunitatearen arteko harremanak

Uharteko Arte Garaikideko Zentroa
Betisa Ojanguren San Millán
Uharteko Arte Garaikideko Zentroko Zuzendarikidea
betisa@centrohuarte.es

Testuak, Uharte Zentrotik heziketa-komunitateari egiten zaion eskaintza azaltzen du, zirriborro gisa. Proposamen hauek, parte hartzen dugun ekosistema kulturala indartu eta sustatu nahi dute, ekoizpen kultural ezezagun bezala irakaskuntza-praktika ulertuz.

Gako-hitzak: heziketa artistikoa, irakasleentzako formakuntza, ekosistema kulturala, ekoizpen kulturala.

Testuingurua

Azken urteotan, Uharte Zentroa arte eta kultura garaikidearen inguruko esperimentazio, ekoizpen eta ikerketa zentro bilakatu da. Hala, Nafarroako Foru Komunitateko arte garaikidearen arloko erreferentziatzako espazioa da gaur-gaurkoz.

Prozesu horretan, zentroaren jardueraren xedea aldatu egin da: lehen erakustea zen, orain berriz, pentsatzea, egitea eta izatea. Horrez gain, ikuspegi indibidual, bertikal eta hierarkikoa alde batera utzi eta ikuspegi kolektibo, horizontal eta erlazionalagoa hartu du.

Aldaketa horrek Zentroaren programazioaren ardatza osatzen duten hiru lan ildo biltzen ditu:

- Artistendako egonaldiak. Espazioen, giza baliabideen eta baliabide teknikoan lagapenak, edo proiektu artistikoetarako deialdi profesionalak.
- Jarduera irekiak. Proposamen horien bidez, arte garaikidearen beraren prozesuak agerian jarri eta herritarrengana hurbildu nahi dira, baita haiekin partekatu ere.
- Prestakuntza eta hezkuntza: Artisten etengabeko prestakuntzarako espazioak etaaldiak sustatzen dira; horretarako, lantegiak, ikastaroak, mintegiak, hitzaldiak, jardunaldiak, laborategiak eta abar egiten dira. Horrez gain, zuzenean lan egiten da ikas-tetxeekin eta irakasleekin.

Azken lan ildo horren barnean, arreta berezia ematen diogu hezkuntza komunitatea arte komunitatearekin lotzeko prozesuak sortzeari, betiere aztertzeke dauden hezkuntza aukera berriak zabaltzea dakarren elkarrizketa eraldatzaile batetik.

Uste dugu prestakuntza artistikoa eta bitartekaritza funtsezko estrategiak direla, kulturalki ahalduntzeko gakoak direla, kulturaren demokratizazioranzko bidean aurrera egiteko.

Pedagogia kritiko eta feministak ditugu oinarri eta, horietatik abiatuta, elkarri eta geure buruari begiratzen diogu, hezkuntza erakunde garen heinean. Horrek esan nahi du gure lana sareko lan gisa ulertu behar dugula, zaintzatik eta gorputzetatik abiatuta, joan-etorriko eraldaketa bat sortzeko ahaleginean. Artea ez dago bizitzatik bereizita, eta alderantziz; hortaz, testuinguruarekin lan egitea baino gehiago, ekosistema baten parte garelako ulertzen dugu.

Funtsezko bi ideia daude, eta horietatik abiatzen dira gure hezkuntza proiektu guztiak. Lehenbizikoak zerikusia du ideia honekin: lankidetzak, sareak edo erantzunkidetasunak berekin dakartza konpromisoa, denbora, elkarrizketa, partekatzea eta huts egitea; hori guztia gabe, ekosistema hil egiten da. Eta bigarrenak, berriz, zerikusia du irakaslan aitoritu gabeko kultura ekoizpen gisa ulertzearekin.

Testu honetan labur azalduko ditut Uharte Zentroan ezartzen ari garen proposamenak, irakasleei prestakuntza emateko eta eskolekin zuzenean lan egiteko.

Irakasleen prestakuntza

Irakasleak eta hezkuntzari lotutako pertsonak funtsezko eragileak dira herritarrek sortuzko eta artea garatzeko duten gaitasuna indartzeko helburu komunean. Ideia

hori oinarri hartuta, Uharteko Zentroak hainbat proposamen eskaintzen ditu Nafarroako irakasleei prestakuntza emateko.

Arte prestakuntza oinarritzat da kultur ahaldunderako praktika gisa, eta ongi prestatutako irakasleak izatea da bermerik hoberena gizarte kritiko, sentibera eta arduratsua lortzeko. Prestakuntza behar zehatz eta/edo egiturazko batzuei erantzuteko asmoz, eta ahal den heinean artistekin lankidetzan arituz, hiru lan ildo osagarri eskaintzen ditugu: teknika artistikoak, teoria hezigarria eta VACA proiektua (Arte garaikidea ikaskuntza prozesu gisa hedatzea).

Artea ezagutzen, harremanen eta afektuen sortzaile agortezina da, eta oso aberasgarria izaten ahal da irakaslanerako. Guretzat garrantzitsua da artistek parte hartzea aipatutako hiru lan ildoetan; izan ere, horien praktikatik egiten ahal dira ikaskuntza esanguratsuenak. Lankidetzan oinarritutako metodologiaren bidez, zeinetan elkarrizketak eta zaintzak ahalbidetuko baitigute sinergia, harreman eta norabide berriak ezartzea, ekintzak kultur esparruko prestakuntza ematera bideratzen dira, baina baita estrategia artistikoez ezagutza sortzeraren ere.

Prestakuntza eskaintza hori guztia bideratu ahal izateko, Arte Garaikideko Zentroaren babesa dugu. Erakunde horrek, ikaskuntzak ziurtatzeaz gain, bere ezagutzak eta egitura uzten ditu gure esku, Nafarroako irakasleak prestatzeko. Lankidetzaren hori urtero-urtero eskertzen dugu, halakorik gabe gure hezkuntza eskaintzak eragin txikiagoa izanen bailuke irakasleengan.

Orain arte ikastaro hauek eskaini ditugu. Gehienek arrakasta handia izan dute eta edizio bat baino gehiago atera behar izan ditugu.

Teknika artistikoak

- *"Video Mapping"*, Martin Etxauri Sainz de Murieta Txo!?-ren eskutik. Ikus-entzunezko artista, VJ, diseinatzaile grafikoa eta webgunetakoa eta ilustratzailea. Arte Ederretan lizentziaduna eta Masterra Arte Garaikide Teknologiko eta Performatiboan.

Bideo-mapagintzaren oinarriak, lanabesak eta prozedura aztertuko ditugu, interfaze grafikoa duten programetan sakonduz. Gauza edo gainazala mapatzeko modu ezberdinak eta proiektioari edukia emateko aukera zabalak ikusiko ditugu, besteak beste.

Ikastaroaren helburu nagusia da partaideak bideo-mapagintza teknikara hurbiltzea, gaiari loturiko kontzeptuak argitzea eta teknikaren erabilera erraztea, irakasleak gelan erabiltzen has daitezen.

- *"Moldeen eta erreproduzioen lantegia"*, Javier Murilloren eskutik. Artista horrek 30 urte baino gehiagoko esperientzia du modelatze tekniketan.

Moldeen sorkuntzarekin lotutako teknikak gauzatzeko, eskuzko trebeziekin eta trebezia espazial eta kognitiboekin lotura duten zenbait gaitasun garatu behar dira.

Ikastaro honen xedea da errealitatea behatzea, zatikatzea, irudikatzea, erreproduzitzea, eraldatzea...

- *"Estanpazio teknikak, hezkuntza baliabide"*, Sonia Ilzarbe Estebanen eskutik. Sonia "La Chincheta Bruna" kolektiboko kidea eta haur hezitzailea da, eta Grabatua eta Estanpazio Teknikak goi mailako gradua du.

Estanpazioarekin lotutako teknikak baliagarriak dira sorkuntza tresna gisa, konposizio desberdinak egiteko, zenbait kontzepturen bitartez ikertuz: trazua, oreka, ehundura, serioa, etab. Saio bakoitza estanpazio teknika desberdinak ikastera eta horiekin esperimentatzera bideratuta egonen da, alde zuzeneko azalpen txiki baten ondoren

Teoria hezigarria

- *Hezkuntza artistikoa kultura ekoizpen gisa*, Betisa Ojangurenen eskutik (Uharteko Zentroko zuzendarikidea; Arte Hezkuntzako masterra du).

Elkarrizketako eta hausnarketako espazioa, hezkuntza proiektuak garatzeko, garatzen diren testuinguruan eragiten ahal duten kultura ekoizpen gisa ulertzen ahal diren proiektuak, hain justu. Hezkuntza teoriari buruzko testuak lantzen ditugu, gelan sortu eta kanpoko munduarekin nahasten diren esku hartze eta ekintza artistikoko proposamenen ildotik.

- *Flower Power. Pedagogia feminista, queer eta pragmatikoen aldaxkak*, Lander Calvelhe-ren eskutik, artista bisuala eta Arte Hezkuntzan doktorea.

Ikuspegi feminista, queer eta pragmatikoen aukera ematen dute erronka zahar eta berriei ezohiko lekuetatik begiratzeko, hala hezkuntza ekintza sortzaile eta ludikoak gauzatzeko, zeinak aldi berean aberatsak izanzen baitira bizikidetzari lotutako balio eta printzipioei dagokienez.

Ikasturte hau teoriko-praktikoa izanzen da, eta, bertan, hainbat emakumeren legatua hartuko da abiapuntutzat (filosofoak, artistak, maistrak, poetak, etab.). Legatu hori loreak bailiran ulertzen da, gure egungo irakaslanean laguntzen ahal diguten opariak.

VACA proiektua

Bitartean Arte y Educación elkartearekin lankidetzan garatutako hezkuntza proiektua; horren barnean, espazio bat sortzen dugu baterako ikaskuntzarako eta hezkuntza komunitatearen barnean sareak sortzeko. Arte garaikidea hartzen dugu abiapuntu, gure irakaslan gauzatzen edo hobetzen lagunduko diguten prozesuak eraikitzeke tresna gisa.

Gure helburua da curriculumetik harago joatea eta artea prozesu, eduki eta formatu gisa gerturatzea geletara.

Elkarren artean hertsiki lotuta dauden bi testuingurutan garatzen da. Batetik, Uharte Zentroan bertan 5-6 saio egiten dira irakasleekin eta gonbidatuekin. Horietan, gai zehatz batzuen inguruko prestakuntza jasotzen dugu, erreferente artistikoak ematen ditugu, arazoak planteatzen ditugu eta tresna berriak sortzen ditugu. Tresna horiek bigarren testuinguruaren parte izaten ahal dira, hots, gelen parte. Bitartean elkarteko hezitzaileek gainbegiratzen dute gelako proiektu bakoitza, eta laguntza ematen diete irakasleei, behar duten neurrian.

VACA proiektuaren edukiontzia da VACAMURRU. Uharte Zentroko bigarren solairuan kokatutako leku fisiko bat da; bertan daude gelen eta irakasleen prozesuak. Etengabeko eraikuntza prozesuan dagoen espazioa da, aldatu egiten baita proiektuak aurrera egin eta prozesuak zehazten diren heinean. Murru bat da, eta bertan gelako prozesuak Vaca proiektuko prozesuekin uztartzen dira. Gainera, proiektuaren lehentasunetako bat gauzatzen da espazio horretan: lankidetzan oinarritutako lana sustatzea, parte hartzen dutenen erabakiak, denborak eta edukiak autogestionatuz.

Hortaz, VACA prestakuntzaren eta ikastetxeekiko lan zuzenaren artean kokatzen ahal dugu.

Lan zuzena ikastetxeekin

Gaur egun Nafarroako hezkuntza formaleko ikasleekin zuzenean lan egiteko zenbait ildo proposatzen ditugu:

- *Gure Jostalekoa* Uharteko Virgen Blanca IParekin. Proiektu honek proposatzen du ikasleak modu ezohikoan lotzea Uharte Zentroarekin, ikastetxearentzat interesgarriak diren edukiak landuz arte hizkuntza garaikideen bidez. Era berean, ekosistema bat garatzen dugu, non gelako hezkuntza esperientziak bertatik ateratzen ahal baitira eta beste prozesu batzuk aktibatuz. Horrek berekin dakar ikasleak ahalduntzea, eraldaketarako gaitasuna emanez. Proiektua taldeko ikerketa artistiko gisa planteatzen da. Horren barnean, tresna plastikoak, bisualak eta korporalak erabiliz, ikasleek sakonago aztertzen dute nola erabiltzen duten jostalekoa. Lehen Hezkuntzako 2. mailako talde guztiekin lan egiten da, aurreko edizioetako ikasleek (orain Lehen Hezkuntzako 3. eta 4. mailatan daudene) eginiko azterketak abiapuntu hartuta. Hartara, jarraitutasuna ematen zaio iker-

ketari. Espazio komunari buruzko ikerketa honek, hezkuntza komunitatearen laguntzarekin, espazioa bera eta horren erabilerak aldatzea ekartzen ahal du.

Proiektu artistiko hau bost lansaiotan gauzatzen da. Saio horiek diseinatzean parametro garaikideak hartu dira kontuan, gertuen dugun errealitatea ulertzeko ikerketa prozesu gisa, errealitate hori aldatzeko estrategia bisual eta plastikoen bidez.

- *A3- Hezkuntza proiektua.* Hezkuntza formalaren barneko edozein mailari irekitako deialdia da. Horren helburua da ezagutza truke bat sortzea tokiko hezkuntza esparruaren eta arte esparruaren artean, biak ala biak aberasteko.

Gure lurraldearekin etengabeko harremanean dagoen sorkuntza, ekoizpen eta esperimentaziorako zentro gisa, aukera eman nahi dugu ikastetxeek hezkuntza proiektuak sortzeko tokiko artistekin lankidetzan.

Curriculumeko edukiei arte garaikidearen ikuspegitik begiratu nahi dieten eta arte erakunde batekin lankidetzan esperientzia estetiko bat bizi nahi duten Haur, Lehen eta Bigarren Hezkuntzako irakasleei zuzenduta dago. Horri esker, ezagutza eraikitzeko eta ezagutzara gerturatzeko beste modu batzuk ikertuko ditugu.

Proiektu honen barnean, talde bakoitzak 4 lansaio egingen ditu.

- Lehen saioa irakaslearen eta Uharte Zentroko hezitzailearen arteko bilera bat da. Bertan, proiektuaren helburu zehatzak eta hurrengo saioen datak zehaztuko dituzte.
- Saio bat gelan bertan, Uharte Zentroko hezitzailearen eskutik; bertan, proiektuaren gaia, proposamena eta prozesua aurkeztuko zaizkie ikasleei, irudien irakurketa bidez eta ekintza edo lantegi txiki bat eginez.

- Saio bat Uharte Zentroan, proiektu jakin horretarako aukeratutako tokiko artista baten eskutik.
- Azken saio bat gelan; bertan, kasuan kasuko taldeak proiektuarekin aurrera jarraituko duen edo ez planteatuko da.
- *Eskola Lurralde*a Nafarroako ikastetxei zuzendutako deialdia da; horren bidez, urte osoko proiektu bakar bat egiten da, eskolaren eta lurraldearen arteko harremana lantzeko asmoz. Deialdiaren helburua da eskolaren mugak gaintutako dituen hezkuntza proiektu bat babestea, eskolak bere ingurunearekin duen harremana birplanteatuz, arte eta pentsamendu garaikideetatik gertu dauden estrategia eta proposamenetatik abiatuta.

Ikastetxe bereko gutxienez hiru irakaslek osatutako talde batek ikasturtean zehar gauzatzeko hezkuntza berrikuntzako proiektu bat aurkezten du. Uharte Zentroak giza baliabideak, baliabide teknikoak eta baliabide materialak jartzen ditu aukeratutako proiektuaren esku (3.000 €-koak), behar bezala gauzatu dadin.

Deialdiarekin bi gauza lortu nahi dira. Batetik, gure komunitatean artearekin lotuta egiten diren irakaskuntza berrikuntzako proposamenak aurrera ateratzeko tresna kontzeptualak, materialak eta giza tresnak ematea. Eta, bestetik, Uharteko Arte Garaikideko Zentrotik iraupen luzeko proiektuak diseinatzen laguntzea Nafarroako ikastetxei.

Hala, eskola ekosistema horren parte gisa eta irakaslana kultura ekoizpen aitortu gisa ulertzeko ausardia duten proiektuak sustatu nahi ditugu.

Ondorio batzuk

Proposamen horiek parte hartzen duten irakasleengan eta eskoletan duten eragina ebaluatzen ari gara. Baina baita esku hartu duten beste profesional batzuegan eta lan egin dugun testuinguru eta lurraldeetan izan duten eragina ere. Oraindik garatzeke dugu alderdi hori; ahalegin handia egin behar da horretarako, oraindik prest ez dugun muskulu bat erabili behar dugu.

Dena den, erakundeen eta pertsonen arteko harremana izan behar dugu ardatz. Kolektiboa estrategia gisa, baina baita lurralde gisa ere. Premiazkoa da gure ekosistema kulturalaren beharrei erantzunen dien lan agenda argi bat lantzea. Bizirik eta osasuntsu nahi dugu, eta horretarako ongi zaindu behar da.

Hona hemen nire ustez erantzuna behar duten agendako zenbait puntu:

- Harreman estuagoa Hezkuntza eta Kultura Departamentuen artean.
- Arte edo kultura hezitzailearen figurari balioa eta profesionaltasuna ematea.
- Irakasleei prestakuntza espezifikoa eta kalitatezkoa ematea, arteari balioa emanen diona ezagutzen integratzaile, esperientzien abiapuntu eta nortasunen sortzaile gisa, eta, horrenbestez, curriculumarekiko zeharkakoa den elementu gisa; eta irakaslana kultura ekoizpen gisa aitortzea.
- Artistei eta beren sorkuntza prozesuei balioa ematea, ikaskuntzarako espazio gisa, baina baita ikaskuntzarako tresna gisa ere.

Aipamen bibliografikoak

Acaso, M., Ellsworth, E., Padró, C., *El aprendizaje de lo inesperado*, Madril, Catarata, 2011.

Ellsworth, E., *Posiciones de la enseñanza. Diferencia, pedagogía y el poder de la direccionalidad*, Madril, Akal, 2005.

Greene, M., *Liberar la imaginación. Ensayos sobre educación, arte y cambio social*, Bartzelona, Editorial GRAO, 2005.

Sanchez de Serdio, A., "Arte y educación: la necesidad de un encuentro incómodo entre esferas que se interrogan", *Artnodes, revista de arte, ciencia y tecnología, aldizkariaren 17. zk.*, 2016.

Vidiella, J., "Espacios y políticas culturales de la emoción", *Pedagogías de contacto y prácticas de experimentación feminista*, Collados, A., Rodrigo, J., 2012.

Iturriaren koloreak

Ondare baten berreskuratze prozesua ikuspegi garaikidetik

Remontival IP, Estella-Lizarra

Gaizka Zubizarreta. Lizarrako Remontival IPko irakaslea
Proiektuaren Talde Eragilearen izenean
gzubizaher@educacion.navarra.es

“Iturriaren Koloreak - Los Colores de la Fuente” proiektua Remontival iturria berreskuratze prozesuan urrats berri bat da. Ikastetxeko D ereduaren hezkuntza-komunitatearen ekimena da, azken bi urteetan lortutako esperientzian oinarrituta eta ondare publiko baten lekuan oinarrituta, gaur egungo ikuspegitik eta adierazpen eta teknika artistiko desberdinak erabiliz egin dena.

Gako-hitzak: berreskuratzea, partaidetza, hezkuntza komunitatea, adierazpen plastikoak, gaur egungo ikuspegia.

Abiapuntua

Iturriaren Koloreak proiektua, D ereduko hezkuntza komunitateak sortua, aurretiko bi esperientzi desberdinen uztartzetik sortua izan da. Bi esperientzia desberdin izan arren partekatzen dituzten ezaugarrien aniztasuna aintzat hartuta.

Alde batetik orain dela bi ikasturte abian jarritako Remontival iturriko zonaldearen berreskurapen planari arnas berri bat eman nahi dio hemen aurkezten dugun proposamen honek. 2015-2016 ikasturtean D ereduko hezkuntza komunitateak, irakasle talde batek egindako proposamenari bide eman zion: eskolatik gertu dagoen eta herriarena den eremu natural baten berreskurapena, ikasleek naturarekin duten harreman urria aberastea eta eremuak eskaintzen dituen aukera guztiak ikasleen ikaskuntza prozesuaren estimulu bihurtzea ziren helburu.

Azken bi ikasturteetan auzolanean burututako lanek (harrizko elementuak berreskuratuz, lurra garbituz, txorientzat kaiolak egin, besteak beste) aisialdirako eremu naturalaren egokitzea ekarri dute. Beti ere errespetuzko jarrerez, zonaldea babestuz eta 1856ko data duen iturburua egitasmoaren erdigunean jarriz. Egindako lan guztiak Teder (Tierra Estella Desarrollo Rural), Jurramendiko Mankomunitatea eta Lizarrako Udaleko sostengua

izan du. Ibilbide honetan Nafar Gobernuako Ingurugiroko Departamentutik jasotako diru laguntzak bultzada emateko balio izan zuten.

Beste aldetik, iazko ikasturtean Juan Gorriti artista nafarraren ondare artistikoan oinarritutako proiektu bat burutu zen. Artista beraren parte hartze zuzenarekin: eskolaren erdigunean kokatzen den pasabidean hamabost metrotako mural bat eginez, Gorritik hiru eta hamabi urte arteko eskolako haurrekin elkarlanean egina. Ikasleek artistaren obran oinarritutako lanketa plastikoekin erakusketa bat ezarri zen eskolan, bi hilabetez hezkuntza komunitatearen gozagarri izan zena.

Juan Gorriti artista berak esana da *“niretzako artea sentitzea da eta inguruarekin komunikatzea”*. Horrela, Iturriaren Koloreak proiektuak eskola bere eremu propio eta mugatutik haratago eman nahi du, ingurune hurbileko eremu naturalarekin harremanetan jarritz, sormenetik, adierazpen plastiko nahiz arte kontzeptutik eta pentsamendu garaikidetik gertu dauden estrategia desberdinak erabiliz.

Bi borondate hauek batzen zituen deialdira aurkeztu genuen proiektua: Uharteko Arte Garaikideko Zentroak egiten zuen *“Eskola Lurraldea”* deituriko deialdiaren bigarren ediziora. Epaimahaiak bereziki baloratu zuen *“proiektuak lurraldearekin duen harremana eta honen gain eragiteko gaitasuna”*.

Justifikazioa eta Xedea

“Liburuak egon aurretik, hor zeuden zuhaitzak...Eta egunen batean, akaso, gizakien kultur maila hain gora iritsiko da ezen ez baita liburuen beharrik izango; zuhaitzak, berriz, beti izango dira beharrezkoak, eta orduan zuhaitzak liburuz ongarrituko dituzte”
Miguel de Unamuno

Berreskurapen prozesuan Remontival Iturrian

Juan Gorriti artistarekin

Gaur egungo gizarteak, kulturak eta eskolak gero eta garrantzi gutxiago ematen die ingurugiroarekin sortu ditzakegun erlazio desberdinei. Egitura hauek adierazpen artistiko desberdinen sentsibilitatetik urruntzen joan dira azken hamarkadetan.

Inguruarekin harremana eta heziketa artistikoa ezinbesteko elementutzat ulertzen ditugu metodologia berri, gaurkotu eta aktiboen esparruan. Hemen aurkezten dugun proiektuak ikasleak naturari begira jartzen ditu, ingurugiroari eta arteari bizkarrik ematen ez dion eskola kultura bat sortuz. Sormena, sentsibilitate desberdinak eta arte lengoaiaren erabilera ikasleengan garatzeko balio duen proiektua gauzatu nahi dugu.

Natura eta artea, berdea eta lengoaia plastikoa, elkartzeak dituen onurez baliatu nahi dugu gure ikasleen ikaskuntza prozesua aberatsagoa egiteko, hau da, esanguratsua izateko. Ingurune berde hurbilarekin erlazioak abantaila asko ekartzen die ikasleei, Richard Louv idazle eta kazetari amerikarrak *The last child in the Woods* liburuan landa eremura joateak ikasleentzat dakartzen abantailak nabarmentzen ditu. Heike Freire psikologo eta egileak dioten moduan "*Mundu naturalekiko kontaktuan, errespetu handiagoz eta modu ekologiko eta sostengagarriagoan jarduten ikasten dugu helduok zein hurrek. Horrez gain, gure bizitza atsegina eta lasaia izateko ezinbestekoak diren balioak ere geureganatzen ditugu, bizia bera aintzat hartuz eta errespetatuz*".

Harreman horretan sortzen den sentsibilitatetik arte lengoai lantzeko aukera ematen ari gatzaien gure ikasleei. Sentimenduak eta pentsamenduak adierazteko beste bide bat eskainiz. Bide horretarako eskaintzen dizkiegun elementuak Remontival iturrikoak eta zonalde horretatik ateratakoak dira. Bertan aurkitzen diren elementu naturalez baliatuz: hostoak, harriak, zuhaitz hilak, adarrak, ur-bidea, etab. Baita zonaldeak berak eskaintzen dituen baliabideak lekuan bertan landuz, zonaldea zainduz eta erakargarriago eginez. Sormenetik abiatutako lanketa guztiak hezkuntza komunitate osoari aurkeztuko zaizkio eskolan antolatuko den erakusketa baten bitartez.

Iturburu naturala den leku honek auzokideentzat nahiz Lizarrako biztanle askorentzat neurtezina den ondare inmaterial handia suposatzen du. Esanahi sinboliko horiek guztiak identifikatu eta estrategia garaikideen bitartez eskolako komunitateari eta herriko biztanleriari aurkeztu nahi dizkiegu.

Material artifizialik gabeko espazioetan haurrek imajinazioa erabiltzen dute jolasterako orduan eta haiek pentsaturiko ideiekin ongi pasatzera behartzen ditu. Naturako elementuen ohiko funtzioez haratago, ikasleek funtzio berri bat emango diote. Duchamp artistaren “ready-made” kontzeptutik abiatutako ariketa kontzientek ikasleen sormena eta adierazpen artistikoa bultzatu nahi ditu, iturriko zonaldea esan nahi berriz indartuz. Berreskuratu dugun leku bat berreskuratzen jarraitu nahi dugu, adierazpen artistikoak bertan eta bertatik bultzatuz. Natura eta artea eskolara ekarri eta eskola bere gertuko ingurura eramanez.

Proiektu honen parte aktibo diren aktoreei begira, honako helburu hauek ezarri ditugu:

- 1 Arte lengoaiaren bidez norbere ezagutza, konfiantza eta autoestimua garatzea.
- 2 Ikasleengan jakin-mina, interesa eta esperimentazioa bultzatzea.
- 3 Naturarekiko eta gure ingurune hurbilarekiko ezagutza hobetzea.
- 4 Hezkuntza prozesuan artea ekoiztu eta sortzeko estrategia desberdinak garatzea.
- 5 Proiektuak aurkezten dituen erronkei talde-gisa erantzuten ikastea.
- 6 Irakasle lana natura eta arteari begira dagoen eskola kulturaren erdigunean kokatzea.
- 7 Adin guztietako ikasleengan gaitasun guztien garapena bultzatzea.
- 8 Ingurumena errespetatu, zaindu eta hobetzeko jarrerak garatzea.
- 9 Giza komunitatearekiko sentimendua garatu eta biztanleriari positiboki eragingo dion proiektu batean parte hartzea.
- 10 Aniztasunari erantzuteko disziplinarrekotasuna eta kooperazioa lantzea.

Baliabideak

Proiektu honen xedea gauzatzeko eskolako hezkuntza komunitate (ikasle, irakasle, guraso-familia) osoaren parte hartzea izateaz gain inguruko giza-eragileen (Lizarrako udala eta Lizarrako Musika Eskola) nahiz arte-sortzaile (artistak) edota arte-sistemaren (Uharteko Arte Garaikideko Zentroa) laguntza dugu.

D eredia osatzen dugun hogeita hamar irakasle inguru, hamazazpi ikasgela eta ia hirurehun ikasle biltzen ditu ekimenak. Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntzako etapetan banatuak. Bakoitza bere ezaugarri, nahi, behar, interes eta desira desberdinekin elkarrekin sortzen ari garenaren zirrarak mugituta.

Uharteko Arte Garaikideko Zentroa: “Eskola Lurraldeko” deialdiaren oinarriei jarraituz behar diren giza baliabideak jarri ditu gure eskura. Horrela, bertako hezitzaile bat proiektuaren garapen prozesu osoan dugu lagun: prozesu osoan zehar aholkatuz, bileretan parte hartuz, lan taldearekin batera jarraipena eginez eta arte metodologiaren ekarpena, eta artisteekiko nahiz beste profesional batzuekiko egin daitezkeen loturak gauzatu. Horrez gain proiektuaren ekoizpenerako gehienez ere hiru mila euroko baliabide ekonomikoa jarri du gure eskura. Azkenik, Arte Garaikideko Zentroak jarraipen eta hedapen lana egiten du hedabideetan eta baita bere sare sozialetan ere.

Teder-ek lekua garbitu du eta Lizarrako Udala iturriko eremuan egingo diren zenbait lanketarako materiala errazteaz gain sarbidea nola hobetu hausnartzen ari dira.

Lizarrako Musika Eskolak proiektuari musikaren ikuspegi garaikidetik abiatuta eta parte-hartzea oinarri duen proposamen bat burutu du. Eskolako ikasleekin elkarlanean sortutako abesti baten konposizioa burutu dutelarik.

Eskolaren zati garrantzitsua den familiek, motibazio eta elkarlanerako irrikaz, beti parte hartzeko prestutasunez euren baliabide pertsonal eta trebezia guztiak jarri dituzte denontzat den ekimen honetan. Familien parte hartzea proiektuaren lehen fasean handia izan da eta eskatutako kolaborazio guztietan modu aktiboan ordezkatuak izan dira. Ondorengo egunetan egingo den auzolanean ere gidari lanak egingo dituzte.

Oinarri metodologikoak

Hezkuntza komunitate osoaren eta arestian aipaturiko eragileen parte hartzeari atek zabalik dituen proiektu bat da hau. Honen helburu eta filosofiarekin bat egin duten edozein ekarpen kontutan hartuak izan dira. Hala ere, ikasleek egin dituzte ekarpen nagusienak, espazio hau ikasleak hezkuntza komunitatea osatzen duten beste kideekin batera sortzen ari baitira: euren beharretan, interes desberdinetan eta grinetan oinarrituta, leku publiko bat dela ahaztu gabe.

Ikasleak rol aktiboa du eta irakasleak bere bidean tresna desberdinak emateaz gain, bidelagun, orientatzaile, aholkulari eta behatzaile lana du. Proiektuaren izaera irekia izateak parte-hartzailea dela esan nahi du eta sare-lanean lan egitera eramaten gaitu, aurrez eztabaidatu eta ondoren adostutako lanketa kolektibo batera. Ezagutza berrien eratze prozesua nahiz kultura sortzea sare-lanak eta ekimen parte-hartzaileak oinarri dituzten jardueren bitartez gertatzen dela uste dugulako. Zentzu honetan eskolak berebiziko garrantzia du.

Sekuentziazioa

Orain arte aipaturiko eragile, baliabide eta aktoreen arteko koordinazioa posible egiten duen eta finean proiektuaren prozesua diseinatu eta aurrera eramateko beharrezko pausoak zehazteko irakasle talde eragile bat sortu zen. Hiru irakasle osaturiko taldea da hau: Enkarni Valencia (Lehen Hezkuntzako irakaslea eta Remontival Iturriaren Berreskurapen proiektuko koordinatzailea) Txus Urra (Haur Hezkuntzako irakaslea) eta Gaizka Zubizarreta (Lehen Hezkuntzako irakaslea eta iazko ikasturtean Juan Gorritiren proiektuko sustatzailetako bat) eta Uharteko Zentroko hezitzailearen laguntza, orientabide eta aholkularitzarekin osaturik dago.

Talde eragileko partaideak ia astero biltzen gara edota gehiagotan beharren arabera. Aldi berean, Uharteko Zentroko hezitzailearekin harreman iraunkorra dugu (bere laguntza, orientabide eta aholkuak jasotzen ari garelako bide osoan zehar). Gainera, proiektuaren nondik norakoak familiengana iristeko guraso talde eragile bat sortu zen ikasturte hasieran. Talde honetan aurreko berreskurapen planean jardun zuten aita-ama batzuk egoteaz gain perfil desberdinetako gurasoak daude: Waldorf metodologian aditua den ama bat, ingurugiroaren ardura duen udaletxeko langile eta eskolako aita den bat, margolaria eta muralen sorkuntzan trebea den ama bat eta arte teknika desberdinen ezagutza duen aita bat. Denek ere eskolako jardueretan, bakoitzak bere moduan parte hartzearen esperientzia dute euren guraso roletik.

Galdetegiak betetzen

Txukunketa lanak

Talde koordinatzaile honetako azken partaidea udaleko arkitektoa izan da, tokiaren izaera publikoari dagozkion ezaugarriak nabarmentzen dituen eta baita lekuaren inguruko legediari dagozkion informazioa bideratu ere, gainera udalarekin harreman zuzena mantentzeko ordezkaria izan da.

Proiektuaren bi ardatz nagusiak gauzatzeko, honen garapena hiru fase edo urrats desberdinetan banatu dugu. Urrats bakoitza ezinbestekoa da eta euren artean banaezinak dira:

1 Parte-hartze fasea

Hasierako fasea da. Lehen pauso hau ezinbestekoa izan da ondorengo oinarri izan baita. Partaide guztiak ariketa interesgarri bat egitera bultzatu genituen: orain arte irudikatutako proiektua gauzatzeko ideia konkretuen ekarpena egitera animatu nahi genuen proiektuarekin harremanetan zegoen guztia. Norbanako bakoitza ahaldundu eta ekarpen guztiak jasotzeko ueña iritsi zen.

Ikasturtea ikasleekin hasi baino lehen irakasle guztiekin lehen bilera bat egin genuen. Bertan, "Eskola Lurraldea" deialdian hautatuak izan ginela jakinarazi zen eta ikastetxean berriak ziren irakasleei lekua erakutsi zitzairen, alde zuzenetik guztiei proiektuaren inguruan informazio orokorra eskainiz.

Aurreko ikasturtean adostutako talde eragileak hartu zuen bere lanaren ardura eta lehen pauso bezala familia guztiei egingo zen ekimenaren berri emateko azalpen bat prestatu genuen, tutore bakoitzak ikasturte hasierako bileran aurkeztu zuena.

Ikasle, irakasle eta familien iradokizunak jaso nahi izan ditugu eta parte-hartzera bultzatu; denen ideiak jasotzeko grinarekin, elkarrekin egindako sorkuntza prozesuek kultura konkretu bat sortzen dutenaren sinesmenarekin.

Guztiei zuzendutako eta bakoitzaren ezaugarrietara egokitutako galdetegiak prestatu genituen. Haur Hezkuntzarako galdetegi bat, Lehen Hezkuntzako lehen eta bigarren mailakoentzat beste bat eta hiru, lau, bost eta seigarren mailakoentzako beste bat. Irakasleentzako beste galdetegi bat eta familientzat beste bat diseinatu genituen. Galde-

tegien bitartez hezkuntza komunitate osoaren nahia, asmoak eta interesak zeintzuk ziren jakin nahi genituen.

Proiektuaren bi ardatzen inguruan formulatu genituen galderak. Ikasle eta irakasleei galdetu genien arte galeria bat sortzeko zer lanketa plastiko egingo lituzketen iturriaren balioan, garrantzian oinarrituta. Familia, irakasle eta ikasleei galdetu genien iturriko eremuan zer aldaketa edo hobekuntza, ekimen egingo lituzketen, beti ere egitasmo honen filosofia eta helburuekin bat eginez doan proposamenak bilatu nahi genituen.

Galdetegi guztiak jasotzeko, liburutegian txoko berezi bat sortu genuen. Zaborrera botatzeko zegoen egurrezko kutxa bati bizi berri bat emanez eta iturriko argazkiekin konposizio bat eginez. Honek bi funtzio betetzen ditu: alde batetik postontzi baten funtzioa, horretarako zirrikitu bat egin genion (guraso baten laguntzaz) eta bestetik iturriko eremuan sasi artean ikasle batek aurkitutako iturri bat berreskuratu eta tantaz-tanta koloretako ur jariora ezarri diogu, horrela guztientzat erreferentzi bilakatu den " Iturriaren Koloreak" txokoa sortuz.

Urriaren amaiera bitartean kutxa betetzen joan zen eta azaroaren hasieran galdetegi guztiak hartu eta sailkatzen hasi ginen egindako proposamenen arabera. Helburuak lortzen laguntzen zituzten proposamenak eta egitasmoa garatzen lagunduko zutenak hartu ziren kontutan. Bi taldetan banatu genituen: alde batetik Remontival iturriko eremurako ziren proposamenak eta bestalde erakusketa antolatzeako maila edo talde bakoitzak egingo zituen lanketa plastikoen proposamenak.

Koordinazio talde nagusiaren (talde eragile, guraso taldea, Uharteko hezitzailea) bilera egin genuen eta bertan adierazi jasotako proposamenen artean erabaki genuen zeintzuk ziren egokienak ingurunean burutzeko. Gauza bera egin genuen irakasleekin bilduz eta erabakiz zer lanketa plastiko burutuko zuten.

Koordinazio talde osoaren adostasunarekin iturriko eremuan egingo ziren lanketak adostu genituen eta jarduera bakoitzaren izaera ezagutuz partaide bakoitzak ardura bat hartu eta talde lanari ekin genion. Horretarako beharrezko bilera deialdi desberdinak egin ditugu eta egiten ari gara.

Irakasleekin talde handian baino talde txikitan egin genituen elkarrizketak. Elkarrizketa eta adostasunera iristeko taldekatze egokiak iruditzen zitzaizkigulako.

Behin jarduera guztiak definitu ondoren, tauletan antolatu eta denei jakinarazi zitzaien. Iturriaren eremuan aurrera eramateko ekimenak ondorengoak dira:

- 1 Iturriko hormaren zati batean mural bat egitea.
- 2 Enbor birziklatuarekin egindako eserleku eta mahai bat jartzea.
- 3 Ikasleentzat txabola baten funtzioa izango duen egurrezko euskarri bat jartzea.
- 4 Ibilbide multisensoriala eraikitzea.
- 5 Iturriko harrizko eserlekuak trencadís teknikarekin jantzi.
- 6 Sarbidearen hobekuntza burutzea: seinale egokiak jarriz eta sarbidea erraztuz.

Proposamen guzti hauek auzolanean eta irakasle eta ikasleen arteko elkarrekintzan burutuak izango dira.

Erakusketan aurkeztuko diren lanketa desberdinak honakoan izatea erabaki zen:

Mailak	Erakusketarako egingo den lanketa plastikoa
HH 3 urte	Iturriko eremuan dauden txakur kakak salatzeko arte lana. Eskolatik haratago Remontival iturriari esker
HH 4 urte	Begira zenbat zomorro! (Iturriko faunari omenaldia)
HH 5 urte	Harriz egindako dominoa. Adarrez egindako armiarmaren sarea
LH 1.maila	Iturritik hartutako materialarekin collage bat egingo dugu
LH 2.maila	Harrian oinarrituta lanketa desberdinak
LH 3.maila	Birziklatutako kutxa multi-sensorialak
LH 4.maila	Koadroetan iturria modu desberdinetan marraztea eta margotzea, teknika desberdinak erabiliz
LH 5.maila	Iturrian aurkitutako pigmentu naturalekin tintatutako txorimaloak eraikiko ditugu
LH 6.maila	Argazkigintza landuko da eta iturriko eremuan ateratako argazkiekin eta bertako soinuekin osatutako bideo bat egingo da
Maila guztien artean egitekoa	Aniztasunaren zuhaitza
Irakasleen laguntzaz	Erakusketan sormenari bide ematen jarraituko dion txoko bat jarriko da. Iturriaren inguruko testigantzak, belaunaldi desberdinetakoak, bilduko dira bideo batean

Parte hartze fase honetan Nafarroako Eskola Kontseiluko lehendakaria den Aitor Etxartek egindako iradokizunetik beste proposamen berri bat sortu zen: proiektua musikarekin borobiltzea. Hau dela eta, Lizarrako Musika Eskolari abesti bat egiteko proposamena luzatu genion. Proiektuaren esanahia jakitera eraman ondoren musika eskolatik "Ura" izenburua daraman jarduera garaikide bat proposatu digute. Abestia osatzen ari gara une honetan eskolako musika irakaslearekin eta musikarekin harreman estua duen beste irakasle baten eta Lizarrako Musika Eskolaren laguntzarekin. Konposizioaren arduradun musika eskolako Jesus Prades Caverro musika irakaslea dugu.

2 Gauzatze fasea

Gaur egun, fase honetan guztiz murgilduak aurkitzen gara. Ikasleak lanean ari dira, adostutako lanketak sortzen, aurrez pentsatutakoa ideia berriein aberasten, dinamikoa den prozesu batean murgildurik.

Parte hartze fasean erabakitako ekimenak aurrera eramateko beharrezko pausoak gauzatzen ari gara. Iturriko horman mural bat egitearen proposamenaren inguruan txantilo berezi bat diseinatu dugu eta ikasleek bertan marraztu edota margotu dituzte muralerako iradokizunak. Laster erabakiko dugu zer nolako mural mota egingo dugun. Lanketa horretan ere Uharteko Zentroko laguntza izango dugu.

Trencadís lana

Trencadís teknika garatu ahal izateko familiek parte hartu dute etxean zituzten baldosa zaharrak eskolara ekarri, pilatuz. Horretarako deialdi bat egin genien familia guztiei eta eskolako bi lekutan kutxa batzuk jarri genituen baldosak jasotzeko. Erantzuna izugarria izan da. Guraso talde eragileko aita batek, arte tekniketan aditua den aitak, zuzenduko du lanketa hau eta ikasleek burutuko dute helduen laguntzarekin. Ikasleak antolatzerako garaian adina kontuan izan da, harreman berriak sortzeko helburuarekin eta belaunaldi desberdinen arteko loturak sortzearen talde anitzak egingo ditugu; seigarren mailakoak hiru urteko haurren eskutik esaterako.

Egurrezko eserleku eta euskarria auzolanean egingo ditugu, udalak erraztuko dizkigun material batzuk lagungarri izango dira. Sarbidearen hobekuntzaren ardura ere, leku publiko izanik, udalarena izaten ari da.

Ibilbide sensorialerako, ingurugiroan aditua diren aita eta ama bat ari dira diseinua burutzen. Erabiliko diren landareak bertakoak izatea eta tokian bertan dauden landareez baliatzea da helburua.

Bien bitartean, udala, irakasleen arteko eta talde eragilearen arteko bilera desberdinak burutzen ari gara aipatutako guztiaren koordinazioa bideratzeko.

Gauzatze fasearen beste atal garrantzitsu bat da artista desberdinen ekarpena gauzatzea. Ikasle nahiz irakasleen formazioan pentsamendu garaikidetik eta garaigabetasunean diharduten artista desberdinen ekarpenak kulturaren eratze prozesuan beharrezko eta aberasgarri ikusten dugu. Proiektuak ikasleei pentsamendu garaikidearen ikuspegia aurkeztu nahi die eta euren ikaskuntza prozesua aberastuko duten ekintzetan parte hartzera bultzatu. Ekarpene hau zehazten ari gara une honetan eta Uharteko Arte Garaikideko Zentroarekin batera artista desberdinekin harremanetan jarri eta egin daitezkeen jarduera desberdinak adosten ari gara. Ekarpene hauek hiru zutabetan banatu dira: musika, arte plastikoak eta teknika.

Irakasleen formazioari ere ekarpena egin nahi diogu eta horretarako martxoan Uharteko Zentroko zuzendaria den Betisa Ojangurennek formakuntza bat emango digu "musealizatze" kontzeptuaren inguruan. Eskolan egiten ditugun lanketa plastikoak hezkuntza komunitateari erakusterako garaian moduen hobekuntza ekarriko duela uste dugu, objek-

Pigmentu naturalen bila iturrian

Haur hezkuntzakoak lanean

tuaren balio estetikoak ezagutu eta berai erakusteko modu berriak ikasiz. Formazio honek aurretik daukagun erronka bati erantzun egokia emateko ahalduz gaitu (eskolan burutuko den erakusketaren antolaketa) eta baita etorkizuneko lanketei etekin handiagoa ateratzen jakiteko ere balio digu.

3 Aurkezte fasea

Martxoa eta apirila bitartean burutuko dira iturriko eremuko ekintza guztiak eta lanketa plastiko guztiak apirilaren amaierarako amaituak egongo direnez, maiatzaren lehen astean erakusketa muntatuko da. Maiatzaren erdialdean egingo da irekiera ekitaldi berezi baten bitartez eta egindako lan guztia aurkeztuko zaio, bai eskola komunitate osoari eta baita Lizarrako eragile eta herri guztiari ere. Egindako lan guztia aurkezteko unea izango da. Egindako lan guztia partekatzeke garaia izango da.

Ebaluazioa

Balorazioak informazioa eskaintzen digu etorkizuneko zereginak hobetzeko. Proiektuaren helburuak noraino bete diren adieraztera emango digun balorazio baten aldeko apustua da gurea. Ebaluazioaren kulturak eramaten gaituen epaitze eta kalifikazioen ohituretatik at dagoena da balorazioa. Balorazioaren bitartez hobekuntza plana ezarri daiteke ondorengo pausoen ongia ziurtatuko duena.

Proiektuan parte hartu duten eragile, ikasle, irakasle, familia eta bisitari guztiak aukera izango dute proiektuaren nondik norakoak eta egindako lanari balorazio bat emateko. Horretarako eskolatik egingo den gogobetetze inkesta bat gauzatu da. Proiektuaren indar-guneak, azpimarratzeko jarduerak eta hobetu daitezkeen alderdiak kontuan izango dituenak.

Galdetegi horren arduradun izango dira proiektu honen talde eragilean dauden irakasleak, hauek izango dira gainontzeko irakasleei proiektuaren pausoen eta hartutako erabakien berri (Uharteko Arte Garaikideko Zentroarekin egingo diren bileretan sortutakoak) emateko ardurak izango dutenak. Baita aipaturiko erakundearekin eta ikastetxe kanpoko eragileekin bitartekari lana egingo dutenak ere euren balorazioa jakiteko prozedurak adostuz.

Ondorioak

Hemen aurkezten dugun proiektuak, hasiera data eta bukaerako bat izan arren, Remontival iturriaren inguruan eta ingurutik egin daitezkeen ekimenen jarraikortasuna eta hauen izaera etengabea aldarrikatu nahi dugu. Ikaskuntza prozesua etengabea den bezala, ibilbide luze bateko pauso bat gehiago besterik ez da. Hori bai, indarrez eta erabat kontzienteki eman den pausu bat. Egitasmo honen garapenean orainaldian dauden ikasleak, nahiz eskolaren geroa osatuko duten belaunaldi berriak kontuan hartu dira. Bide honetan ondorio batzuetara iritsi gara:

- Iturria herriko biztanleek eta eskolak oso gertu sentitzen duten ondare bat da. Ondare hori berreskuratzeak eta bertan egindako interbentzioek merezi duen duintasuna itzuli diote eremuari. Eremu natural batenganako jarrera baikorrak garatzen laguntzen ari da Iturriaren Koloreak eta hezkuntza komunitateak bere atxikimendu handia argi eta garbi utzi du: ondare publiko baten berreskurapena guztion eginkizun gisa ulertuz, sinetsiz eta ekinez. Hasieratik argi izan dugu lan hori modu kolektiboan egin behar zela. Eskolak bere ingurune hurbileko ondarea zaindu, babestu eta esan nahi berriz betetzeko ardura ez ote du bada? Hiru urteko ikasle batek esan berri du grabatzen ari garen bideo batean, iturriari buruz galdetu eta "*Remontival Iturria da gure iturri bat eta denontzako*". Egiten ari garen lanak lekuaren ikuspegi sinbolikoaren kontsolidazioa ekarri du.
- "Nire, gure, zure, haien, garenen, direnen eta izango direnen" ondasun horren parte izateak ekoizpen kulturalaren inguruko hausnarketara eraman gaitu. Guztientzat den sorkuntzak sortzen baitu kultura eta horretan eskolak zer esan handi duela uste dugu.
- Horregatik eta horretarako ikasleak pentsaera artistikoarekin lotu ditugu: euren sormenari bide emanez, bertsolari bati gaia jartzea bezala izan da, eta gainontzekoa ondoren etorri da. Iturriaren eta sormenaren artean eraikitako zubi lanak, pentsaera artistikoa zen gauza urrun horretatik gertuago kokatu ditu ikasle, irakasle eta familiak. Abangoardiako arte kontzeptu edota adierazpen plastiko desberdinak ulertzeko egitura teoriko konplexuak gure aurrean erori dira eta adierazpen desberdinak eta hauek ulertzeko gaitasunen arteko distantzia ezabatu da. Sentitzen dena egiten da, adierazten da; ikusten dena ulertzen da eta erakusten da. Zentzu horretan ez al genuke irakasleok maisu eta maistra garenok, eskoletan egiten den arte hezkuntzaren inguruko jardunaren inguruan hausnartu beharko? Plastika saioak irakaskuntza jardunaren periferian utzi nahi al ditugu?
- Hausnarketa, parte-hartzea eta sare-lanei esker proiektu honen helburuak betetzen ari gara. Eskolaz kanpoko eragileekin lan egitea posible dela ikusi dugu, modu adostu, kolektibo eta elkarlana zilegi dela erakutsi digute. Lortu den babes hori ezinbestekoa izan da. Ez ote bada ikuspegi garaikidea hausnarketa eta elkarlana irakaskuntza jardunaren oinarri izatea eta modu kolektiboan zaharkitua dagoena berrasmatea?
- Harremanak sortzerako garaian, eskola kulturari hain sarturik dugun bertikaltasuna ahalik eta gehien saihesten saiatu gara, harreman horizontalak eraikiz. Kudeaketa modu kolektiboak posible direla ikasi eta ikusi dugu eta eskolak dituen muga finko,

higiezin eta itxitura hortik haratago eskolaren funtzioa betetzen jarraitu dezakegula sinetsi dugu.

- Remontival iturriak ez du jariatzen ura bakarrik, ondarea berrasmatu, berreskuratu eta modu desberdinetara adierazi duten ikasle, irakasle eta familiek bertan busti eta bustitzen dituzte euren oinak elkar zipriztinduz.

<https://www.centrohuarte.es/eu/iturriaren-koloreak-lizarrako-remontival-ipan/>

<https://www.centrohuarte.es/iturriaren-koloreak-en-el-cp-remontival-de-estella/>

Bibliografia

Freire, H., *Berdean Hezi*, Txatxilipurdi Elkartea, 2015.

Louv, R., *Lats child in the woods*, Algonquin Books, 2005.

Valenciano-Plaza, J.L., *Plastika Hezkuntza*, Nafarroako Gobernua. Hezkuntza Departamentua, 2008.

Cabanellas Aguilera, M^a.I., *Formación de la imagen plástica del niño; didáctica y desarrollo del sentido del espacio*, Diputación Foral de Navarra, 1980.

Gantzarain, X., *Zuloa*, Elkarlanean S.L., 2018.

Gorriti, J., *Denok batera kolorea proiektua*, Remontival,

<http://consejoescolar.educacion.navarra.es/web1/eu/2018/05/14/denok-batera-kolorea/>

Kultura zientifikoa eta eskola

NUP

Joaquín Sevilla Moróder. Jakintza eta Kultura Zientifikoa Zabaltzeko
Nafarroako Unibertsitate Publikoko Katedrako zuzendaria
joaquin.sevilla@unavarra.es

Proposatzen da zientzien irakaskuntza ikasleendako garrantzitsuak diren munduaren aspektuak ulertzeaz gozatzen bideratutako kontzeptuen barneratzearen zerbitzura jar-tzea, baita ikuspuntu hori aldarrikatzea eta “kultura zientifiko” gisa kontzeptualizatzea ere. Termino horrek ekarpenak egiten ahal ditu bi kulturen arteko zisma tradizionala ixteko bidean.

Gako-hitzak: kultura zientifikoa, zientzien irakaskuntza, bi kultura, STEM bokazioa

Hitzaurrea

Bi kulturen arteko zisma 1959an identifikatu zuen argi eta garbi C.P. Snow-k (1), eta banaketa horrek oraindik ere baldintzatzen du hein handi batean gaur egungo testuingu-rua, kulturaren eta hezkuntzaren arloetan. “Zientzien” eta “giza zientzien” arteko para-digma horren ikuskera estereotipatua eta faltsua da, funtsean. Haren arabera, zientziak hotzak dira, utilitaristak, eraginkorrek eta praktikoak; aldiz, giza zientziak gertukoak dira, espiritualak, letretan oinarritutakoak eta interes praktikoan baino, interes esentzian oinarritzen dira. Mendebaldean hain zabalduta dagoen estereotipo horri beste ideia bat gehitu behar zaio hezkuntzaren arloan: zientziak zailagoak dira, eta, beraz, ez daude edonoren esku. Berriki Ameriketako Estatu Batuetan egindako azterlan batek (2) frogatu du estereotipo hori haurtzarokoan garatzen dela, haurrek 6tik 8 urtera dituztenean. Gainera, genero banaketa garrantzitsua du, neskak gehiago urrutzen direlako jardura “oso-oso zailetatik”, jada adin horietan.

Kezkagarria da egiaztatzea zein ikasketa egin aukeratu behar denean sozialki beha-rrizkotzat jotzen dena baino pertsona gutxiago, eta, bereziki, emakume gutxiago daudela zientzietako ikasketetan. Egoera horretaz jabetuta, orokortu egin da administrazio publi-koek ikasketa mota horiek sustatzeko programa espezifikoak bitartez esku hartzeko

joera. Nafarroaren kasuan Stem Planeta egitasmoa (3) dugu. Aurretik aipatutako ikerketaren ondorioei erreparatzen badiegu, mota horretako egitasmoek oso adin goiztiarretan finkatzeko joera izanen lukete.

Alabaina, bi kulturen arazoa ezin da mugatu zeregin jakinak egiteko eskulan kualifikatuen gabezia potentzialera. Askoz harago doa. Liburuaren (4) hitzaurreak jasotzen duen bezalaxe:

“XXI. mendean inork ez du dudarik egiten zientziaren izaera kulturalaz, edo eraikuntza sozial bat delako eta eguneroko bizitzan garrantzitsua delako ideiaz. Zientziak gure ekintza, ohitura eta zeregin ia guztiak ziprizontzen ditu. Gertakariak eta solasaldiak zehazten ditu, eta garapenaren eta ongizatearen argumentua da, baita beldurren eta ziurgabetasunen hasiera ere.”

Behin gaia planteatuta sortzen zaigun galdera honako hau da: zer egiten ahal da Nafarroako eskoletatik bi kulturen arazoa gainditzeko laguntzeko? Argi dago ezin izanen dela guztiz konpondu eskolatik, ezta Foru Komunitatearen lurralde esparrutik ere; hala ere, begi bistakoa da alde horretatik ekarpenak egiten ahal dituen funtsezko eragile bat dela.

Badaude zenbait testu, besteak beste aurrez aipatutako hori (4), gai honi planteamendu formalago eta luzeagotik heltzen diotenak. Artikulu honetan, geratzen den zatian, zertzelada batzuk emanen ditut zientzien irakaskuntzaren gaineko ikuspuntua ikuspegi kultural horretarantz aldatzeko egiten ahal denari buruz, eta onurak, arazoak eta ikuspegi aldaketa hori egiteko zailtasunak ere analizatuko ditut.

Eskolako zientzien irakaskuntza kultura zientifikorantz berbideratzea

Galdetzen baldin badugu zein den zientzien irakaskuntzaren helburua, honako baieztapen hauen antzekoak aurkitzen ahal ditugu: “prestakuntza zientifikoa hobetzea”, “etorkizuneko ikasgaien oinarrian dauden edukiak ikastea” edo “arazoak konpontzen ikastea”. Artikulu honek egiten duen proposamena da helburu hori “kultura zientifikoa areagotzera” berbideratzeak onura asko dituela. Ez da iraultza bat, ez da deus berririk egin behar, ezta betiko gauzak egiteari utzi ere, aski da lehentasunak berregituratzea. Proposamen hori enuntziatu hutsean gera ez dadin, jarraian hiru aukera zehatz azalduko dira.

Ulertzea versus kalkulatzea

Oso ohikoa da zientzien irakaskuntza arrunt lotua egotea zientziak kalkulatzeko gaitasunari. Horregatik dira hainbeste plano inklinatuak eta gurutzatzen diren trenak, eta hain gutxi zulo beltzak eta ikasleen esperientziatik eta interesetatik gertu dauden beste gauza ugari. Lotura horrek, edukia kontu “neurgarrietara” mugatzeaz gain, beste zailtasun batzuk ere badakartza berekin (operatibarenak berarenak), eta zailtasun horiek, aldi berean, azalpen kontzeptualaren eta kasuan kasuko narratiba zientifikoaren edertasuna ezkutatzeko joera du. Interesgarria da egiaztatzea nola zientziaren alderdi narratiboetan finkatzen diren dibulgaziorako formatuek! “gai zientifikoaren” kasuan espero ezin diren arrakastak lortzen dituzten publikoaren artean.

.....
1 Ikus, adibidez, Naukas, hala bloga (<https://naukas.com/>) nola Bilbon antolatutako ikuskizunak (<https://naukas.com/2019/02/07/ya-tenemos-fechas-para-naukas-bilbao-2019/>) eta beste hiri batzuetan antolatutakoak (<https://naukas.com/2018/05/21/os-presentamos-naukas-pamplona-el-placer-de-los-sentidos-sabado-09-junio/>).

Fokua alderdi instrumentaletik alderdi kulturalera aldatzen baldin badugu, kalkulua bigarren planoan gelditzen ahal da, eta fenomenoak ulertzea izanen litzateke garrantzi-tsuena. Horrek ez du esan nahi zientziaren planteamendu formal eta alderdi kuantitatiboek uko egin behar zaienik, ezta gutxiago ere, baina bai normalean izaten duten protagonis-motik bigarren plano batera pasatu. Alderdi kuantitatiboak ezinbestekoak dira zientzian. Hain zuzen ere, aurreikuspen kuantitatiboak egin eta haiek esperimenduarekin konpara-tzeak bereizten du zientzia eta naturaren gaineko beste narratiba batzuetatik (mitoak, kondairak, etab.).

Prozesua eta edukia

Zientziari buruz hitz egiten dugunean sortutako jakintzari eta prozesuari egiten diogu erreferentzia, hau da, zientifiko deitzen ditugun gainerako ezagutzetatik bereizten den jakintza hori lortzea ahalbidetzen digun metodoari. Haren ezaugarri nagusietako bat behin-behinekotasuna da; izan ere, beti berrikusten ahal da, eta ebidentzia berriak edo azalpen berriak agertzen direnean, aldatu egiten da, bilakatu. Zientziak irakasterakoan, aldiz, ohikoa da, edukiak barneratzeko ahaleginaren ondorioz, oso atzean uztea kontu metodologikoak eta ezagutzaren behin-behinekotasun hori.

Testu honek zientziarentzat aldarrikatzen duen izaera kulturala hobeki ikusten da metodologiaren alorrean edukietan baino. Pentsamendu kritikoa hagitz garrantzitsua da: pentsatu behar da datu batek zentzuduna "ematen duen", buruketa baten emaitza onargarria den edo proposamen bat koherentea den edo ez. Pentsatzeko modu hori askoz ere baliotsuagoa (eta iraunkorragoa, ziur asko) da buruketak eta proposamenak egiteko emandako datuaren edukia bera baino. Ezinbestekoa da zeregin bati ekin aurretik dokumentatzeko gai izatea, batez ere, gaur egun; izan ere, uneoro daramatzagu geure poltsikoetan entziklopedia osoak. Funtsezkoa da jakitea zein iturri diren fidagarriak eta zein ez, eta bilaketa eta irakurketa ulerkorrerako estrategiak menperatzea. Horrez gain, ezin dugu esperimendazioa ahaztu; hau da, gai izatea dudak argitzea ahalbidetzen ahal duten esperimenduak planteatzeko, baita esperimenduok egin eta eraginkortasunez interpretatzeko ere.

Espiritu kritikoa, dokumentazioa eta esperimendazioa zientziaren oinarriko hiru ezaugarri dira, mundu akademikoan lantzeaz gain, eguneroko bizitzan ere landu behar direnak. Zientzian kultura zientifiko gisa pentsatzen dugunean palankaren legea (edo beste edozein eduki zientifiko) problemetarako hurbilpen zientifikoaren zerbitzura jartzea da, eta, hala, enuntziatu gisa duen balioa galtzen du.

Gozamena eta operatibitatea

Errazagoa da ezagutza zientifikoaz gozatzea prozesuan eta kontzeptuetan finkatuta; hau da, maiztasun handiagoz sentitzea "jakina" momentuen plazera, behin eta berriz gal-detzea "zergatik" ume txikiek bezala eta ongi pasatzea erantzunak aurkitzeko bidean. Esperimendu errazak, batzuetan "jostetarako esperimenduak" deritzenak (liburu asko daude jostetarako fisika edo matematikei buruz) kalifikatzaile hori jaso ez duten beste esperimendu batzuk bezain didaktikoak edo are didaktikoagoak dira frankotan. Zergatik ez erabili? Emozioa eta gozamena bilatzen dituen zientziaren irakaskuntzak ez du zertan izan zehaztasun gutxiagokoa edo ez hain osoa.

Zientzien estereotipoan zehaztasuna eta doitasuna aurkitzen ahal ditugu, baina baita asperdura eta hutsaltasuna ere². Horregatik, ikuspuntu aldaketa bat proposatzen da puntu honetan, kultura zientifikoa indartzean oinarritzen dena. Aldaketa horrek estereotipo horren zentzu negatiboak berezkoak zaizkion balioei eragin gabe aldatzen laguntzen ahal du.

Aztertutako hiru aukera horiek ez dute erabateko aldaketarik proposatzen. Ikasleek edukiak ikasi beharko dituzte, ez dago zalantzarik, eta kalkulatu eta kalkuluok operatibitatez egiten ikasi beharko dute. Horri ez zaio uko egin behar. Kontua da jakintza horiek munduaren aspekturik garrantzitsuenak ulertzearekin gozatzea ahalbidetuko duten kontzeptuak barneratzearen zerbitzura jartzen baldin badira, emaitzak askoz onuragarriagoak izanen direla. Dena den, asmoa ez da egungo hezkuntzan zientzien irakaskuntza mota hori ez dagoenik iradokitzea. Asmoa da ikuspuntu hori aldarrikatzea, sendotzea, eta, nolabait, "kultura zientifikoa" terminoaren bidez kontzeptualizatzea.

Nafarroako Unibertsitate Publikoaren Zientzia Jakintza eta Kultura Zabaltzeko Kate-dratik kultura zientifikoa horren ikuskerari ekarpenak egitea da xedea, posible den neurrian, eta helburu hori lortzeko prozesuan inplikaturik dauden gainerako eragileekin lankidetzan aritzea.

Ondorioak

Kultura zientifikoa –kultura literarioa edo filosofikoa edo "kultura" hitzari gehitzen ahal zaion beste edozein adjektibo bezalaxe– gizaki guztioi eragiten digun kontua da. Gai zientifikoa eta literarioetako adituak egonen dira, baina kultura guztiona da. Pertsona guztion kultura zientifikoa hobetzeko xedez, zientzien eskolako irakaskuntza helburu horretara zuzentzea proposatzen da. Fokua aldatzeak ez du esan nahi goitik beherako aldaketak egin behar direnik, baina aukera batzuez kontziente izan behar dugu, eta, planteatzen direnean, aukera zuzena hautatzeko gai izan. Zehazki, hiru aukera aztertu dira laburki: ulermen kuantitatiboa kalkulurako gaitasunaren aurretik lehenestea, zientziaren prozedura alderdiak enuntziatuen gainetik jartzea, baita gozamina operatibitatearen gainetik ere.

Bi kulturak gainditzea eta horren ondorioz etorri beharreko hobekuntza sozialak lortzea asmo handiegiko helburuak dira testu honetan aurkeztutako esku hartzeari buruzko deskribapen xumerako. Espero dezagun gutxienez norabide zuzena hartzeko eta lehen urratsak emateko balio dezala. NUPeko Kultura Zientifikoaren Katedrak bide horrekiko konpromisoa hartzen du.

Erreferentziak

(1) Snow, C.P., *Las dos culturas*, Nueva visión argentina, 2009.

(2) Bian L. et al., "Gender stereotypes about intellectual ability emerge early and influence children's interests", *Science* (27 Jan 2017): 355. lib., Issue 6323 zk., 389-391 or.

(3) <https://www.pamplonetario.org/es/planeta-stem>

(4) Cuello A., Castaño E. et al. *Educación y cultura científica*, Andaluziako Juntaren Hezkuntza Saila (arg.), 2017ko urtarrila.

https://www.researchgate.net/publication/291327568_Educacion_y_Cultura_Cientifica

.....
2 "Bolizko dorre" gisa ulertuta, ikasleen egunerokotasunerako garrantzitsuak ez diren gaiak tratatzea.

Ikerketa Batxilergoan

Ribera del Arga BHI, Azkoien
Ana Isabel Esparza Ramiro. Azkoien
Ribera del Arga BHIko Latineko irakaslea
aesparz2@educacion.navarra.es

Zientzia bere tipologia guztietan dago presente eskolan (formala, natur zientziak, gizarte zientziak, zientzia aplikatua). Alabaina, ikasleek sentitzen dute normalean klasean lantzen denak zerikusi gutxi duela inguratzen dituenarekin. Horregatik, edukiak berriz diseinatu behar dira, eta irakaskuntza metodo berriak aplikatu. “Ikerketa Batxilergoan” proiektua ikaskuntza eredu irekia da, zeinean ikasleen interes pertsonalak bihurtzen diren aztergai, horretarako ikerketa teknikak eta metodologia zientifikoa baliatuz.

Gako-hitzak: zientzia, eskola, ikerketa batxilergoan, ikaskuntza autonomoa.

Hitzaurrea

Oso ezaguna da Sénecak esan omen zuen hezkuntzari buruzko aipu hau: *Non scholae, sed vitae discimus*, “Ez dugu eskolarako ikasten, bizitzarako baizik”. Baina, errealitatean, Sénecak alderantziz adierazi zuen. *Non vitae, sed scholae discimus* (106. gutuna, 12), “Eskolarako ikasten dugu, ez bizitzarako”. Halaxe kritikatzan zuen haurrak bere ustez zentzugabeak ziren oratoria ariketak egitera behartzea, ariketa horietan bizitza errealean inoiz ematen ez ziren gauzak planteatzen baitzitzaizkien.

20 mende beranduago hemen gaude, eskolak berau inguratzen duten testuinguru anitzekin duen harremanari buruz gogoeta egiteko jardunaldiak egiten, hezkuntza hobetze aldera. Alfredo Hernando¹ psikologo eta ikertzailearen arabera, hobekuntza hori soilik izanen da posible baldin eta eskolak arreta jartzen badio orainaldiari, errealitate globalari eta lokalari, eta, batez ere, aintzat hartzen baldin baditu haren protagonistak, hau da, ikasleak, hark ikastun deitzen dituenak.

1 Hernando Calvo, A., *Viaje a la escuela del siglo XXI*, Madril, Fundación Telefónica, 2015.

Eztaba daezina dirudi zientziak, aldaketaren ezagutza zein eragile denak, toki garrantzitsua izan behar duela eskolan, bertsio guztietan (formala, natur zientziak, gizarte zientziak eta zientzia aplikatua). Hala ere, ikasleek sentitzen dute gelan normalean lantzen dutenak zerikusi gutxi duela beren inguruko munduarekin, eta horrek zientziatik urruntzea eragiten du, baita haien etorkizuneko aukerak baldintzatu ere. Halaber, eskolek oraindik ere aplikatzen dute hezkuntza eredu pasibo bat, zeinetan irakasleek hitz egiten duten eta ikasleak eserita dauden, isilik, eta, kasurik onenean, entzuten. Horri burokraziaz beteta dagoen sistema bat izatearen eragozpena gehitu behar zaio, baita aurretiaz ezarritako edukiak erreproduzitzean oinarritutako programa gainkargatu eta itxiak izatea ere, orokorrean ez dutenak egungo egoerekin harremanik, ezta haien eragin sozialekin ere.

Hezkuntzaren hobekuntza lortzeko, berrikusi egin behar da zer eta nola irakasten den. Peter Sengek dio² eduki horiek beste era batera irakatsi behar direla, eta irakasleek egin beharreko lehenengo gauza desikastea dela, metodo pedagogiko tradizionalak ahaztea.

Ikerketa Batxilergoan proiektua

Azkoien Ribera del Arga BHIIn ez gara hain erradikalak izan, baina ikerketa sartu dugu Batxilergoan ikaskuntza irekiko eredu gisa. Bertan, ikasleen interes pertsonalak bihurtzen dira aztergai, eta horretarako ikerketa teknikak eta metodo zientifikoa erabiltzen dute.

.....
2 Torres Menarguez, A. (2017ko urtarrilaren 23a) Elkarrizketa Peter Sengeri. *elpais.com*. Hemendik hartua: https://elpais.com/economia/2017/01/15/actualidad/1484514194_176496.html

Honako honetan datza proiektua: ikasleek ikerketa lanak egiten dituzte ikastetxeko irakasleen zuzendaritzapean, eta, beranduago, epaimahai baten aurreko ekitaldi publikoan defendatzen dute beren lana.

Proiektuaren jatorria

Proiektua duela sei urte hasi zen irakaskuntza zereginari buruzko elkarrizketa informal batean. Denok uste dugu egungo gizartean, teknologia berrien garapenari esker, arin eta erraz eskuratzen ahal dela edozein ezagutza arlotako informaziorik berriena; esaten ahal genuke gain-informatutako mundu batean bizi garela, eta, beraz, erraz manipulatzeko ahal dela irizpiderik ez badago.

Gauzak horrela, bat gatoz esaten dugunean gure zeregin nagusia ez dela izan behar ezagutzak transmititzea, baizik eta ikasleei informazio hori guztia kudeatzen lagunduko dieten trebeziak garatzera bideratuta egon behar duela (bilaketa estrategiak, edukiak baloratzeko eta hautatzeko irizpideak), baita galderak egin eta erantzunak aurkitzera eta horrekin pentsamendu kritikoa eta sortzailea sustatzera ere. Hau da, norbere ideiak garatzeko, adierazteko eta defendatzeko gaitasuna sustatzeko lan egitea.

Puntu horretatik abiatuta, ikerketa da agerian geratzen den ikasketa mota bat, metodo tradizionalak ordezkatu ez, baina osatu eta indartu egiten dituena.

Ikaslea ezagutzaren erreproduzitzailerik ezagutzaren produktore izatera pasatzen da. Irakasleak, ostera, orientatzaile izatera pasatzen dira, eta beren lana ikasleei tresnak bilatzen eta erabiltzen laguntzea izanen da, prozesu batean non gero eta protagonismo autonomo handiagoa izatera iristen ahal diren. Hala, herritar kritikoagoak prestatzeaz gain, gure ikasleek unibertsitatean aurkituko dituzten lan metodoak ezagutzea ere lortzen dugu.

Ez da egitasmo berria izan. Beste erkidego batzuetan (Katalunian, Madrilan, Murtzian, Gaztela eta Leonen...) ildo horretan ari dira lanean, hala Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan nola Batxilergoan.

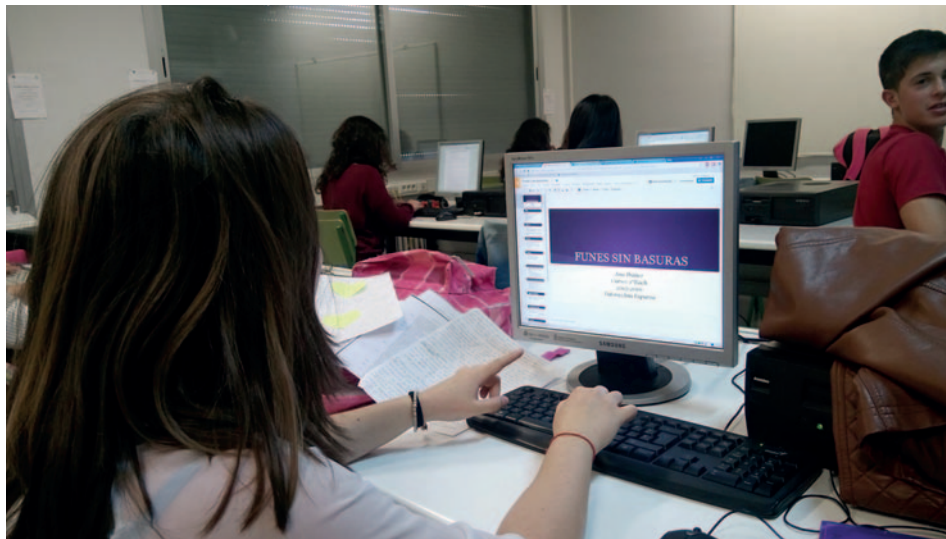
Helburua

Proiektu honen xedea da Batxilergoko curriculumean ikerketa lanak txertatzea ikaskuntza metodo berri gisa, horren bitartez gure ikasleen gaitasun mailak hobetzeko. Honako hauek dira proiektuaren faseak: ikerketa planteatzea, planifikazioa, bilaketa, hautaketa eta informazioaren analisisa behar dituen gai bati buruzko ikerlan original bat egitea; ondorioak ateratzea, memoria bat idaztea eta epaimahai baten aurrean defendatzea.

Garrantzitsua da azpimarratzea ikerketa ez dela soilik zientzia edo teknologiaren arloan egiten; Batxilergoko edozein ikasgaitan egiten ahal da, are diziplina edo departamentuen artean ere, eta interes kulturalerako edo zientifikoko zeharkako gaietarako ere izaten ahal da.

Deskripzioa

Parte hartzea boluntarioa da eta DBHko titulua eskuratu duten ikasle guztiei ematen zaie parte hartzeko aukera. Proiektuak Batxilergoko etapa osoa hartzen du. Lehen ikas-

turtean, programan parte hartzen duten ikasleek klase ordu bat gehiago dute astean. Lehen bi hiruilekoetan, era praktikoan berenganatzen dituzte ikerketaren fase bakoitzari dagozkion trebeziak:

- Gaia definitzea, arazoa planteatzea eta gako-hitzak zeintzuk izanen diren erabakitzea.
- Informazioa bilatzaile espezializatuetan eta datu baseetan bilatzea...
- Datuak biltzea. Elkarrizketak eta inkestak egitea.
- Informazioa aztertzea eta hautatzea lanaren xedeen arabera.
- Informazioa eduki fitxa edo fitxa bibliografikoetan hustea.
- Informazioa berrantolatzea lanaren zirriborro bat prestatzea.
- Lana arau formalei jarraikiz idaztea: egitura, erreferentziak, bibliografia eta estiloa.
- Epaimahai ebaluatzaile baten aurrean aurkeztea. Ahozko jardunaren edukia eta egitura, laguntza bisuala, ahozko adierazpena eta epaimahaiarekiko komunikazioa.

Azken hiruilekoa departamentu didaktikoek eskainitako edo ikasleek departamentuei proposatutako gaiei buruzko ikerketa lanak planifikatzera dedikatuta dago.

Irakasgai ematen duen irakasleak ebaluatzen du ikaslearen lana eta lortutako notaren %5 gehitzen zaio gauditutako irakasgai bakoitzari.

Batxilergoko bigarren mailan, ikasleek aldizkako bilerak izaten dituzte proiektua zuzentzen duen irakaslearekin idatzizko lana eta ondorengo ahozko defentsa publikoa burutu arte. Azken hori ekitaldi publikoan egiten da bigarren hiruilekoaren bukaeran edo hirugarrenaren hasieran.

Tutoreek ikasleekin adosten dute nola planifikatu lanaren zuzendaritza. Dena den, lau ebaluazio momentu daude aurreikusita, ikasleek eskatutako laguntzarako bilera edo saioak gorabehera. Tutoreak ikasleen lana ebaluatzeko diseinatutako errubrika bateko adierazleen arabera baloratzen du ikaslearen lana. Errubrika horiek ikasleen autoebalua-

ziorako ere baliagarriak dira. Lau itemi jarraikiz egiten da adierazleen balorazioa: 1. Ez du betetzen / 2. Erakutsi beharreko gutxienekoa / 3. Maila egokia da / 4. Bikaintasun maila.

Lehen ebaluazioa, "hasierako ebaluazioa" deritzoguna, Batxilergoko lehen mailaren bukaeran egiten da, eta bat dator gaia hautatzeko eta gaia planteatzeko fasearekin.

Batxilergoko bigarren mailako lehen hiruhilekoan zehar, lanaren aurrerapena ebaluatzen da (metodologiaren eta esparru teorikoaren berrikuspena). Bigarren ebaluazioaren bukaeran edo hirugarren ebaluazioaren hasieran bukatutako lanaren azken ebaluazioa egiten da.

Edozein kasutan, proiektuaren zuzendaritza bere gain hartzen duen irakasleak argi eduki behar du bere lana ez dela ikerketa egitea. Bere lana aholkularitza eta orientabidea ematea eta prozesuan ikasleari laguntzea da; autonomiarekin eta askatasunez ikertzen utzi behar zaio ikasleari. Eta, batez ere, jakinarazi egin behar zaio gai dela lan on bat egi-teko eta animatu egin behar da zailtasun txikiaren aurrean bertan behera utz ez dezan.

Fase honetako ebaluazioaren ardura lanaren zuzendariarena (%70-60) eta ahozko defentsaren epaimahaiarena (%30-40) da. Lortutako notaren %20 ikergaiari lotutako irakasgaiari gehitzen zaio, eta kalifikazio horren %5 berri ere gehituko zaio lanaren egi-leak gaingitu dituen irakasgai guztiei.

Honako hauek osatzen dituzte defentsak ebaluatzeko epaimahaiak: gaian adituak diren irakasleak, gai horrekin zerikusirik ez duen irakasle bat eta zuzendaritza taldeko pertsona bat.

Ebaluazioa eta ondorioak

Ikerketa lan original eta zehatz bat egiteak zailtasunak ditu etapa guztietan. Alabaina, gaia zehazteko momentua da ikasleendako momenturik zailena. Helburuak formulatzea

eta lan eskema bat zehazteak sintesi lan garrantzitsua dakar berekin, eta horretara dedikatu behar dute denborarik gehiena. Beti hasten dira formulazio oso zabal edo lausoekin, aintzat hartu gabe horretarako baliabideak dituzten, ez bakarrik baliabide materialak, baizik eta batez ere denborari eta aurretiatzko ezagutzei dagozkienak. Behin gaia formulatuta, hurrengo urratsak naturaltasun handiagoz formulatzen dira, errazak ez badira ere.

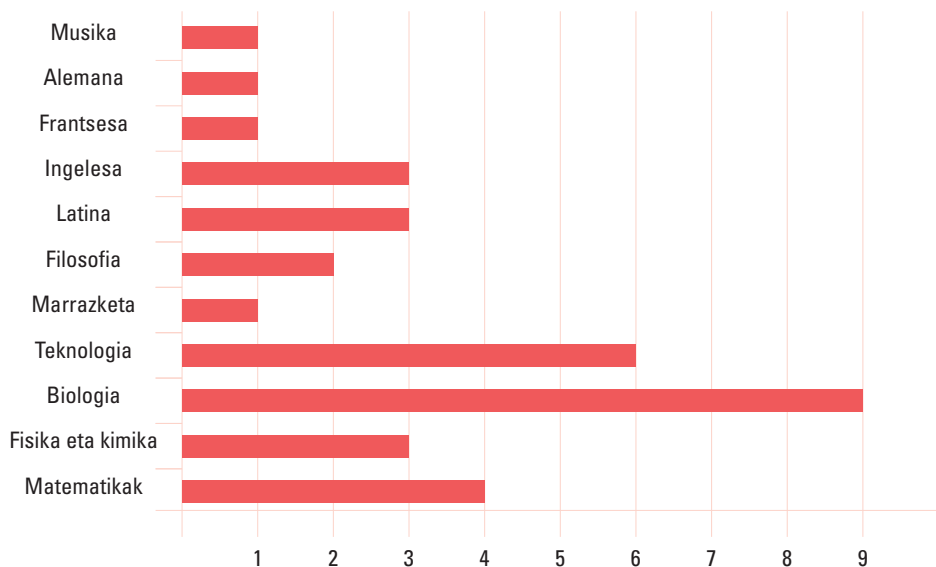
Sarritan arazoak izaten dituzte informazioa analizatu eta integratzeko orduan. Informazioa metatzeko eta idazketa bukaerarako uzteko joera dute, datu garrantzitsuak aurkitzen dituzten neurrian informazio hori analizatu eta idazten joan ordez. Lehen ikasturtean asko lantzen dugun ariketa bat da, baina hala eta guztiz ere konplikatu iruditzen zaie.

Aurkezten diren lanak zehaztasunez eginda daude, eta formatu eta estilo betekizunak betetzen dituzte. Gauza bera gertatzen da defentsekin ere; oro har, oso ongi egiten dituzte, eta horrek epaimahaikideak harritzen ditu.

Proiektuaren lehen deialdia 2014/2015 ikasturtean egin zenetik aurreko ikasturtera arte, 34 ikerketa lan egin dira, eta bertan, gutxi gorabehera, Batxilergoko ikasleen heren batek hartu du parte.

Ikergaiak oso anitzak izan dira, betiere ikasleak inguratzen dituen errealitate fisiko, sozial, kultural eta abarrari lotutakoak. Dena den, bereziki aipagarria da gai zientifikoek pizten duten interesa: lanen %64,7k Biologiari, Matematikari, Fisika eta Kimikari eta Teknologiarri lotutako gaiekin dute zerikusia.

1. grafikoa: Proiektu kopurua departamentuko

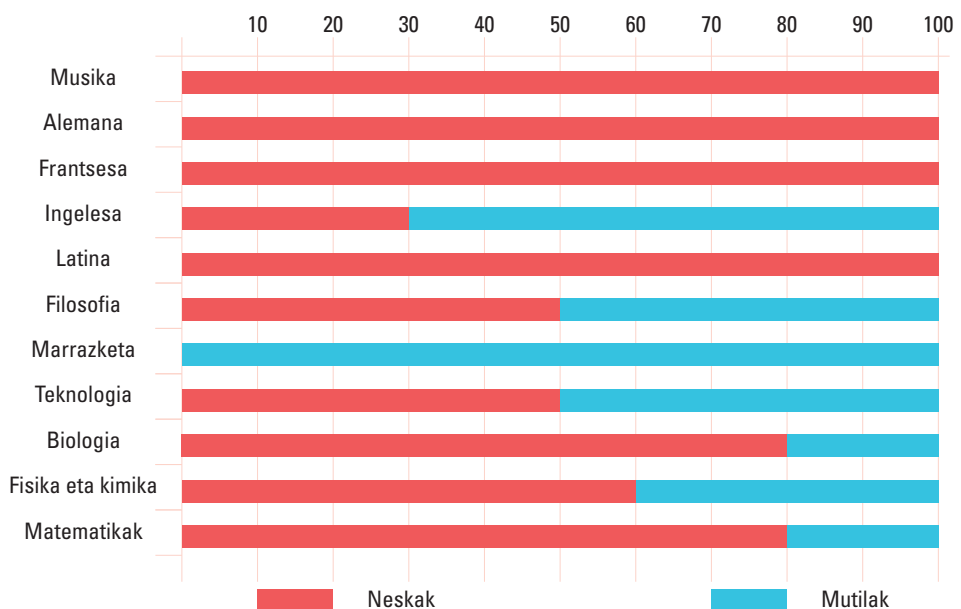
Gehien egin duten lan mota birkokapena izan da (hau da, beste kasu batzuetan erabilitako protokolo edo metodologiak egoera berri batean aplikatzea). Hori egin da, esaterako, Arga ibaiaren Azkoiengo tarteko makroorganogabeen analisiarekin. Leyre Ochoak eta Ane Gonzálezek egindako lan bat da, Uraren Esparru Zuzentarauak xedatutakoaren arabera, ibaiko uraren kalitate ekologikoa "ona" dela demostratzea xedea duena. Beste lanen batean aurkikuntzak ere egin dira. Dubaiko Palm irlen eta Platonek deskribatutako Atlantidaren arteko konparaketak agerian utzi zuen eraikuntza hori aipatutako mito horretan oinarrituta dagoela; izan ere, oso kointzidentzia deigarriak daude diseinu arkitektonikoari eta ingeniari-tza- eta hirigintza-elementuei dagokienez, nahiz eta diseinua egin zuten arkitektoek ez onartu. Hori Carla Arpónen *Ciencia moderna en la mitología clásica* laneko kapitulu-tako bat izan zen. Lan horrek mitoak begiratzeko ikuspuntu berri bat proposatzen zuen jarduera mental sortzailearen inspirazio iturri edo estimulu gisa. Era berean, *Diccionario etimológico del habla de Peralta* lanak agerian utzi zuen ezin ditugula inola ere ulertu Azkoiengo hizkeraren ezaugarriak akats linguistiko gisa, baizik eta hizkuntzaren eboluzio berezi gisa.

Gainera, hiru proiektuk lehiaketa hauek irabazi dituzte:

"Tornamira" Matematikako Irakasleen Nafarroako Elkarte eta NUIko Estatistika eta Ikerketa Operatiboa Sailak antolatutako "Incubadora de sondeos y experimentos" (Inkesten eta Esperimentuen Habia)

- *El desempleo antes y después de la crisis económica* (Langabezia krisi ekonomikoaren aurretik eta ondoren). (Matematika) Egilea: Eneriz Cosano (2015).

2. grafikoa. Lanen banaketa generoka eta sailka

- *Estudio del rendimiento académico de los Estudiantes del IES Ribera del Arga* (Ribera del Arga BHIko ikasleen errendimendu akademikoaren azterketa) (Matematika) Egileak: Paula Esquiroz eta Maite Sanjuán (2017).

Azkoien Udalak antolatutako literatur lehiaketa:

- *Diccionario etimológico del habla de Peralta* (Azkoien hizkeraren hiztegi etimologikoa) (Latina) Egilea: Laura López de la Manzanara (2016).

Halaber, eztaba daezina da ikerketa proiektuak gehiago pizten duela interesa nesken artean (ikasle parte hartzaileen %67,5), eta, zentzu horretan, uste dugu garrantzitsua dela azpimarratzea neskek egiten dituztela lan zientifikoen ia %70.

Azken bi ikasturteetan defendatutako lanen zerrenda
2016-2017 IKASTURTEA
<ul style="list-style-type: none">• Ingelesa irakasteko metodologiaren bilakaera Ribera del Arga BHIIn (Ingelesa) Egilea: Paco Sanz• Judizio moralaren bilakaera eskola adinean (Psikologia) Egilea: Irene Osés• Hizkuntzaren arazoa Siriako errefuxiatuak Alemanian gizarteratzeko orduan (Alemana): Egilea: Leire Pueyo• Zaborren birziklatzea Azkoien (Biologia) Egilea: Jesús Sayés• Ribera del Arga BHIko ikasleen errendimendu akademikoaren azterketa (Matematika) Egileak: Paula Esquiroz. Maite Sanjuán• C bitaminak zukueta duen portaeraren analisia (Kimika) Egilea: Miriam Garcés• Zaharkitze programatua (Teknologia): Egilea: María Urbiola• Edgar Allan Poe (Ingelesa) Egilea: Ana Ibáñez• Zientzia modernoa mitologia klasikoan (Latina) Egilea: Carla Arpón• Jainkosa sortzaileak (Latina): Egilea: Cristina Calle
2017-2018 IKASTURTEA
<ul style="list-style-type: none">• Urrezko zenbakia geometrian, artean eta eguneroko bizitzan (Matematika): Egilea: Aroa Osés• Fraktala. Fraktalen mundurako sarrera (Matematika) Egilea: Yago Esquiroz• 7 eta 9 urte bitarteko Azkoien haurren obesitatearen azterketa (Biologia): Egileak: Eduardo Ochoa. Irene Gil• DNAREN mutazioak eta DNA mutatuaren aplikazioak (Biologia): Beatriz Castillo• Antibioetikoekiko erresistentzia (Biologia) Egileak: Elena Balduz. Karen Resano• Industria 4.0 (Teknologia) Egileak: Alba Guindulain. Ander Sologuren• Superkonduktibitatea eta lebitazio magnetikoa (Fisika eta Kimika) Egileak: David Jiménez. Imanol Iriarte• Azkoien-Léognan senidetzea (Frantsesa): Egilea: Silvia Estarriaga• Argumentazio morala egungo "etika praktikoa"-ren arazoetan (Filosofia). Egilea: Vladislav Boychuk

Ikasleek beren parte hartzeari buruz egiten duten balorazioa oso positiboa da. Orokorrean, azpimarratu egiten dute unibertsitate ikasketei aurre egiterakoan abantailak ematen dizkiela beren prestakuntzak; izan ere, "ohiko klaseetan lantzen ez dituzten gaitasunak garatzen lagundu dit", "autonomoak izatera behartzen gaituzte", "informazio fidagarria bilatzen ikasi behar dugu" eta baita "gure proposamenak argudioen bitartez idatziz nahiz ahoz defendatzen" ere (oratoria asko baloratzen duten elementu bat da). Gainera, "interesgarria da batezbesteko nota igotzeko aukera izatea, batez ere ikasi nahi duzun unibertsitateko karrerak sarrera nota oso altua badu, hamarreko bakoitza garrantzitsua baita".

Egiaztatu ahal izan genuen proiektuko parte hartzaileek sentitzen dutela beren komunikazio linguistikoko eta informazioa tratatzeko gaitasuna, autonomia eta inizatiba pertsonala indartu egin direla, eta, beraz, aurrera jarraitu beharko litzatekeela proiektuarekin.

Hala eta guztiz ere, ikasleen parte hartzea ez da espresuki jasotzen ziurtagiri akademikoan, eta uste dugu hori zuzendu egin beharko litzatekeela.

Irakasleek proiektu honen inguruan duten usteari erreparatuta, argi dago irakasle gehienak haren alde daudela, bestela ezinezkoa izanen litzatekeelako denboran zehar mantentzea. Normalean, Departamentuetako buruak izaten dira lanen zuzendariak, eta aspektu positibo gisa azpimarratzen dute lan hori hartzeak beren ezagutzak eguneratu beharra dakarrela ezinbestean. Dena den, egokia litzateke arloka prestakuntza espezifiko ematea beren tutore lanak hobetzeko. Ildo beretik, unibertsitateekin eta bigarren hezkuntzako ikastetxeekin lankidetzak hitzarmenak sinatzea ere proposatu da, asmo handiagoko proiektuei ekin ahal izateko.

Bestalde, proiektuen zuzendaritza beren gain hartzen duten irakasleek lan hori beren eskola ordutegitik kanpo egiten dute, eta, horregatik, aitorpen bat eskatzea ere planteatu da. Hori posible litzateke ikerketa proiektua curriculumean jasoko balitz.

Nafarroako Ikas Komunitateen Sarea

Iosu Ihabar Urzainki. Borja Colomina Vallés
iyabarur@educacion.navarra.es
bcolomiv@educacion.navarra.es

“Mundu hobearen ametsa onartzea eta harekin bat egitea mundu hori sortzeko prozesuan sartzea onartzea da, etikan sakonki errotuta dagoen borroka prozesuan”
Paulo Freire

Ikas Komunitateak Nafarroan ibilbide luzea duen kultura eta gizarte eraldaketa proiektu bat da. Biziberritu egin da Komunikas sarearen sorkuntzarekin, eta ikastetxeen eraldaketatik haratago doa eta gizarte egitura zabalagoetan du eragina.

Gako-hitzak: sarea, komunitatea, eraldaketa, utopia, zientzia.

Nafarroako Eskola Kontseiluaren XXIII. Jardunaldietan, “Eskola eta amarauna” izenburukoetan, eman zen ezagutzera Komunikas Ikas Komunitateen Sarea.

Loturaz jositako ehun hori Nafarroan barna banatuta dauden hamar ikastetxeren heterogeneotasunaren bitartez harilkatuta dago. Hizkuntza eredu guztietakoak dira eta bat egin dute pertsonekin eta erakundeekin xede komun bat lortzeko: eskolen eta gizar-tearen berdintasunezko eraldaketa.

Amarauna tarrapatan agertu da hezkuntza ekosistema gizagabetu batean, zeinean eskolen arteko lehia politikak aurrera baitoaz, eta axiomatikoki antipodetan kokatzen da eta amaraun komunitario bat defendatzen.

Sortzeko batzarra, 2017ko abendua

Amaraunaren egiturak ikuspuntu ezberdinak dituzten pertsonak hartzen ditu barnean, eta kolektiboen arteko lankidetzaz gizakiaren bilakaerarako funtsezko faktore gisa ulertzen duten adin, kultura, genero eta klase sozioekonomikoen arteko ezberdintasunak islatzen ditu.

Plaza anitza da, landa eremuko eskola txikiak nahiz Iruñeko ikastetxe handiak elikatzen dituenak, aukera emanez beren gelako praxia intersubjektiboki alderatzeko ebidentzia zientifikorik hobereenen ikuspegiarekin.

Jatorria

Amaraunaren sorlekua ehunka kilometrotara dago, Ikas Komunitateen VI. Nazioarteko Topaketan, hain zuzen, 2017an Bartzelonan egin zen hartan.

Nafarroako hainbat ikastetxe eta erakundetako ordezkariok bizikidetzaz kasual eta bikain batez gozatzeko aukera izan genuen, eta horrek gure Ikas Komunitateen indar kolektiboaz jabetzera eta bateratzeko beharraz ohartzera eraman gintuen.

Egoera hori abiapuntutzat hartuta, gure ilusioa handituz joan zen, eta hamabi egun geroago, 2017ko abenduaren 14an, Nafarroako Ikas Komunitateen Sarea sortzeko batzarra eratu genuen.

Hala sortu zen erakundearen presioetatik at dagoen elkarte bat, abiapuntutzat gogoeta pedagogikoa izan duena, eta ahots eta ikuspegi ezberdinak barnean hartzen dituenak: irakasleak, erakundeak, familiak, etab.

Armiarmaren osaera

Zer dute komunean landa eremuko eskolek, hiri eremukoek, PAI, D, A-G ereduak, publikoak, itunpekoak, haur hezkuntzakoak, lehen hezkuntzakoak eta bigarren hezkun-

tzakoek? Bestalde, guztiak eskolak izateaz gain, zer gehiago partekatzen dute Sakanako, Erriberriko edo Zangozako merindadeetako, Iruñeko, Aralar iparraldeko edo Bortzirietako eskualdeko eskolek?

Denek ala denek dute amets bera: haur guztiek, haien egoera soziala, haien kultura eta haien ezaugarri pertsonalak edozein direla ere, ahalik eta gehien garatzea beren gaitasunak, eta egungo gizartean guztiek izatea eskubide eta aukera berdinak.

Nafarroan gero eta gehiago dira Ikas Komunitateen proiekturako eraldaketa prozesua hasi duten eskolak.

“Ikastetxea eta haren ingurunea gizarte eta kulturaren aldetik eraldatzeko prozesu bat da guztiendako informazioaren gizartea lortzeko, elkarriketaren bidezko ikaskuntzan oinarritua, komunitatearen parte hartzea duen hezkuntzaren bidez, espazio guztietan, gela barne, zehaztua”.

Elboj, C., Puigdellivol, I., Soler, M., Valls, R., *Comunidades de aprendizaje. Transformar la educación*, GRAO, Barcelona, 2002.

Komunikas sarearen jarduerak bateratu egiten ditu jarraian datozen ikastetxeen banakako interesak, hala arreta xede partekatuan jartzeko.

- Iruñeko Doña Mayor IP.
- Urdiaingo IP.
- Iturmendiko Arrano Beltza IP.
- Lekunberriko Ibarberri IP.
- Beteluko Araxes IP.
- Eloko Santa Bárbara IP.
- Mendigorriko Julián M.ª Espinal Olcoz IP.
- Olaztiko Domingo Bados IP.
- Iruñeko García Galdeano IP.
- Garabato Ikas Komunitatea (Paris 365)

Hezkuntza egiturak eraldatzearen aldeko batasuna da, ikasleen eta pertsona guztien bidetik “oztopo instituzionalak” kendu nahi dituen eta ohartzen dena gizarte desberdintasunek ez dutela lekurik izan behar ikastetxeetan.

Amarauna, Ikas Komunitate bateko eraldaketa prozesuen antzera, berdintasuneko parte hartzea bermatzen duten fase ezberdinetan antolatuta dago.

Ametsaren fasea

Ikastetxe bat Ikas Komunitate bihurtu eta xede komuna bilatzeko, komunitate osoak amestu behar du desiratutako eskolaren idealarekin. Hala, ikastetxe ezberdinek eta beren komunitateek amaraunarekiko zeuzkaten ametsak jakinarazi zituzten. Ariketa oniriko, partekatu eta motibatzailea izan zen, gizarte eraldaketaren oinarri bilakatu zena.

Sarearen potentzialtasunak aintzat hartzea aukera berri bat da proposamenak egin eta konpromisoak berritzeko. Elkarrekin amesteak erraztu egiten du ametsok egia bihurtzea. Hartara, Paulo Freireren hitzetan, gure diskurtsoaren, gure ekintzen eta mugiarazten gaituen utopiaren arteko batasuna landu behar dugu.

Parte hartzaileak 2018ko irailean ametsen kategorizazioa egin eta gero

Lehentasunak ezartzeko fasea

Amets horietako bakoitza analisisan eta eztabaidan oinarritutako prozesu dialogiko baten xede izan zen, amets horiek lortzeko sortutako bost batzordetako batean sailkatua izan baino lehen:

- Prestakuntza batzordea: Prestakuntza dialogikoa zuzentasun zientifikoz artikulatzeaz arduratzen da.
- Hedapen batzordea: Sareko jardueren zabalkundea kudeatzen du, Ikas Komunitateen ahotsa eta perspektiba ematen die Nafarroako hezkuntza gogoetei eta proiektua lehen eta bigarren hezkuntzako beste ikastetxe batzuetara eramaten du.
- Unibertsitate batzordea: Unibertsitateekiko loturak sortu eta koordinatzen ditu, prestakuntza, ikerketak eta argitalpenak sustatze aldera. Laburbilduz, bateratu egiten ditu hezkuntzaren inguruko teoria eta praktika.
- Araudi batzordea: Ikas Komunitateak eskola inklusiboaren erreferentetzat izanen dituen araudi bat sortzea du xede, eta eskola inklusibo hori martxan jartzeko erraztasunak ematea.
- Koordinazio batzordea: Kudeatu eta koordinatu egiten du batzordeen eta Nafarroako Ikas Komunitate ezberdinen arteko komunikazioa.

Sarearen funtzionamendua

Hilero biltzen dira ikastetxe ezberdinetan, horrela inguruaren beraren nortasun kulturala indartuz.

Vigotskyren pentsamenduari tinko, sarearen egiturak interakzio sozialaren bitartez garatzea ahalbidetzen digu, eta horrela gainditzen da gaur egungo gizarteari hain berezko zaion banakoaren atomizazioa.

Batzar Nagusia

Batzar Nagusiaren bilera parte hartzaileen topagune eta komunikaziorako lehen espazioa da. Bilduta daudenean, saio horretarako gai zerrendari jarraikiz, ildo nagusiak definitu eta informazio garrantzitsua partekatzen da.

Batzordekako lana

Batzorde bakoitzari lotutako pertsonak koordinatu egiten dira amets zehatzak lortzeko modurik onena aztertzeko, eta lan ildoak finkatzen dira; besteak beste, prestakuntzarako baliabide eta materialak partekatzea, hainbat erakunderekin kontaktuan jartzea (unibertsitateak, sindikatuak, Hezkuntza Departamentua...) eta beste autonomia erkidego batzuetako araudiak aztertzea.

Solasaldi pedagogikoak

Hortik aurrera, amaraunak atek irekitzen dizkio parte hartzeari, solasaldi pedagogikoen bitartez.

Hala, eztabaida sakon eta zuzenak egiten dira irakurketa jakinen inguruan, eta horrek ezagutzaren eraikuntza kolektiboa ahalbidetzen du, baita parte hartzaileei oinarri teoriko eta zientifikoak hurbiltzea ere.

Modu horretan, harreman zuzena sortzen da hezkuntzari buruzko teoriaren eta praktikaren artean, eta solaskideei gelan izandako esperientziekin analogiak ezartzeko aukera ematen die gogoeta horrek. Horrez gain, hezkuntzaren arloko esku hartze arrakastatsuei buruzko ideiak partekatzea eta argitzea ere ahalbidetzen du.

Halaber, familien eta irakasleen arteko elkartruke hurbila ere bada, hezkuntzari buruz zentzurik zabalenean eztabaidatzea ahalbidetzen duena. Prestakuntza dialogiko hori alderdi profesionaletik harago doa, pertsonalki eraldatzen baikaitu parte hartzaileak.

Ondorioak

Ikas Komunitateak Nafarroan ibilbide luzea eta esperientzia handia duen eskola inklusi-boko eredu bat da. Hezkuntza errealtate horretatik aniztasuna lantzen da, betiere ezberdintasunen berdintasun gisa ulertuta.

Eraldaketa hori gizarte ingurune zabalagoetara eramatera bultzatzen gaituen premisa desgaitasuna duen pertsonarik ez dagoelako ideia da: desgaitu egiten duten testuinguruak daude, eta eskolatik harago doaz.

Komunikas sareak baterako gogoeta hau egiteko esparrua ekarri du berekin; bertan, amarauna osatzen duten testuinguru ezberdinek gertakari jakinak gainditu eta denontzako onurak lortzeko lan dinamika bat ezartzea lortu dute.

Ikas Komunitateen oinarria den ikaskuntza dialogikoak zazpi printzipio nagusi proposatzen ditu. Printzipio horiek baliatuko ditugu amaraunaren dinamika aztertzeko.

Berdintasunezko elkarrizketa

Sarea sarritan hezkuntza espazioak baldintzatzen dituzten botere harremanik eta interes ez-pedagogikorik gabeko espazio bat da.

Argudio baliodunetan oinarritutako eztabaida zehazten eta ahalbidetzen duten bi faktore dira parte hartze boluntarioa eta horizontala.

Batzordeak Doña Mayorren, 2018ko martxoa

Adimen kulturala

Komunikas osatzen duten ikastetxeen heterogeneotasunari esker, ikuspuntu zabala dugu gure jarduketara hezitzaileei esanahi osoagoa emateko.

Eraldaketa

Sarea bera eraldaketa gaitasunetik harago eramateko aukera da. Maila pertsonalera nahiz gizarte egituretara zabalduz.

Tresnen erabilera

Oinarri zientifiko sendoarekin gure praktikak testuinguru aniztetan aplikatzeari buruz hitz egiteak determinismo mugatzailatik harago joatea ahalbidetzen digu.

Zentzua sortzea

Sareari esker, gure praktika eta ezaugarri kolektiboak sortzen ahal ditugu, baita orainaldian abiarazi eta etorkizunean proiektatu ere.

Solidaritatea

Ikastetxeen arteko lehiaren kontra, Komunikas esperientzia konponbideak eta ikuspegiak partekatzen dituzten pertsonak elkarri babesa emateko amarauna da.

Ezberdintasunen berdintasunak

Sareak berdintasun plano berean bateratzeko gaitasuna ematen du, administrazioak de facto planteatzen duen irakaskuntza segregatutik at.

Gero eta gehiago dira hezkuntzan aldaketa bat behar dela planteatzen duten ahotsak. Metodologia aldaketa jakin batetik harago, Ikas Komunitateek ikuspegi zabalagoa hartzen dute gogoeta egiteko, eta hori ezinbesteko baldintza da eraldaketa eraginkorra izan dadin.

Solasaldi pedagogikoa Mendigorri, 2018ko urtarrila

Solasaldi pedagogikoa Iturmendin, 2019ko otsaila

Sareko lanaren esperientziak aldaketa horri aurre egiteko beharizanei buruz azterketa sakonagoa eskaintzen ahal du. Horretarako, premiazkoa da jardute mota hori beste hezkuntza esfera batzuetara zabaltzea; presarik gabe baina gelditu gabe, benetan eraldatzaileak izanen diren lantaldeak, eztabaidak eta gogoetak egin behar dira.

Erreferentziak

Elboj, C. Puigdemívol, I. Soler, M. Valls, R., *Comunidades de aprendizaje. Transformar la educación*, GRAO, Bartzelona, 2002.

Freire, P., *Pedagogía de la indignación*, Morata, Madril, 2001.

Vigotsky, L.S., *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores*, Crítica, Bartzelona, 2016.

Ikas Komunitateak: aldaketa prozesua

Domingo Bados IP

Emma Martínez Arnaiz, Olaztiko "Domingo Bados"

ikastetxeko zuzendaria.

cpolazag@educacion.navarra.es

Zergatik sortu ziren ikas komunitateak eta nola bilakatzen ahal dute errealiterik gordinena denondako aukera? Lehen arrazoia eta garrantzitsuena da aldaketa sozial ugari gertatu direla informazioaren gizartearen iritsierarekin eta eskolan izan duen eraginarekin. IKTak agertzearen ondorioz, informazio mordo dago mundu guztiaren esku, eta, hortaz, eskolak bere rola birdefinitu behar izan du. Fenomeno berri horrek gizarte paradigma aldatzen du; orain, hezkuntza ez dago ikastetxean gertatzen denaren hain mendean, ikasleek testuinguru desberdinetan ezartzen dituzten elkarrekintzen mende ere badago.

Gako-hitzak: eraldaketa, komunitatea, ametsak eta jarduketa arrakastatsuak.

Geure historiari heldu aurretik, garrantzitsua da kontzeptu batzuk eta ikas komunitateen zergatia ulertzea. Zenbait kontzeptu aldatzeak benetako aldaketa ekartzen du hezkuntzan eta horiek landu ditugu nagusiki gure komunitatean; kontzeptu horiek dira, besteak beste, "laguntzak edo babesak", "hezkuntzako eragileak", "gelako antolamendua", "adimen kulturala" edo "ikaskuntza dialogikoa".

Zeintzuk dira eraldaketarako aldaketa garrantzitsuenak? Antolamendu eta metodologia desberdinak, errealitate desberdinei erantzuteko

1. Komunitatearen parte hartzeak, gelaren barnean, talde elkarreragileetan eta hitzaldietan, eta bete nahi diren ametsetan oinarrituta sortutako batzorde mistoetan, bermatzen du seme-alabek aukera berdintasunean oinarritutako hezkuntza jasoko dutela.
2. Irizpiderik garrantzitsuenetakoa, eta gauzatzen zailenetakoa, gela barneko laguntzen antolamendua da, urteetan zehar ikasleekin erabili dugun funtzionamendu baztertzaillearekiko oso bestelakoa delako.

Aldaketa horrek ikasleengan eta komunitatean itzaropen handiak izatea eskatzen du.

- Gela antolatzen da laguntzak bertan gera daitezzen.
- Boluntarioak sartzen dira: familiak edo komunitateko edozein kide.
- Talde txikiak antolatzen dira, beren ikaskuntzak ahalik eta gehien optimizatzeko.
- Eskola batzuk eskola ordutegitik kanpo egiten dira, hala nola tutoretzapeko liburutegia.

3. Hala, komunitateko kideak hezkuntzako eragile bihurtzen dira eta erantzun egiten diete informazioaren gizarteak planteatzen dituen eskaerei.
4. Hezkuntzako eragile bihurtzen diren komunitateko kide horiei adimen kulturala aitortzen zaie, ez soilik dimentsio akademikoan sartzen dena, baita trebetasun praktiko eta kooperatiboetan ere.

Kontzeptu hau gure eginez gero, ulertu behar dugu guztiok dugula ekarpenen bat egiteko, eta horrenbestez, kontzeptu berritzailea da, berdintasuna eta parte hartzearen garrantzia bultzatzen dituen.

Habermas eta Chomsky dira printzipio hau eraikitzen lagundu duten egileetako bi. Bada, bi horiek defendatzen dute pertsona guztiak dituztela berezko komunikazio trebetasunak; alegia, hizkuntza sortzeko eta bizi diren ingurunean ekintzak sortzeko gai direla. Vygotskyk adimen praktikoaren kontzeptua gehitzen du, baieztatzen baitu haurrek eginez ikasten dutela. Scribnerek, Vygotskyren ildo berean, erakusten digu adineko pertsonak haurren antzera funtzionatzen dutela beren eguneroko jardueran, kognizioari dagokionez.

5. Ikas komunitateak ulertzeko beste kontzeptu interesgarri eta oinarritzko bat Flechak planteatutako ikaskuntza dialogikoa da.

Funtsezko oinarria da; izan ere, ikasleak informazioaren gizartean lehiakorrek izateko aukera emanen dieten edukietan heztea eta prestatzea ahalbidetzen du, eta,

aldi berean, elkarrekintzarako esparru bat ezartzen du, elkartasunera, berdintasunera eta gizarte eraldaketara bideratua.

Egile batzuek honela definitzen dute: *"Ikaskuntza dialogikoa ikaskuntza instrumentala areagotzen duten elkarrekintzetan sortzen da, zeinetan zentzu pertsonala eta soziala sortzea ahalbidetzen baita; elkarrekintza horiek printzipio solidarioei jarraitzen diete eta, horietan, berdintasuna eta desberdintasuna balio bateragarriak eta elkar aberasgarriak dira"*. Aubert, A., Flecha, A., García, C., Flecha, R. eta Racionero, S., *Aprendizaje Dialógico en la Sociedad de la información*, Bartzelona, Hipatia Editorial, 2008.

Sarrera hau bukatzeko eta gure historiarekin hasteko, aipatu behar da ametsetatik errealitateetarako bidea gogorra dela, sortu diren inkomunikazio barrera guztiengatik. Alabaina, bide hori da hartu behar duguna; izan ere, profesional eta pertsona gisa, konpromisoa izan behar dugu denontzako gizarte berdin eta bidezkoago batean sinesteko.

Pixkanaka ametsak errealitate bihurtuz

Testuingurua: Olazti

Olazti Sakana haranean dago, Iruñetik 53 kilometrora. 1.518 biztanle ditu; horietatik %33 etorkinak eta %67 bertan jaioak. Hortaz, esaten ahal dugu sustrai, hizkuntza eta kultura anitzeko herria dela. Horiek denek hitza hartzen ahal izatea eta entzunak izatea lortzeko, beharrezkoa zen eraldaketa bat gertatzea. Nola lortu genuen eraldaketa hori? Ikas komunitate izanez.

2016/2017 ikasturtean hasi zen. Hortik aurrera, ametsez beteriko bide bati ekin genion, non komunitateko eragile guztiak egunez egun aldatzen ari baikara, geure alderik onena emateko.

Zergatik ikas komunitateak Olaztin?

Ikas komunitate izatea zailtasunak aukera bilakatzea da, berdintasunean oinarritutako elkarrizketatik abiatuta. Praktika eraldatzaileekin amestea eta horretarako lan egitea da, jarduketa arrakastatsuen bidez hainbat elementu aldatzeko (testuingurua, ikaskuntza, itxaropenak, senide-eskola harremanak, ikastetxeko gizarte harremanak, komunitateko harremanak, etab.) eta gizarte berdinzaleagoa lortzeko.

Nola gertatu zen eraldaketa?

Eraldaketa gertatu zen historian zehar aldaketak gertatu izan diren arrazoi berdinarengatik: aldatzeko beharragatik. Gakoa "Kontratu-Programa" izeneko proiektu bat da; inklusioa, eraldaketa, irakasleen prestakuntza eta komunitateko eragile guztien parte hartzea zituen oinarri. Olaztiren moduko proiektu bat zen eta hautatuak izateko baldintza guztiak betetzen genituen.

1. urratsa: erabakiak hartzea

- Ikastetxeko irakasle funtzionarioen adostasuna

Solasaldi dialogikoa familiekin

Lehen Hezkuntzako 1. mailakoak talde elkarreragileak

Bilera bat egin zen funtzionarioak diren eskolako irakasleekin, eta komunitateen proiektuari baiezkoa ematea erabaki zen.

2016ko ekainean hasi zen gure abentura: ikas komunitateei buruzko prestakuntza trinkoa jaso genuen Iruñean, Miguel Ángel Aranak aurkeztuta, eta irailean hasi zen gure eraldaketa, profesional, pertsona eta komunitateko kide gisa.

- Bilera familiekin. Azalpena eta bozketa

Aholkulariek eta zuzendaritza taldeak bilera bat egin zuten familiekin, eta azaldu zieten zer behar eta abantaila ekarriko zituen proiektu honek: emaitza akademiko hobeak eta bizikidetzaz hobeak.

Bozketa egin zen eta eskatu zitzaizkien eraldaketaren eragile izateko eta proiektuan sartzeko, beraiek gabe ezinezkoa baitzen proiektua gauzatzea. Bileraren bukaeran bozketa egin zen eta erabakia ahobatezkoa izan zen: BAI aldaketari.

- Herriko eta eskualdeko eragileak

Ondoren, herriko eta eskualdeko zenbait eragilerekin hitz egin genuen: alkatea, kultur teknikaria, Sakanako Mankomunitateko zerbitzuak (Altsasuko oinarrizko zerbitzua eta Anitzartean zerbitzua). Bilera horietan jakinarazi zitzaizkien komunitate bat izanzen ginela eta beraiek ere parte hartzea gustatuko litzaigukeela.

Komunitateko kide guztiak ikas komunitate izatearekin ados agertu zirenean, hasiera eman genion ametsen faseari.

2. urratsa. Eraldaketa eta aldaketa

Eraldaketa lortzeko, beharrezkoa zen familia guztien parte hartzea izatea; ezin genuen inor kanpoan utzi eta denek jakinaren gainean egon behar zuten, hurrengo fasera igarotzeko.

- "Ametsen fasea"

Fase hau gauzatzeko ametsen batzordea sortu zen; bertan parte hartu zuten kultur teknikariak, Anitzartean zerbitzuko teknikariak, azken zerbitzu horretako arabierako itzultzaileak, emakume magrehtarrei gaztelania irakasten zien irakasleak, Lehen Hez-

kuntzako 5. mailako bi ikaslek, ama batek, aita batek, irakasle batek, gela alternatiboko tutoreak eta zuzendaritza taldeko kide batek.

- Ekintza plan bat diseinatu zen, eta bertan planifikatu zen nola azaldu familiei ametsetan izanen zuten parte hartzea, Kultur Etxean eginen ziren hiru bileren bidez. Horretarako Anitzartean zerbitzuko itzultzailea etorri zen eta aurkezpena itzultzen joan zen. Komunitateko jende askok hartu zuen parte.
- Haurrek proiektuaren helburuak azaldu zituzten eta azpimarratu zuten zer-nolako garrantzia zuen hurrengo faseak: amestea, denontzako hobea izanen den herri eta eskola batekin.
- Hurrengo egunetan postontziak jarri ziren herri osoan eta astebetean jaso ziren ametsak. Komunitatearen ametsak abiapuntu hartuta, “batzorde mistoak” sortu ziren.

3. urratsa. Batzorde mistoak. Familien parte hartze aktiboa. 2017/18 ikasturtea

Batzorde mistoak ikas komunitateetan parte hartzeko modurik ohikoena dira. Horiei esker parte hartzea erabat askea eta demokratikoa da erabakitze prozesuetan.

Sánchez Arokak hezkuntza komunitatetik kanpoko beste eragile batzuek parte hartzeak zer-nolako garrantzia duen deskribatzen du: *“Askotan, hezkuntzaren arloko profesionalok jarduketa esparru guztiak lantzen ditugu, pentsatuz hezkuntza ekimenak garatzen dakigun bakarrak garela, edo, are okerrago, gu bakarrik garela horretarako gai eta ekimen horien gaineko erantzukizuna hartzen ahal dugula, gure esparrua delako”*.

Batzordeak komunitatearen ametsetatik abiatuta sortu ziren:

- Euskara batzordeak eskola eta herri euskaldunago baten alde egiten du. Horretarako harremanetan dago Sakanako Mankomunitateko Euskara Zerbitzuarekin, euskararen inguruko herriko taldeekin (horiek batzordearen parte dira), alkatearekin zenbait jai egin ahal izateko (hala nola, “korrika”), gaztetxeko gazteekin eta Olaztiko kultur teknikariarekin.
- Araudi batzordea sortu zen ikastetxean arau batzuk sortzeko, denentzat komunak eta ikastetxeko espazio guztietan aplikatzekoak. Horretarako, eragile guztiekin batera lan egin da (ikasleak, irakasleak eta familiak) eta indarreko araudi bat sortu da eskola komunitateko kide guztientzat.

Garrantzitsuena da ez direla irakasleak edo zuzendaritza taldea izan erabaki hori hartu dutenak, baizik eta denen artean erabaki dela. Horrek esan nahi du horizontaltasuna dagoela erabaki garrantzitsuak hartzean, hala nola araudi baten bidez bizikidetzat hobetzeko erabakia.

- Harrera batzordea sortu zen gure ikastetxera iristen diren haurrak (gehienez ez dute gure hizkuntza ezagutzen) hobeki gizarteratzeko ametsetik abiatuta.

Harrera protokolo bat egin zen; horren arabera, lehenik eta behin zuzendaritza taldea jartzen da familiekin harremanetan, eta ondoren egun bat finkatzen da erabilgarri dituzten zerbitzu guztien berri emateko itzultzaile baten bidez (oinarrizko gizarte zerbitzua, kultur teknikaria eta ludoteka, alkatea, ikastetxeko orientatzailea eta Saka-

nako Anitzartean zerbitzua). Protokolo horretan daude ezarrita, halaber, tutoreek familiekin egin behar dituzten bilerak eta eman behar dieten informazioa.

Batzordeak oso garrantzitsuak dira; izan ere, horietan hartzen diren erabakiak ez dira soilik ikastetxeko profesionalen erabakiak, baizik eta komunitate osoarenak. Batzordeak 15 egunez behin biltzen dira.

4. urratsa. Geletako jarduketa arrakastatsuak

Azkenean, jarduketa arrakastatsuak abian jarri ziren geletan, familiek solasaldietan eta talde elkarreragileetan izandako parte hartzeari esker.

- Literatur solasaldi dialogikoak

Jarduera honetan espektatiba kaskarrak gainditu egiten dira, eta bertaratuek literatura klasiko unibertsalaz gozatu eta horrekin ikasi egiten dute. Jarduera honetan liburu klasiko baten testua partekatzen da. Parte hartzaile bakoitzak azpimarraturik ekartzen du irakurgaitik bereziki gustatu zaiona edo zerbaitengatik deigarri iritzi diona.

Solasaldia moderatzaile batek zuzentzen du; moderatzailea txandaka aukeratzen da. Moderatzaileak parte hartzaileei hitza ematen die berdintasun irizpidea erabilita; lehenetsua izanzen dute beti aurretik gutxien parte hartu dutenek.

Elkarrekintza horiek hausnarketa eta elkarrizketa sustatzen dute eta balioan barneratzen laguntzen dute, entzutea, errespetatzea, pertsonaien jokabideei buruz hausnartzea, kulturara gerturatzea eta gertuko zenbait bizipenekiko enpatia sentitzea ahalbidetuz.

Solasaldietan espero gabeko egoerak sortzen dira; esaterako, gelako dinamika askotan parte hartzen ez duten hurrek hitz egiten dute, eta gainerakoek entzun egiten diete.

Literatur solasaldiak azpimarratutako testu bat baino askoz ere gehiago dira. Parte hartzen duten pertsonak identifikatuta sentitzen ahal dira testuko pertsonaiekin, testuinguruekin, errealitateekin... Deigarria iruditzen zaiena edo kezka sortzen diena adierazten ahal dute, epaituak izan gabe. Enpatizatzeke, elkartasuna adierazteko, ekarpenak egiteko eta partekatzeko lekua eta unea da.

Lehen Hezkuntzako azken zikloan "Oliver Twist" klasikoa irakurri zen, eta horren bidez prostituzioa edo haurren esplotazioa bezalako gaiak landu ziren. Hurrek, oso urrun geratzen bazaie ere, gaiari buruz hitz egin eta hausnartu zuten.

Esanguratsua izan zen, halaber, Lehen Hezkuntzako lehen zikloan "Txanogorritxo" jatorrizko ipuin klasikoarekin gertatutakoa. Tutoreak testuaren zati bat irakurtzen zuen eta hurrek atentzioa zerk ematen zien adierazten zuten. Otsoa ezkutatu eta Txanogorritxoren zain dagoen zatian tentsio handia sortu zen eta haur batek oihu egin zuen: "ez joan bakarrik, berarekin eramanen zaitu". Orduan beste batzuek ere bat egin zuten harekin, hainbat gauza esanez. Irakasleak aukera izan zuen "beldur" hori taldearekin partekatzeko, beraiei hitza emanez eta "gaiztakeriari", "beldurrei" eta ezagutzen ez ditugunekiko mesfidantzari buruz hausnartzuz.

6. mailako ikasleen solasaldi bat

Batzorde misto baten bilera

- Talde elkarreragileak

Zer dira? Gelako antolamendu mota bat da. Horren bidez, ikasleak modu heterogeneoan multzokatzen dira. Hala, talde oso anitzak sortzen dira generoari, kulturari eta ezagutza mailari dagokienez.

Zenbait jarduera proposatzen dira, bakoitza 20 minutu ingurukoa. Heldu batek egiten ditu bitartekari lanak jarduera horietan.

Elkarrekintza kooperatibo eta dialogikoetan sortzen den aniztasuna potentzial bikaina da ikasle guztien ikaskuntza bizkortzeko eta bizikidetzeta hobetzeko. Gure ikastetxean talde elkarreragileak lantzen dira 3 urtetik Lehen Hezkuntzako azken ziklora bitartean.

Ikastetxean hezkuntza bereziko 2 haur daude, batezbeste, gela bakoitzean, eta hizkuntza ez dakiten 1 edo 2. Talde elkarreragileak gelaren barnean laguntza inklusiboa emateko modu bat dira, eta ikaskuntza eta lankidetzeta sustatzen dute, aniztasun horri erantzute aldera. Datu horietan ez ditugu sartzen ikaskuntzaren nahasmenduak edo arazo emozionalak dituzten ikasleak, zeinak gero eta ugariagoak baitira.

Ez da beharrezkoa ikastetxera etortzen diren boluntarioek irakasleak prestatutako lana ezagutzea; beren zeregina da taldea dinamizatzea, talde zehatz horretan proposatutako arazoak ebazteko prozesuan den-denek parte hartzen dutela bermatuz. Talde elkarreragileetan eta solasaldietan laguntzen diguten 25 boluntario ditugu, eta gehiago lortzeko lanean ari gara.

Talde elkarreragileez hitz egitean inklusioaz hitz egiten dugu eta, horrenbestez, gure ikastetxean oso garrantzitsua den pieza bat aipatu behar dugu: Gela alternatiboa. Hezkuntza Bereziko Ikastetxean (HBI) modalitatean eskolatutako ikasleei zuzendutako gela da; hortaz, ikasle horiek hezkuntza behar larri eta iraunkorrak dituzte, desgaitasun egoera pertsonalei lotuak.

Ikas Komunitateetan sartu ginenetik, gela horretako tutoreak, zaintzaileak eta familiek proiektuan parte hartu nahi izan zuten.

Hona hemen proposatu zituzten eta oraindik ere abian dauden ideiak:

- Jolastoki inklusiboak.
- Tailerrak familiekin.
- Gela 3 urteko haurrentzat irekitzea goizeko lehen orduan.
- Zenbait proiektu egitea Lehen Hezkuntzako gelekina batera (ipuin sentikorrak...).

Gela alternatiboan eginiko eraldaketa oso garrantzitsua izan zen; izan ere, hausnarketa horretatik abiatuta, sentitu genuen ikasle guztiak direla denonak.

Zaintzaileen, hezkuntza bereziko profesionalen, fisioterapeutaren eta familien lan bikaina nabarmendu nahi dugu, inklusioaren betaurrekoak janzten lagundu baitigute.

Bestetik, 2 urtekoen gela dugu. Komunitatearen lehen ametsetako bat izan zen eta oraindik ere martxan dago, Udalaren, guraso elkartearen eta familia batzuen laguntzari esker, komunitateko lanaren edo proiektuen aurkezpenaren bidez finantzatzea lortu baitugu horien bidez.

- **Tutoretzapeko liburutegia**

Hezkuntza inklusiora bideratutako jarduketa arrakastatsua da. Eskola ordutegi arruntetik harago ezagutzak areagotzen jarraitzeko modu bat da. Inklusioa eta ikaskuntza instrumentala erabiltzen ditu.

Azken bi ikasturteetan hainbat kulturatako 17 haur berri iritsi dira, gehienak Lehen Hezkuntzara. Horietako askok ez zekizkiten gure hizkuntzak, eta batzuek ezta irakurtzen eta idazten ere. Horregatik, tutoretzapeko liburutegi bat antolatu zen, ikaskuntza instrumentala hainbat irakasleren bidez sendotzeko (astelehenetik ostegunera, eskola ordutegitik kanpo).

Nazioarteko zientzia komunitatearen zenbait ikerketek frogatu dutenez, ikaskuntza denbora areagotzeak eragin nabarmena du hezkuntza emaitzetan. Asmoa da ikasle horiek gainerako ikasketa plan berdina izatea; hartara, inklusioa sustatzen da, etiketak saihesten dira eta ikasle horien ahalmenak ahalik eta gehien indartzen dira.

Hurrengo helburua da batzorde bat sortzea, tutoretzapeko liburutegia antolatu dezan eta koordinazio lanak egin ditzan jarduketa arrakastatsu hau baliatzen duten tutoreen artean.

5. urratsa. Solasaldiak familiekin

Aurten hasi gara familiekin solasaldiak egiten, eta gure asmoa da 15 egunez behin egitea. Komunitateari interesatzen zaion edo kezka sortzen dion gai bat aukeratzen da eta, testu batetik abiatuta, gai horren inguruan hitz egiten da, iritzi guztiak errespetatuz. Itzultzaileak testuak lantzen ditu eta, horri esker, familia arabiarrek solasaldietan parte hartzeko eta aukeratutako gaien buruzko iritzia emateko aukera dute.

Zer lortu dugu?

- 25 pertsonak parte hartzea talde elkarreragileetan eta solasaldi dialogikoetan; horrek esan nahi du gela guztietan mantentzen direla.
- Gelak zabaltzea eta ulertaraztea ikasle guztiak daudela irakasle guztion ardurapean.

- Laguntzak gelaren barnean ematea, eta ez kanpoan, modu hori askoz ere inklusi-boagoa baita.
- Tutoretzapeko liburutegi bat sortzea; bertan, ikaskuntza instrumentalak lantzen dira berriki iritsi diren ikasleekin.
- Batzorde misto guztietan hauek parte hartzen dute: irakasleak, familiak eta komunitateko zenbait eragile.
- Harrera protokolo bat sortzea, iritsi berri diren familiei zerbitzu guztiak azaltzeko eta laguntza emateko.
- Parte hartzean oinarritutako araudi bat, komunitateko kide guztien artean adostua.
- Euskara herri eta eskualde mailan sustatzeko azpiegitura bat, hainbat eragilez osatua.
- 2 urteko haurrendako doako gela, 2 urte martxan daramatzana.
- Familia etorkinek ikas komunitate baten espazio guztietan parte hartzea (jarduketa arrakastatsuak eta batzorde mistoak).

Bibliografia

Soler, M., Flecha, R., "Desde los actos de habla de Austin a los actos comunicativos. Perspectiva desde Searle, Habermas y CREA", *Revista Signos*, 2. monografikoa, 363-375, 2010.

Brown, M., Gómez González, A., Munte Pascual, A., "Procesos dialógicos de planificación de los servicios sociales: el proceso de cambio en los barrios de la Milagrosa y la Estrella (Albacete)", *Cuadernos críticos de geografía Humana*, XVIII. liburukia, 427(6). Hemendik berreskuratua: <http://www.vb.edu/geocrit/sn/sn-427/sn-427-6.htm>, 2011.

Flecha García J.R., Padrós Cuxart M., Puigdel·lív·ol Agudé, I., "Comunidades de aprendizaje: transformar la organización escolar al servicio de la comunidad", *Organización y gestión educativa: Revista del Fórum Europeo de Administradores de la Educación*, ISSN 1134-0312, Vol. 11, Nº 5, 2003, págs. 4-8, 2003.

Vall, R., Soler, M., Flecha, R., "Lectura dialógica: interacción es que mejoren y aceleran la lectura", *Revista Ibero-Americana de Educación*, nº 46, 71-87, 2008.

Díez de Palomar, J., *Participación y formación de las familias: La clave para el éxito educativo*. Herramientas para el profesorado (3), 2011.

Pulido, C., Zepa, B., "La interpretación interactiva de los textos a través de las tertulias literarias dialógicas", *Signos* 43 (2), 295-309. Hemendik berreskuratua: <http://www.scielo.cl/pdf/signos/v43s2/a03.pdf>, 2010.

Aubert, A., García, C., Racionero, S., *El aprendizaje dialógico. Cultura y educación*, 21(2), 129-139, 2009.

Ingurumenean heztea: helburu bat baino askoz gehiago

Iruñerriko Mankomunitatea

Marta Vital Usechi. Ingurumen Heziketako Programako teknikaria

Eskola toki pribilegiatua da pertsoneri prestakuntza emateko eta bizitzaren hasieratik balioak irakasteko. Halaber, espazio egokia da naturara hurbiltzeko, eta hura maitatzen eta errespetatzen ikasteko. Hala sentitzen du Iruñerriko Mankomunitateak, eta, horregatik, hogeita hamar urte baino gehiago daramatza Ingurumen Heziketa eta Sentsibilizazio Programa egiten. Egitasmo hori etengabeko bilakaeran dabil. Xedea ohiturak aldatzetik haratago doa: benetako erronka nagusia da Nafarroako haurren artean sortzea naturarekiko eta inguratzen gaituen ingurumenarekiko errespetu sakonaren kontzientzia.

Gako-hitzak: baliabide naturalak, herritarrak, konpromisoa, erantzukizuna, ekintza.

Testuingurua

Erlatiboki erraza da birziklatzen ikastea. Halaber, erraza da jakitea txorrota itxi behar dugula ur gehiagorik behar ez dugunean. Alabaina, zailtasun eta ardura handiagoko kontu bat da izaki bizidunekiko, baliabideekiko eta planetaren ongizatearekiko konpromisoaren kontzientzia sakona piztea: haratago doa.

Badakigu maiz ingurumen heziketaren oinarri gisa erabiltzen dugun jasangarritasunaren pedagogia klasikoak jokabideak aldatzeko (energia aurrezte, hondakinak murriztea, birziklatzea...) "balio duela" kasurik hoberenean, baina argi izan behar dugu hori ez dela aski. Gai izan behar dugu pertsonen dimentsio emozionala positiboki mugiarazteko txikiak direnetik, eta hori da, eta ez besterik, Iruñerriko Mankomunitatetik Nafarroako hezkuntza komunitatearen laguntza alimalekoaz baliaturik lortu nahi dugun erronka.

Nor gara?

Iruñerriko Mankomunitatea (IM) guztira 370.000 biztanle dituzten berrogeita hamar udal-erri biltzen dituen entitatea da. 1982an hasi zen lehen urratsak ematen aurreko bi

hamarkadetan eskualdean izandako geografia, hiri eta industria garapen azkarrak sorrazitako bi arazori aurre egiteko: batetik, Arga ibaiari eta haren ibaiadarrei larriki eragiten zien hondakin uren isuri zuzena, eta, bestetik, udalerrri askotan kalitatezko ura hornitzeko zegoen prekarietatea. Zailtasun horiek udalen mugak gaingitzen zituzten konponbide eta azpiegiturak behar zituzten, problemaren tamaina zela eta.

Gaur egun, Mankomunitateak bost zerbitzu publiko ematen ditu: Uraren Ziklo Integrala (1982), Hiri Hondakinen Bilketa eta Tratamendua (1988), Hiriko Garraioa (1999), Taxi Zerbitzua (2006) eta Ibai Parkea (2007).

Denbora honetan, Iruñerriko Mankomunitateak oso argi izan du kudeatzen dituen zerbitzu horiek behar bezala funtzionatzeko, herritar guztien lankidetzeta eta erantzukizuna behar duela. Iruñerriko eskualdeko herritarrei dagokie ura eraginkortasunez erabiltzeko erabakia hartzea, horretarako txorrota bakoitza era arduratsuan erabiliz, baita hondakinak bereiztea, eskualdeko hiri garraioa erabiltzea (bizikletan eta oinez mugitzeaz gain), gertuko ingurumena errespetatzea eta balioestea eta ibai ekosistemen bizitza zaintzea ere. Gure erabakiek eduki nahi dugun eskualde ereduan eragiten dute.

Ildo horretan, Iruñerriko Mankomunitatearen Ingurumen Heziketa eta Sentsibilizazio Programa tresna funtsezkoa da duela hogeita hamar urte baino gehiago jasangarritasunerako bidean finkatzen hasi ziren helburuak lortzeko.

Ingurumenaren Heziketa eta Sentsibilizazioarekin konpromisoa

Hezkuntzaz arduratzen garen neurrian, bilatzen dugu pertsonak beren inguruan dagoena ulertzeko ideiak edo estrategiak ikastea, ingurumena babesteko beren kontzientzia eta erantzukizuna zabaltzea eta ikasitakoa hainbat egoeratan aplikatzeko gai izatea.

Ingurumen Heziketaren xedea da ingurumena indibidualki eta kolektiboki hautemateko, baloratzeko eta bertan jarduteko forma zehatz batzuk sorraraztea, betiere ingurumen jasangarritasuna eta baliabideen gozamenaren ekitatea sustatuz, hala belaunaldi beraren barnean nola belaunaldien artean. Horrez gain, bidezko bizi kalitateaz gozatzeko eskubidea ere aldarrikatzen du oraingo nahiz etorkizuneko belaunaldientzat.

Honako hauek dira Mankomunitateko Ingurumen Heziketako Programaren printzipioak:

- Partekatutako erantzukizunaren alde egitea: Herritarrak beren orainaldiaren eta etorkizunaren erantzuleak direla kontsideratzea, eta horri ezin diotela ukorik egin: beren inguruan gertatzen denean eragin eta harekin elkarreragiten ahal duen erkidego aktibo eta parte hartzaile baten osagai dira.
- Bokazioa denboran aurrera egin ahala: Ingurumen Heziketak ez du ekintza isolatu edo momentuko interes batek sorrarazitako ekintza jakin bat izan behar, baizik eta epe luzerako kudeaketa tresna. Are gehiago gaur egun bizi dugun momentuan, zeinetan trantsizio bat gertatzen ari baita baliabideen inolako bereizketarik gabeko kontsumoan oinarritutako garapen eredu batetik herritarren adostasuna eta konpromisoa behar dituen beste agertoki jasangarri eta solidario baterantz.

Kezka agudo lausotzen da kezka kolektiboak gutxi irauten baldin badu, jazoera konkretuak hartzen baldin badira oinarritzat edo eragiten dituen estimulua desagertu egiten bada, eta, beraz, zaila izanen da ingurumenaren aldeko joera iraunkorrek sortzea. Horretarako, konpromisoa eta denboran finkatutako ingurumen eta sentsibilizazio programak behar dira.

Horregatik guztiagatik eta kudeaketa proaktiboa oinarritzat hartuta, Iruñerriko Mankomunitatean hainbat programa antolatzen ditugu bizi kalitatearen eta eskualdearen garapen jasangarriaren alde lan egiteko azken xedearekin:

- Eskoletarako Ingurumen Heziketako Programa (www.mancoeduca.com). Nagusiki Iruñerriko eskualdeko ikastetxeetako maila guztietako ikasleentzat prestatutako jardueren eta baliabideen eskaintza da. 2012az geroztik, eskaintza berezia du gurasoen elkarrekin.
- Antolatutako taldeendako jarduera programa (www.mcp.es). Mankomunitateak kudeatutako instalazioak eta espazioak bisitatzeko aukera ematen du, jarduera edo bisita gidatuko duten adituen laguntzarekin.
- Informazio zentroetako jarduera programa; ingurumen edo ondare interes jakin bat bakarrik jorratzen dute: Artetako iturburuko, Mendillorriko ur biltegietako, Atarrabiako Pilategia eta San Andresko Errota interpretazio zentroak (www.mcp.es).
- Gertuko komunikazio kanpainak eta informazio jarduerak, erakundeak ematen dituen zerbitzuak hobetzera bideratuak.

Mancoeduca edo Ingurumen Heziketako Eskola Programa

Mancoeducak pertsonak hezten, kontzientzia sortzen eta ingurumenaren aldeko ohitura eta konpromisoak hartzen laguntzen du. Hartara, jarduera programa zabala eskaintzen dio hezkuntza komunitateari gela barrenean nahiz kanpoan, baita ikastetxeen jasangarri-

tasuna hobetzeko proiektuak, laguntzarako baliabide materialak (material hezitzaile digitalak, sareko jokoak, etab.) eta aholkularitza tekniko eta didaktikoa ere.

Badakigu ikastetxeen konfiantza eskuratu eta parte hartze eta gogobetetasun maila onak lortzeko etengabe egin behar ditugula hobekuntzak eta ongi finkatuta eduki behar ditugula gure programaren lau ardatz nagusiak:

- Profesionalen talde bat, prestakuntza jaso duena, betiere elkar osatzen duten profil akademiko anitzekin. Bi plantillan, eta 5etik 18 lagun bitartean kanpoan kontratatuta.
- Ereduzko kudeaketa duten ekipamenduak eta tratamendurako instalazioak izatea, prozesuen interpretaziorako hezkuntza baliabideak izanen dituztenak.
- Jarduera eta baliabide erakargarriak eskaintzea, hezkuntza balio handikoak, betiere.
- Programaren ebaluazioa eta hobetzeko jarraibideak eskuratzea, parte hartzaileek parte hartzeaz eta gogobetetasunaz ematen dituzten erantzunetatik abiatuta.

Ikasturte berri bakoitzean berrikusi egiten dugu gure eskaintza, betiere begitik galdu gabe gure Mankomunitateak sustatzen dituen balioak, garapen jasangarriko ekonomia-
ren helburu orokorrak eta hezkuntzako etapa bakoitzeko curriculumera egokitze beha-
rra.

Iruñerriko Mankomunitateak ematen dituen zerbitzuei jarraikiz, Erantzukizunerako Ingurumen Heziketa Programak lau bloke tematiko ditu. Jarraian ematen ditugu horiei buruzko xehetasunak:

Ura

- Jarduerak: besteak beste, bisitak hornidura iturrietara, tratamendu instalazioetara (ura edateko on bilatzeko eta arazteko instalazioetara) eta biltegietara; paisaiaren interpretazioa; uraren kalitateari eta egin beharreko prozesuei lotutako esperimenta-

- zioa; tailerrak geletan ikasle txikienentzat; kanpaina zehatzak (paper zapi bustiak...). Bisita horietan erabiltzeko hezkuntzako materialak eta sekuentzia didaktiko digitalak.
- Edukiak: hornidura eta kontsumoa, saneamendua eta arazketa, kutsadura, ura erabiltzeko eta kontsumitzeko ohitura onak, geologia eta energia hidraulikoa, eta ibai ibilguetako eta ozeanoetako mikroplastikoak eta plastikoak.
 - Parte hartzearen eta gogobetetasunaren emaitzak: eskualdeko 10.610 parte hartzailek 5 puntutik 4,7 eman dizkiete irakasleei 2017/18 ikasturtean.
 - Balorazioa: ibilbiderik luzeena duen programa da, eta parte hartzea sendotuta dauka. Eskaera handia duenez, jarduera batzuk programaren hasieratik egiten dira. Bisitetan erabiltzeko baliabide eta hezkuntzako material ugari dago. Bideo eta erakusketa berria dago Arazuriko Araztegian ibai ibilguetako eta ozeanoetako mikroplastikoen eta plastikoen arazoari buruz.

Hondakinak

- Jarduerak: bisitak Gongorako Hiri Hondakinen Tratamendu Zentrora, Emaúsko Trapuketarien Berreskurapen Zentro berrira eta Elikagaien Bankura, eta tailerrak geletan hezkuntza maila guztietarako.
- Edukiak: prebentzioa, birziklapena, konponketa, ekonomia zirkularra, arropa, materia organikoa eta elikagaien xahuketa, besteak beste.
- Parte hartzearen eta gogobetetasunaren emaitzak: Eskualdeko 18.714 parte-hartzailek 5 puntutik 4,7 eman dizkiete irakasleei 2017/18 ikasturtean.
- Balorazioa: ikastetxeek oso ongi erantzun diote jardueren etengabeko berritzeari. Etengabe gaurkotasuna duten gaiak lantzen dira, eta oso ongi uztartuta dago eskola curriculumarekin. Gainera, ikasleekin lantzeko ahalmen handia du, eta banakako eta

taldeko konpromisoak hartzea lehenesten dugu, baita hondakinei aitzindu eta horiek errekuiperatzea ahalbidetzea ere.

- Beste erakunde batzuekin lankidetzan egiten dugu lan.

Garraioa

- Jarduerak: tailerrak gelan, maila guztietarako, airearen kalitatearen eta hiri inguru-nearen azterketa, antzerkia garraio publikoan.
- Edukiak: mugikortasun jasangarria, eskualdeko hiri garraioa, kutsadura, klima aldaketa, hiri eremua, mugikortasun ohiturak eta jardunbide egokiak.
- Parte hartzearen eta gogobetetasunaren emaitzak: eskualdeko 7.446 parte-hartzailek 5 puntutik 4,7 eman dizkiete irakasleei 2017/18 ikasturtean.
- Balorazioa: eskolen parte hartzerik txikiena du, baina egonkorra da. Ez dago bisitatzeko ekipamendurik eta gelako tailerren formatuaren bitartez egiten da lan. Hasiera-hasieratik adituek oso ongi baloratutako material didaktikoak ditu, nahiz eta gaia gutxiago integratu eskola curriculumean. Gainera, ez dator bat irakasleen egungo kezkekin.

Ibai parkea

- Jarduerak: bisitak Atarrabiako pilategira eta errotara, ibaiko ekosistema interpretatzeko txangoak eskualdeko ibai parkera, hegaztiei eratzuna jartzea, ibaiko uraren kalitatea aztertzea, ibaia garbitzeko lan boluntarioak...
- Edukiak: paisaia, ibaia, ondarea, biodibertsitatea, uraren zientzia eta teknologia, meteorologia, hegaztiei eratzuna jartzea, energiaren aprobetxamendua, ingurua babestea eta zaintzea.
- Parte hartzearen eta gogobetetasunaren emaitzak: eskualdeko 9.166 parte hartzzailek 5 puntutik 4,6 eman dizkiete irakasleei 2017/18 ikasturtean.
- Balorazioa: Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntzako irakasleen erantzuna ona izan da, natur ingurune hurbila delako, atsegina delako eta ingurumenaren protekzionismoarako balioa duelako. Aliantza proiektu bat prestatzen ari gara zientzia herritarrei hurbiltzeko.

Irakasleengandik gertuago lan egiteko modu berri bati eman diogu hasiera apurka-apurka sendotzen doazen ikastetxeen jasangarritasuna hobetzeko proiektuen bitartez.

Aipatzekoak dira: Ecoplan, hondakinen prebentzioari eta kudeaketari, elikagaien xahuketari, hondakinik gabeko hamaiketakoari eta konpostajeari eta materia organikoari buruzkoa.

Proiektu berriak pilotatzen ari gara espazio publikoak garbitzeko ikastetxetik hurbil dagoen hiri eremuan eta ibai parkeko natur ingurunean.

Proiektuetarako aliantza garrantzitsuak sinatu dira erakundeekin, elkarteekin eta beste batzuekin.

2017-2018 ikasturtean, Iruñerriko 113 ikastetxetako 49.358 ikaslek (Haur Hezkuntzatik Batxilergora artekoak) hartu dute parte 53 jardueretako edo 7 proiektuetako batean, edo jantoki arduratsuetan elikagaien xahuketaren kontrako kanpainan. Emandako zerbitzuen %69 gaztelaniaz izan dira, %27 euskaraz eta %4 ingelesez. Era berean, 4 ikastetxetako gurasoen elkarteek ere hartu dute parte.

Ingurumen Heziketako Programaren erronkak

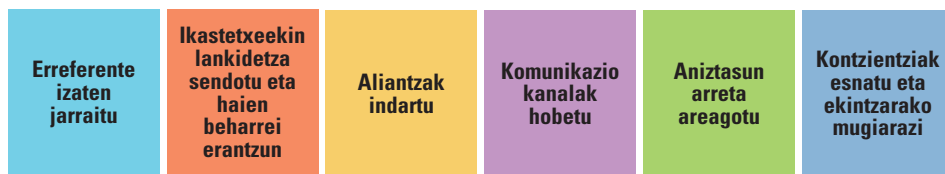
Gure Ingurumen Heziketako Programa duten irakasleentzat erreferente izateak ahaleginak egiten jarraitzea behartzen gaitu ematen dugun arretaren kalitatea handitzeko, eskaintza eta edukiak dibertsifikatzeko eta gure arreta ahalik eta gehien hobetzeko.

Horretarako, ondokoa egin beharko dugu:

- Ikastetxeekiko lankidetzak sendotzea jasangarritasunerako bidean; horretarako, ikastetxeen beharrei erantzun behar zaie lankidetzaren bitartez, zehazki, proiektuak babestuz eta progresiboki irakasleek proposatutako egitasmo berriak txertatuz.
- Sendotzea esfera publiko-privatuaren eta sozietate zibilaren (erakundeak, elkarteak, fundazioak) arteko aliantza eraginkorrak, horrela esperientzia eta baliabideak aprobetxatu eta ikastetxei Mankomunitateak parte hartzen duen ingurumen eta gizarte balioak defendatzeko eta zabaltzeko konpromisoarekin bat datozen lankidetzaren programak eskaintzeko.
- Gure komunikazio digitaleko kanalak hobetzea, eskaintza hobeki zabaltzeko eta irakasleek eta ikasleek parte hartzeko eta haiekin elkarreraginean aritzeko bide berriak aurkitzeko: besteak beste, mancoeduca, parte hartzerako irekitako espazioak, esaterako, mancoeducalab zeinetan gure komunikazioan erabilitako elementuak partekatzen ditugun, ECOBLOGMCP eta sare sozialak, adibidez, Twitter @mancoeduca eta YouTube Mancoeduca.

ERRONKAK

Ingurumen Hezikuntzako Programaren ildo estrategikoak

- Ahaleginak areagotzea irisgarritasun unibertsala ezartzeko eta aniztasuna integratzeko:
 - Funtzionala. Mugikortasunari dagokiona (irisgarritasuna instalazio guztietan eta informazio zentroetan), kognitiboa (erakusketak eta irakurketa errazterako prestatutako bisitak), entzumenezkoa (bukle magnetikoak erakusketetan, keinu hizkuntza ikus-entzunezko material berrietan), eta horiek guztiak jarduera eskaintzan txertatzea.
 - Hizkuntzari dagokiona (gaztelaniaz, euskaraz eta ingelesez, eskaintzaren arabera).
 - Generoari dagokiona. Konpromisoa taldekide guztiei berdintasunaren eta bateragarritasunaren arloko eskubideei buruzko prestakuntza emateko.
- Kontzientziak esnatzea eta ekintzarako mugiaraztea, ikastetxeen parte hartzea aktibismo bihurtzea, mobilizazioa, jasangarritasuna hobetzeko ekintzak, natura babesteko banakako eta taldeko konpromisoak hartzea.
- Eskola komunitateari transmititzea ekintza guztiek egiten dituztela ekarpenak, denok pentsatu eta jardun behar dugula gure esperientzia hurbilenetik abiatuta klimari eta

munduari dagokionez, eta gure ohiturak eta hobekuntza jarduerak kuantifikatu behar ditugula. Azken finean, planetan uzten dugun aztarna neurtzen eta konpentsatzen hastea. Are gehiago, Ingurumen Heziketako programak ebaluatu eta konpentsatu eginen du guk geuk eta ikastetxeek jarduerak garatzean eragindako aztarna. Iruñerriko Mankomunitateak, aldiz, aspalditik konpentsatzen du bere kudeaketaren aztarna.

Azken hausnarketa

Beren ingurumenarekin konprometitu dauden pertsonen prestakuntza emateko aukera dugu. Libreak. Erantzuleak. Kontzientek. Beren kabuz pentsatzeko eta beren ekintzek planetaren etorkizunean eta naturaren orainaldian duten eragina deskubritzeko gai direnak.

Eskolaren eta ingurumenaren arteko harremana hain ongi sintonizatu eta sintetizatzegatik, Heike Freireren hitzak ekarriko ditut hona. Pedagogia Berdearen nazioarteko erreferente da, eta Eskola Kontseiluaren azken jardunaldietan egon zen (liburua: *Patios vivos: una oportunidad para renaturalizar la escuela*). Balio dezala jolastokiari egiten dion aipamenak irakasleek honako xede honekin martxan jartzen dituzten ekintzei buruz hitz egiteko:

“Trekiera hau kanporanzko prozesu gradual gisa ulertu behar da, hezkuntza komunitate zabal baten eraketa eta/edo sendotzea babestuko duena, barnean hartuta familiak, irakasleak, ikasleak, inguruko elkarteak... elkarri babesteko, elkartasuna erakusteko eta kide sentitzeko sare baten barrenean. Klima aldaketari eta biodibertsitatearen galerari aurre egiten lagunduz eta auzo, herri eta hiriei espazio berdeak eskainiz, zuzenean edo zeharka gizakiez eta gainerako espezieez gozatzeko aukera emateko. Halaber, da prozesu geldo bat. Aldaketa azkarregiek ez diote mesederik egiten ikaskuntza kolektiboari. Horregatik da, hain zuzen, ezinbestekoa apurka-apurka aurrera egitea, urrats txikiak emanez nahi dugun norabidean, eta, batez ere, lortu duguna ospatzea, txikia izan edo hala iruditu arren”.

Agur diotsuet hitz horiekin, Iruñerriko Mankomunitateko heziketa programa honek hainbat irakasle eta ikaslerekin esperientzia onak partekatzeko duen zortea eta plazera aintzatetsiz eta, noski, etorkizunean lankidetzan jarraitzeko desirarekin.

Erreferentziak

Mancoeduca. www.mancoeduca.org

Hobetu zure ikastetxearen jasangarritasuna. <https://sostenibilidad.mancoeduca.com>

Iruñerriko Mankomunitatea. <https://www.mcp.es/eu/jarduerak>

Iruñerriko Mankomunitateko Ekobloga. <https://ecoblog.mcp.es/l4r/eu/>

Ekarpen bat ingurumen heziketari

Mendillorri BHI

Begoña Izquierdo Negrodo, Mendillorri BHIko

Biologia eta Geologia irakaslea

bizquier@educacion.navarra.es

Artikulu honetan ingurumen hezitzaile gisa dudan ibilbideari buruz hitz egingen dut, baita hezkuntza ekintza egungo egoerara egokitu beharrari buruz ere, ingurumen arazoan larrizeari, oro har, eta, bereziki, klima aldaketari dagokienez. Azpimarratu nahi dut egiazko informazioak, kontzientziak eta zentzu kritikoak sustatutako aldaketa egon behar dela gure pentsamoldean, eta aldaketa horrek aldi berean ekarri behar duela garen jasangarrira bideratutako ohitura aldaketa arduratsua. Horrez gain, nabarmendu nahi dut ezinbestekoa dela gure ingurunearen hobekuntzan eta kontserbazioan esku hartzea, baina betiere ikuspegi globala izanik ingurumenaren arazoaren gainean. Artikulu honetan ikastetxe gisa zer programatan parte hartzen dugun azalduko dut, eta gure inguruan dugun eragina murrizteko eta era jasangarriagoan funtzionatzeko egiten ari garen jarduera zehatz batzuk ere aurkeztuko ditut, aurretik aipatutako horiez gain, ikasleak planetak eta haren biztanleek bizi duten momentu kritikoaz sentsibilizatzea bideratuta daudenak. Ezinbestekoa deritzot azken horri. Azkenik, gure etorkizunera begirako jarduketak oinarritu beharko lituzketen funtsezko lerro batzuk ere aipatuko ditut.

Gako-hitzak: kontzientzia, erantzukizuna, ekintza, jasangarritasuna.

Asmoen adierazpena

Duela hogeita hamar urte baino gehiagotik, irakaskuntza lanetan hasi nintzenetik, uste dut Biologia irakastea ez dela nahikoa. Laster hauteman nuen posizio ezin hobean nengoela ikasleei bizitzarekin zerikusia duten kontuak erakusteko, baina baita ikasleengan bizirik dagoenarekiko eta hura bizirik mantentzen duenarekiko errespetua sorrarazteko ere. Gaur egun, oraindik ere uste dut nire zereginik garrantzitsuena gure planetan dauden gauza on eta ederrak balioesteko sentsibilitatea lantzea dela, suntsiketa salatzeke zentzu kritikoa eta ikasleak horien guztien biziraupenaren eragile aktibo izatera eramanez dituen

erantzukizuna jorratzea, hain zuzen. Horrexegatik erabaki nuen ingurumen heziketako prestakuntza jasotzea eta UNEDek eta Universidad Empresa Fundazioak antolatzen zuten master erdi-presentzial bat egitea. Master horri esker, ezagutza teoriko ugari barneratu nituen, baina, horrez gain, ordura arte ezagutzen ez nituen esperientzia zehatz eta biziki interesgarriak ezagutzeko aukera ere izan nuen.

Hortik aurrera, ahal izan dudana eraikitzen joan naiz momentu bakoitzean eskuragarri izan dudanarekin; okertu egin naiz eta zuzendu egin dut nire burua, hori bai, nire gogoberotasuna kaltetzea saihestuz, ezinbesteko baita zeregin honi ekiteko. Beste ezinbesteko osagai bat talde on bat edukitzea da, are hobeki diziplina eta gogoberotasun anitzekoa bada, ez ahitzeko, itzaropena ez galtzeko; izan ere, lana motela da, eta, batzuetan, emaitzak ez dira ikusten. Taldeak ematen dizu energia desengainatua sentitzen zarenean; eta zuri originalak eta zoragarriak iruditzen zaizkizun burutazio zentzugabeak dituzunean, orduan taldeak esaten dizu: "ez, uste dut orain ez dela momentua". Errealismotik ez urruntzea erronka bat da, baina ezinbestekoa da eraginkorra izateko. Horregatik, eta gainerako guztiagatik, eskerrak ematen dizkiot hemen nire taldeari.

Historia pixka bat

Arlo honetan izan nituen lehen esperientzia aipagarrienak Virgen del Camino LH IIPn izan ziren. Ikastetxe konplexua da bertan espezialitate anitz eskaintzen direlako. Biologiako departamentuan bi pertsona geunden, eta partekatu egiten genuen ingurumenarekiko interesa eta kezka. Ikastetxe batean ekoauditoretza bat nola egin irakatsi ziguten ikastaro baten bidez, eta horren ondoren, lanari ekin genion bitan pentsatu gabe. Garai hartan, 90eko hamarkadaren hasieran, ordenagailuen erabilera ez zegoen gaur egun bezain zabalduta, eta oso zaila izan zen lana aurrera ateratzea. Gogoratzen dut garai hartan

paper plegu handiak genituela, eta bertan jasota zeudela ikastetxeko tailer edo gela bakoitzean sortutako hondakin izugarri askotarikoei buruzko datuen taulak: hondakin motak, kopuruak eta azterketa xehatuak saihesten, murrizten edo, posible bazen, gutxiago kutsatzen zuten edo arrisku maila txikiagoa zuten beste batzuetatik ordeztan ahal ziren edo ez erabakitzeke. Enpresekin harremanetan jarri ginen eta hondakin horietako batzuen gaikako bilketa kudeatu genuen.

Egun, ordutik hogeita bost urte baino gehiago pasa direnean, institutuan badago oraindik makroauditoretza haren ebidentzia bat: soldatzaile aparta, argia eta ikusbera zen arren bere espezialitateko azken ikasturtean Biologia gaintu ezin zuen ikasle batek egindako metalezko altzaria. Ikasle haren interesak, garai hartan, beste bide batzuetatik zihoazen. Iraileko azterketan “hamarren batzuk” falta ote zitzaizkion gaintu zezan, freskagarri latak jasotzeko edukiontzi bat diseinatuko zuela adostu nuen berarekin; izan ere, niri batere gustatzen ez zitzaidan arren, barra-barra kontsumitzen zituzten freskagarriak. Gaur, hogeita bost urte geroago, edukiontzia han dago oraindik, bere lana egiten.

Iruñerriko Mankomunitatearen hezkuntza programa ezagutu genuen garai hartan, bere instalazio guztiak bisitatzeko aukera ematen baitzuen. Orokorrean, ikasleei bisitak gustatu ez ezik harrigarriak ere gertatzen zitzaizkien; egia esan, uste dut oso erabilgarriak zirela ikasleak eta errealtatea aurrez aurre jartzeko: sortzen dugun zakar kopuru izugarria (Góngorako hondakindegia), gelditu gabe gure etxeetatik iristen den ur kiratsen gehiegizko emaria (Arazuriko araztegia), zein zaila den Iruñerria ur edangarriaz hornitzea, etab. Uste dut instalazio horietara bisita egitea derrigorrezkoa izan beharko litzatekeela herritar guztientzat.

Komuneko zisternan hareaz betetako botila bat jartzen genuen garaia zen hura. Institutuko paper kontsumo izugarriak ere kezkatzen gintuen, eta, besteak beste, ikastetxean paper birziklatua ezartzeko borrokaren alde egin genuen, baina beti egiten genuen topo “fotokopiagailuak buxatzen ditu” zailtasun gehigarriarekin, edo hori da behintzat esaten zutena. Maitekiro oroitzen dut Mankomunitateak antolatzen zuen tailer bat, zeinetan paper birziklatua egiten zen egunkari zaharretatik abiatuta.

Garai hartan gaikako bilketa egiteko edukiontzien dibertsifikazioaren lehen urratsak ematen ari ziren, eta, horrekin batera, etxeetan hondakinak bereizteko beharra etorri zen, zaborra izatetik zerbaitetarako erabilgarriak izatera pasatzen zirelako. Erronka handia zen hamarkadaz hamarkada errotutako ohiturak aldatzea.

Uste dut nahiko tematia izan nintzela ikasleak konbentzitzen; izan ere, denborak aurrera egin ahala hainbat eta hainbat ikaslerekin egin dut topo, eta denek esan didate, irribarretsua: “Begoña, oraindik ere asko oroitzen naiz zurekin –etena, dramatismoa emateko– batez ere zaborra ateratzera joaten naizenean”.

Ordutik, pausoz pauso bizi izan ditut Mankomunitateak jarduera horiek gure garaira eta sortzen diren erronka eta beharretara egokitzeke egin dituen saiakerak. Mankomunitatea osatzen duten langileekin lan egiteko aukera izan nuen *Ur hornidura eta kontsumoa* izeneko argitalpen bat prestatzeko lana eman zidatenean, gelan lantzeko (argitalpen hori eta beste batzuk Mancoeducaren webgunean daude eskuragarri: <https://mancoeduca.org/index.php/eu/materiales/publicaciones>).

Bilgarri iraunkorraren tailerra

Gaur egun

Azken hogeita hamar urteotan nabarmen larritu da ingurumenaren egoera. Txandrioak hamaika dira, hurbil nahiz urrun, toki mailan nahiz nazioartean. Badakigu klima aldaketak bete-betean harrapatu gaituela, eta momentua kritikoa da. Ezinbestekoa da gazteek egoera zein den jakitea eta horren inguruko erabakiak hartzea. Denok hartu behar ditugu. Eguneroko hautu txikietan: Erosten dugu? Zer erosten dugu? Non erosten dugu? Zertarako erosten dugu? Egungo nahiz etorkizuneko belaunaldiendako nahi dugun munduaren asmoen adierazpena da. Egoera kezkarria da, baina ezin gaitu paralizatu. Orain inoiz baino gehiago jardun behar dugu aurretiaz ezarritako hezkuntza ekintza bati jarraikiz, jokabideak berbideratu eta gero eta pertsona gehiago inplikatzeko konponbide irudimentsuak bilatzeko. Orain ez da aski ur botila zisternan paratzea. Arazoari ikuspegi sistemiko eta globaletik heldu behar diogu, eta aldaketa sakonak txertatu behar ditugu gure bizimoduan. Aldaketak ez dira posible aldez aurretik pentsamendua aldatzen ez bada. Eta hori da gauditu beharreko erronka nagusia.

Azken aldia hori guztia kalifikatzen duen termino bat agertu da: jasangarritasuna. Nahiko esanahi intuitiboa du: jasangarria izatea denboran zehar mugarik gabe jasaten ahal den funtzionatzeko modu bat da. Baliabide berriztagarriei beren berriztagarritasun tasaren azpitik egokitzen zaien sistema bat da, Lurrak onartu, autoaraztu edo deskonposatu eta berriz ere ziklo naturalean txertatzen ahal duen hondakin kopuru bat sortzen duena. Utopia bat izanen da, beharbada, baina bilaketa baten hasiera da, eta itsasargi horren argitan planteatzen ditugu orain gure ingurumen ekintzak ikastetxeetan.

Lorategi iragankorrak

Gure ikastetxearen funtzionamenduan jasangarritasuna bilatzeko bide horretan, badaude parte hartzeko programak eskaintzen dizkiguten erakunde batzuk; gainera, prestakuntza, aholkularitza, baliabideak eta laguntza logistikoa ere ematen dizkigute.

Honako hauek dira erakunde laguntzaileak eta Mendillorri BHI parte hartzaile gisa duten programak:

- **Iruñerriko Mankomunitatea.** Mancoeducak Global Action Planekin batera sustatzen duen ikastetxearen jasangarritasuna hobetzeko planaren bitartez, ikastetxeak ingurumenaren gainean sorrarazten duen eragina murriztea da xedea. Hiru tailerretan antolatuta dago. Lehenbizikoan, hasierako egoera baloratzen da, eta arazo eta premien diagnostikoa egiten da. Aldez aurretik datuak bildu behar dira baliabideen kontsumoari, hondakinen sorkuntza eta kudeaketari, erosketa ohiturei eta beste zenbait faktoreri buruz. Bigarren tailerrean, ikasle parte hartzaileek egindako kanpaina lantzen da, hobekuntzak behar dituzten alderdiak hobetzera bideratuta dagoena. Kanpaina martxan jarri eta gero, berriz hartzen dira datuak, eta, ondoren, hasieran lortutakoekin erkatzen dira. Hirugarren tailerra lorpenak ospatzeko tailerra da, lorpen horiek handiak edo txikiak izan. Aurrerapauso guztiek merezi dute ospakizuna.
- **Nafarroako Gobernuaren Hezkuntza Departamentua:** Nafarroako Eskola Iraunkorren Sarea. Gure institutuak bigarren urtez hartu du parte sare honetan. Sarean parte hartu ahal izateko, hiru urteko proiektu bat sortu behar izan genuen. Honako izen hau jarri genion: "Begiak ireki, kontzientziak mugiarazi" ("Abrir los ojos, agitar conciencias"). Ikasturte bakoitzaren bukaeran, memoria bat egiten da, eta bertan adierazten da zein den programatutako helburuen betetze maila. Aldaketa ekarriko duen "klik" hori egon dadin, mundu mailako egungo egoerari eta gure barrenari

begiak zabal-zabalik ditugularik so egin beharko diogu, gure eguneroko jarduna eta bizi ohiturak analizatzeko. Hori da, hain zuzen, egiten ditugun ekintza guztien helburua. Dena den, askotan, aldaketa hori ez dator edo geldotasun amorragarriarekin iristen da. Horren jakinaren gainean egon behar dugu, eta erresistentzia horri aurre egiteko moduak bilatzen jarraitu.

- **Iruñeko Udala:** bigarren urtez hartu dugu parte NATURARTen, lorezaintza iragankor eta jasagarriaren jaialdian. Gure zeregina honako hau izan zen: jaialdian parte hartzeko izena eman zuten ikasleekin lorategi bat diseinatzea, eta gero hura Ziadadelako lubanarroetan sortzea Iruñeko eta beste udalerrri batzuetako eremu berdeetako eta lorezaintzako udal zerbitzuen laguntzarekin. Lorategi hori sortzeko material birziklatuak edo birziklagarriak, landareak eta hainbat altueratan moztutako belarra baino ezin ziren erabili. Aurtengo gaia berotze globala izanen da. Xedea da arte garaikideko land art lagin bat eta ingurumen kontzientzia pizteko saiakera uztartzea.
- **Nafarroako Unibertsitate Publikoa:** 2005az geroztik, Nafarroako erdi mailako irakaskuntzen ikastetxeei dibulgazio zientifikoko programa oso bat eskaintzen die Unibertsitate Hedapenerako eta Gizarte Erantzukizunerako Atalak. Hitzaldiak unibertsitateko irakasleek ematen dituzte, eta askotariko gaiei heltzen diete. Guk ingurumen gaietako hitzaldi eta tailerrak eskatzen ditugu, zehazki. Bereziki interesgarriak dira ekonomia zirkularrari, nekazaritza biologikoari eta klima aldaketari buruzkoak.

Zer egiten ari gara?

Gure jokabidea jasagarritasunera hurbiltzeko, bi eremutan finkatzen gara: batetik, kontsumoa arrazionalizatzen, eta, bestetik, hondakinak zorrotz murrizten. Hori bai, uste dugu gure ekintza guztiek ardatz dutela berotegi efektua murrizteko ideia.

Xahutzearen kontra

Aurreko urteotan ura eta energia aurreztera bideratutako kanpainak egin ditugu, baina gaur egun elikagaien xahuketa eta arroparen gehiegizko kontsumoa lantzen ari gara. Mankomunitateak Berriozarko Elikagaien Bankua eta Emaúsko Trapuketarien egoitza bisitatzeko aukera ematen digu. Azken bisita hori egin baino lehen, harekin lotutako jarduera bat egiten da: armairuan gordetzen ditugun arropen zenbaketa. Zenbat erabiltzen ditugu benetan? Jarduera horretan ikusten ahal dugun geure buruaren irudia ez zaigu gehiegi gustatzen, apur bat sentikorrek baldin bagara. Are gutxiago arropa hori nork, nola eta non egiten duten kontatzen digutenean. Eta ez dugu aipatu ere egiten Nafarroako ia 30.000 pertsonen, gure auzokoak izaten ahal direnak, goserik ez pasatzeko elikagaiak jaso behar dituztela deskubritzeko sentsazioak eragiten duena.

Murriz ditzagun hondakinak

Progresiboki ikastetxeko hondakinak kudeatzeko plan orokor bat sortu dugu. Aintzat hartuta bi eraikin, 1.000 ikasletik gora eta ehun irakasle baino gehiago ditugula, zailtasunak agerian daude. Prozesua etengabe berrikusten da gauza aunitz ez direlako ongi ateratzen lehen saiakeran.

Berritasun gisa, ikasturte honetan ingurumen ordezkariak ditugu DBHko 1. eta 2. mailan. Ikasturte hasieran hautatu ziren tutoretza ekintza baten bitartez. Jarduera hori

sistematizatzea eta tutoretza planean gehitzea gustatuko litzaziguke. Ordezariaren xedea da bere taldeak aktibatzea eta motibatzea jasangarritasunaren alde egiten dugun ekintza bakoitzari dagokionez.

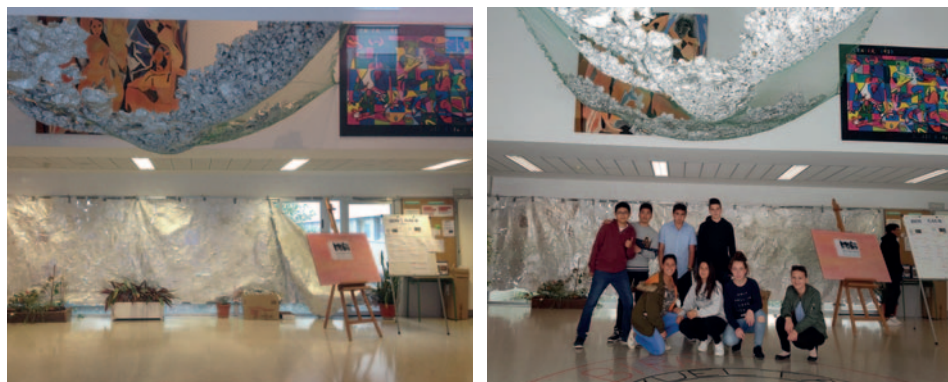
Paperaren erabilera murriztea lortu dugu nota buletinak eta ikastetxeko eta familien-dako komunikazioak inprimatzeari utziz (familiek espresuki paperean jasotzea eskatu ez badute). Oraindik badago alde batetik inprimatutako paper ugari, eta errekuperatzen eta beste zerbaitetarako erabiltzen saiatzen gara. Dena den, gure benetako erronka erabilera bakarreko plastikoak dira: gure xedea da bilgarriak eta aluminio papera ikastetxetik guztiz kanporatzea. Batez ere, hamaiketakoak biltzeko erabiltzen dira. Alde horretatik, ekintza ugari abiarazi ditugu:

- Tailerrak, ikasleek norberarendako bilgarri jasangarria egiteko eta erabiliko dutela adierazten duen konpromiso bat sinatzeko.
- Familiei jakinaraztea, eta beren lankidetzak eskatzea hainbat gauzatan: hamaiketakoak bilgarri berrerabilgarrietan jartzea, ur kantinplorak erabiltzea plastikozko botilen ordez, fruta hautatzea tetrabriken aldean eta industria opilak edo gozoki poltsak saihestea. Horrela zaindu egiten ditugu osasuna eta ingurumena.
- DBHko 4. mailako ikasleekin, aldiz, binakako hitzaldi motz batzuk batzuk antolatu genituen Biologiako klasean DBHko 1. eta 2. mailako ikasleei (Lago eraikina) hondakin bilketarako plan berriaren berri emateko eta aluminio papera bilgarri berrera-bilgarriekin ordeztara animatzeko. Azalpen horrekin batera, CBUko ikasleek beren irakaslearen laguntzarekin egindako bideo bat jarri zitzaion ikasleei.
- Horrez gain, tutoreei eta familiei igorri diegu hiruhilekoaren bukaerako ohiko "merendolak" antolatzeko jarraibideak jasotzen dituen dokumentua. Berriz ere, etxeko janari osasungarriaren alde egiten dugu, baita erabilera bakarreko objektuak erabiltzea saihestearen alde ere (platerak, edalontziak, mahai-tresnak, etab.).
- Iaz, Ikaskuntza eta Errendimendua Hobetzeko Planeko ikasleek plastikoko klasean katiluak apaindu zituzten ingurumenarekin lotutako elementuekin, irakasleek katilu horiek erabil zituzten institutuko kafe makinan, plastikozko edalontziak erabili ordez.
- Oso ekintza konstruktiboa da jarraian datorrena, eta ikasturte honetan errepikatuko dugu: ekomenstruazio tailerra, Batxilergoko 1. mailako neskek interesa duten kide guztiei emandakoa. Kasu honetan beste hondakin batzuei buruzkoa da tailerra: hileroko erabilera duten emakumeendako higie produktuek. Tailer horretan hileroko koparen abantailak azaltzen dira, baita nola erabiltzen den ere, eta, horrez gain, bertaratuakoen zalantzak guztiak ere argitzen dituzte ikasleek.

Artea / Ingurumena

Binomio honi atal berezi bat eskaini nahi diot, elkarketa horrek aberastu egiten duelako gure begirada eta beste dimentsio bat ematen diolako ingurumen heziketari. Pentsamendu artistikoa pentsamendu zientifikoa iristen ez den tokietara iristen da, halaxe esan zuen Jorge Wagensberg fisikari eta zientziaren dibulgatzaile handiak. Hark eraman zuen CosmoCaixa Europako zientzia museorik onenen artera.

https://eu.wikipedia.org/wiki/Jorge_Wagensberg

AL_MAR Proiektua

AL_MAR proiektua

2017/18 ikasturtean, maila ezberdinetako eta Ikusizko arteetako eta arte plastikoetako eta Biologiako departamentuetako irakasleen laguntzarekin, arte instalazio bat sortu zen institutuko sarreran. Ikasturtean bildutako aluminio papera gure buruen gainetik zegoen zintzilik, sabaira ainguratutako 10 x 5 m-ko sare bati eutsita. Lurrean gezi birakari bat zegoen, honako esaldi hau zuena, gaztelaniaz eta euskaraz: “emaiozu buelta”. Esanahia anbigua zen. Sareari literalki eman behar izan bagenio buelta, hondakin pila baten azpian geratuko ginatkeen. Hori da egungo garapen ereduarekin lortzen duguna. Honako hau zen benetako mezua: emaeizu buelta zeure kontsumo eta xahuketa ohiturei, emaeizu buelta zure kontzientziari eta jardun ezazu jasangarritasunaren alde.

Hondoko horman Ikaskuntza eta Errendimendua Hobetzeko Planeko ikasleek egindako zilar koloreko alfonbra erraldoi bat zegoen, 10 x 2 m-koa. Plastikako irakaslearen laguntzaz, banan-banan joan ziren aluminio papereko ehunka bolatxo tenkatzen eta oinarriara josten. Obra horren izenburua AL_MAR zen. Izenburua ere polisemikoa zen: izan ere, obrari so egiterakoan, zilar koloreko itsasoa zetorren ikuslearen gogora; Al aluminioaren sinboloa da taula periodikoan eta itsasoa hondakin horren eta sortzen dugun beste askoren kopuru izugarriaren helmuga da. Asmoa ikusleen arreta deitzea zen: hauxe nahi ote dugu?

Instalazio horren azken xedea ikasleek hondakinik gabeko hamaiketakoaren mugimenduarekin bat egitea zen. Honako hau zen, zehazki, gure asmoa: ikasleak konturatzea aluminioa eta mugatuak diren beste baliabide batzuk asko kontsumitzen ditugula, baliabide horiek ustiatzearen kostua altua dela bai energiari bai ekologiari dagokionez, eta gutxi eta erabilgarritasun errealik gabe erabili ondoan, besteak beste, ogitarteko bat biltzeko, hondakin gisa bukatzen dutela zakarrontzian. Lan horren bitartez ekonomia zirkularraren kontzeptua aurkezteko aukera ere izan genuen. Hondakin asko berriz ere aprobetxatzen ahal dira beren bizitza erabilgarria agortu ondotik berriz ere sartzen ahal dira industria zikloan, eta, horrela, lehengaiak ahitzea saihestu eta hondakinen metaketaren arazoa murrizten ahal da.

Aste horretan, bilgarri berrerabilgarriak erabiltzera animatzeko xedearekin, pianoa jotzen zuen musikako irakaslearen laguntzaz, ikasleek gaztelaniaz eta euskaraz kantatutako abestiak jarri ziren institutura sartzeko eta jolastordura ateratzeko momentuetan. Izan ere, musikak ere ekarpenak egiten ahal ditu ingurumena hobetzen laguntzeko.

Etorkizunerako ideiak

Azkenik, lantzen jarraitu beharko genukeen lehentasunezko alderdiak eta beharrak zein diren argitzen saiatu gara. Marta Vitalek eta biok hainbat aukera aztertu ditugu, baina, azkenean honako hauek lantzea erabaki dugu:

- Arazoak ikuspuntu sistemiko eta orokor batetik ulertzeko beharra, jakintzen zatiketa saihestea, baita ekintza nahasiak eta anekdotikoak ere. Muinera jo behar dugu.
- Ingurumenarekin zerikusia duen arazo garrantzitsu bat da ingurumenaren gaia bera arinkeriak tratatzen dela: zarata gehiegi dago hondoan, saturazio gehiegi, eta lorpenak azaleko makillajea baino ez dira. Gogoeta lan gutxi dago. Eraldaketa soziala lortzeko, ezinbestekoa da herritarrei prestakuntza ematea, testu garrantzitsuak irakurtzeko denbora eta tokia izatea, baita solasaldian eta eztabaidan aritzeko ere, espiritu kritikoa lantzeko toki eta egoerak edukitzeaz gain. Prestakuntza hori unibertsal bihurtu behar da hezkuntza formalaren bitartez, baina, aldi berean, desiragarria da beste erakunde, elkarte edo asoziazio batzuek baliabide material eta immaterialetarako sarbidea ematea herritarrei.
- Praktikari dagokionez, eskolako eragile guztien babesa behar dugu. Ikastetxearen hezkuntza programa ingurumenera ekarri beharko litzateke, eta zuzendaritza taldeen, irakasle gehienen eta irakasleak ez diren langileen babesa beharko litzateke. Horrez gain, ikasleak ez lirerateke subjektu pasibo kontsideratu beharko, baizik eta kideei begiak zabaltzen laguntzen ahal dieten subjektu aktibo. Gainera, zenbait jarduera sistematizatu egin beharko lirerateke programaren jarraitutasuna bermatze aldera. Azkenik, familien babesa eta lankidetzak ezinbesteko alderdia litzateke. Beti pentsatu izan dut lan gune bat aukeratzen ahal duten gurasoen zirkuluak edo talde autonomoak egiten ahal direla. Aski da denbora eta dedikazio apur bat. Ideia interesgarri bat da ekonomia zirkularren eta elkarlanaren ekonomiaren printzipioak sartzten hastea eta haiekin lan egitea. Gainera, eskola eta auzoetan denboraren eta zerbitzuen merkatu bat jartzen ahal da martxan. Baita frantsesek "vide grenier" deritzoten hori ere, hau da, erabiltzen ez ditugun baina beste batzuentzat erabilgarriak izaten ahal diren ondasunak eta objektuak elkartrukatzeko merkatua. Hamarkada luzez armairuan sartuta egon diren objektu guztiak ateratzea modu ona da mugimendu minimalistarekin bat egiteko.
- Uste dugu oinarrizkoak direla inguruarekiko sentsibilitatea erakustea eta ingurura zabaltzea. Ikasleekin egiten dugun lanak ondorioak izatea eskolatik kanpo. Horretarako, ekintza zehatzak egiten ahal dira inguru hurbil edo ez hain hurbilean. Alabaina, gure ingurua zaintzeko desira hori edukitzeko, maitatu egin behar da lehenik, ezin baita ezagutzen ez dena maitatu. Horregatik da hain garrantzitsua ikasleak naturara gerturatzeta. "Benetako" naturara. Gehiago natura zuzenean behatzera, begiratzera, ukitzera, usaintzera eta bertan murgiltzera, gauza horiek guztiak pantaila baten bitartez

egitera baino. Hori izanen da zuzenean eragiten diguten gizarte eta ingurumen arazoan aurrean jarduteko edo esku hartzeko interesa pizteko modu bakarra.

- Ingurumenarekiko errespetuan eta sentsibilitatean hezteko, funtsezkoa da eremu guztietan koherenteak izatea. Koherentzia pertsonala: ikasleek ez dute mezua jasoko baldin eta mezua ematen duen pertsona ez baldin badago sinetserik eta egitate zintzoak egiten ez baditu. Halaber, oso garrantzitsua da kudeaketan ere koherentzia egotea, eta, horretarako, ezinbestekoa da zuzendaritza taldeek, eskola kontseiluak, irakasle taldeak eta familiek beren babesa ematea. Argi geratu behar da planetarekiko eta horrek berekin dakarren guztiarekiko ardura hezkuntzaren oinarritzko lerroa dela, eta horrela jasota egon behar da ikastetxearen hezkuntza planean.
- Bestetik, instituzioen eta erakundeen arteko koherentzia ere funtsezkoa da. Esaterako, Nafarroako Gobernuak ingurumenari lotutako aspektuak hartzen ahal ditu kontuan enpresen zerbitzuak kontratatzeko baldintzen artean, besteak beste, eskoletako jantoki zerbitzuak (produktu osasungarriak, bilgarri gutxi dutenak eta tokikoak) edo garbiketa enpresak kontratatzean (produktu ez-toxikoak eta ingurumena errespetatzen dutenak baliatzea, hondakinen gaikako bilketa egitea eta kasu bakoitzean dagokion edukiontzia erabiltzea).
- Garrantzitsua da, halaber, eskola edo eraikin publiko berriak eraikitzean, kontuan hartzea printzipio bioklimatikoak eta orientazioa, besteak beste. Horrez gain, aurrekontuan sartutako baliabide ekonomikoak ere behar dira dagozkien aldaketak egin ahal izateko (led bonbillak, kontsumo apaleko txorrotak...).
- Instituzioak jasangarritasunarekin konprometitzen ez badira, argi dago ekintza pertsonala ez dela nahikoa kasu askotan. Ildo beretik, ezinbestekoak dira ingurumenaren gaineko legeak, baita lege horiek betetzen direla zaintzea ere, horretarako kontrol eta exijentzia mekanismoak prestatuz.

Epilogo

Azkenerako utzi dut agian punturik garrantzitsuena dena: Kultura berri bat eraikitzea. Zentzuz bizitzea, gizarte eraldaketarako tresna gisa.

- Egitateak: Sekula ikusi gabeko kolapso bat pairatzeko zorian gaude; zalantzarik betetako etorkizun ilun bati egin behar diogu aurre, aurreikusitako ezin diren ondorioak dituen klima aldaketan gaude sartuta eta hamaika mehatxu ditugu: energia krisialdi larria, baliabideak agortzea eta teknologiaren guztiz menpekoak izatea. Eta, horri guztiari aurre egiteko, gauza bakarra dugu: gero eta indibidualistagoa den gizarte bat. Gure garapen eredia da krisialdian dagoena. Nahitaez, deshazkundera egonen da, kontsumo erritmo honetan ez dagoelako guztiondako baliabide aski.
- Egoera horri buelta emateko oztopo nagusia gure axolagabetasuna da. Ez gara ohar-tzen gure bizimodua ia beti dagoela oinarrituta ondasunen metaketan, mugarik gabeko kontsumismoan, nola edo hala lortu beharreko garapen teknologikoan, eta, hori jasanezina dela, argi eta garbi. Ostrukaren teknika erabiltzen dugu. Ez dugu deus jakin nahi. Ez diogu geure buruari galderarik egiten. Ez dakigu nondik datozen erabiltzen ditugun erreagaiak ezta nondik datorren poz-positik erosten dugun kamiseta merke hori ere.

- Zer egin? Begiak ireki eta aurrean duguna begiratu behar dugu, ikusten duguna gus-tatzen ez bazaigu ere. Kontziente izan behar dugu gure posizioaz eta problemaren tamainaz; hori ezinbestekoa da hari aurre egiten saiatzeko. Eta barnera begiratu behar dugu, apaltasunez eta zentzu kritikoaz, gure ohiturei eta gure bizimoduari, gure interesei eta itxaropenei aurre egiteko. Gure pentsamenduaren eta gure bizi-tzaren jabe izatea erabaki behar dugu. Eta, beharbada, atzera ere begiratu beharko dugu, nor garen eta hona nola iritsi garen ulertzeko. Agian, aurrera egitea baino, hobe genuke atzera egin, bidearen zati batean behintzat; hau da, zati okerrean, gogoetarik gabekoan, “zenbat eta gehiago, hobe” tarte horretan, eta geure zaha-rrengandik apur bat ikastea komeniko litzaiguke, beharbada. Bizitzako ohitura zoroiei uko egin, poztasun faltsuaren promesari, eta gauza gutxiagorekin bizitzen saiatu; objektuak errefusatu eta funtsezko gauzekin geratu: sorkuntza, adiskidetasuna, enpa-tia, jakin-mina, ezagutza, maitasuna. Benetan baliotsuak diren gauzek ez dute dirurik balio, baina horietan ematen diote zentzua gure biziari. Hori da benetako aberasta-suna.

Esperantza berreskuratu behar dugu. Garrantzitsuena ikasleak Lurraren, Gaiaren, kausara erakartzea dela sinetsirik egiten dut lan, denon eragina jasaten duen izaki biziduntzat hartzen baldin badugu, ahantzi gabe haren beharra dugula arnasteko eta bizitzeko. Guk dakigula, gure etxe bakarra da. Eta planetaren kausa hori gizakiaren kausa ere bada, espezie gisa. Pentsamendu antropozentrikoa alde batera utzita, espezie guztien kausa ere bada, eta espezie horietako asko desagertzen ari dira, guk are existitu direla jakitera iritsi gabe. Beraiekin eramaten dituzte beren sekretu guztiak.

Azkenik, hona hemen Antonio Gramsciren *Cartas de la cárcel* liburuko aipu bat: “ezkor izan behar dugu adimenez baina baikor borondatez.”

Eskolako hezkuntzaren nazioartekotzea

Hezkuntza Departamentua

Elisa Echenique Echenique. Hezkuntza Departamentuaren Europako
Proiektuen Bulegoko irakaskuntzako aholkulari teknikoa
eehenie@navarra.es

Hezkuntzaren nazioartekotzea joera geldiezina da. Gaur egun, komunikazioa eta integrazioa beharrezkoak dira garatzeko eta hazteko. Testuinguru global horretan, hezkuntza premia berriak sortzen dira, pertsonak txikitatik prestatzeko erronka horri ahalik eta modu egokienean aurre egin diezaioten. Ikasleen familiak horren jakitun dira eta, horrenbestez, ikastetxeak eskari horri erantzuten hasi dira.

Gako-hitzak: atzerritarra, nazioartekoa, mugikortasuna, hizkuntzak

Nazioartekotze terminoaren definizioa

Baina, zer esan nahi dugu hezkuntzaren nazioartekotzeaz ari garenean? Kontzeptu horrek erreferentzia egiten dio hezkuntza ulertzeko modu bati, ezagutzak bereganatzeaz harago; ikasleak mundu global batera irekitzeko tresnak hartzen ditu barnean, beren garapenerako agertoki gisa, baita prozesu hori ahalik eta modurik egokienean egiteko ere, errealitate horrek eskaintzen dituen aukera guztiak aprobetxatuz. Hortaz, xedea da munduko herri-tarrak heztea eta autonomia, integrazioarako eta berrikuntzarako gaitasuna eta komunikazio eta negoziatorako trebetasunak ematea, emaitza akademikoetatik harago joanda. Azken batean, ikasleek gai izan beharko dute beren tokiko errealitateetik mundu global bati, bere konplexutasun guztiekin, aurpegia emateko, modu naturalean integratuz.

Nazioartekotzeak, hezkuntzaren hurbileko etorkizuneranzko ate bat izateaz gain balio erantsia ematen dio ikastetxeen hezkuntza eskaintzari, eta baita balio kualitatiboa ere, berekin dakartzan onurengatik. Hori dela eta, tresna oso indartsua da, ez soilik ikasleen prestakuntzarako tresna gisa, baita etorkizunean beren seme-alabak ikastetxe batean sartu nahi izanen dituzten familiak erakartzeko ere.

Horrenbestez, eskari horri erantzun behar dion ikastetxe orok errotik aldatu behar du, bere irakaskuntza sistema osoaren ardatz gisa hartuz honako ideia hau: irakaskuntzek

mundua bere osotasunean hobeki ulertzen laguntzen dute. Horretarako ezagutza eta ikaskuntza tradizional batzuk indartu egin behar dira, hala nola hizkuntzak, eta beste berri batzuk gehitu, esaterako, integrazio soziokulturalerako eta bizikidetzarako trebeziak. Baina, batez ere, ikastetxeak bere geografiaz haragoko harremanak ezarri behar ditu beste herrialde batzuetako ikastetxeekin, alegia, kultur ingurune desberdina duten beste ikastetxe batzuekin. Nazioartekotzeak esan nahi du ikastetxeak zerbitzu hobea emanen diela ikasleei.

Nazioarteko ikuspegiak eta beste kultura batzuetara irekita egoteak, aldizkako komunikazioarekin eta truke esperientziak eginez, eskola tradizionalak ematen zuen ikuspuntu oso desberdina emanen dio ikasleari. Izan ere, eskola tradizionala ikasgelan gertatzen ziren gauzetara mugatzen zen nagusiki, edo, asko jota, udalerrian, eskualdean eta nazio mailan gertatzen ziren gauzetara. Ekimen horien bidez, gainera, hezkuntza komunitateak eta familiek modu aktiboan hartzen dute parte, esaterako, beren seme-alaben ikastetxeak sustatutako truke esperientzietan parte hartzen duten ikasleak etxean hartuz.

Ikastetxeak nazioartekotzeak mundura zabaltzea dakar eta, horri esker, hainbat herrialde-tako irakasleek irakaskuntza praktikak trukatzeko ahal dituzte, eta behar-beharrezkoak diren balioak indartzeko dira, hala nola jatorri eta kultura desberdineko pertsonetikiko tolerantzia eta errespetua. Irakasleen arteko esperientzia trukea onuragarria da ikasgelan egiten duten lanari eta beren garapen profesionalari balioa emateko, baita berdinaren arteko ikaskuntza sustatzeko ere.

Askotan, nazioartekotze eta berrikuntza terminoak lotuta egoten dira, helburu antzekoak izaten dituztelako. Azken batean, ikastetxe batek nazioartekotzea lehentasunezko ildo estrategiko gisa ezartzea erabakitzen duenean, bere helburu nagusia berrikuntza izaten da: berrikuntzak egitea, aldatzea, eraldatzea, aurrera egitea, hobetzea, abangoardian egotea. Eta horren guztiaren helburu nagusia da ikasleendako aukera berdintasuna

lortzea eta ikasleak gizartean eta mundu akademikoan integratzea, hots, eskola justizia lortzea denentzat.

Norabide horri heltzeko, lehenik eta behin zenbait pauso eman behar dira, ikastetxearen beraren baliabideak edo kanpo baliabideak erabiliz, oinarri sendo bat sortzeko. Alabaina, nazioartekotzea itzulerarik gabeko bidea izaten da beti, eta gero eta ikastetxe gehiagok heltzen diote bide horri. Are gehiago, seguruenik, hemendik urte gutxiren buruan ez da hezkuntza ulertuko nazioartekotzean oinarritzen ez bada.

Azken batean, nazioartekotzea lortzeko ez da nahikoa hizkuntzak sustatzea edo truke batzuk egitea; ekintza partikularretatik harago joan behar da eta nazioartekotzeak ikastetxearen hezkuntza proiektu osoaren eta misioaren ardatz nagusi izan behar du. Horrenbestez, ezinbestekoa da etengabe eta era programatuan lan egitea. Lortutako emaitzak ikusitakoan, aurrez eginiko ahalegin guztiak merezi izanen du.

Nola ekin nazioartekotze prozesuari ikastetxe batean?

Azken hamarkadan, Goi Mailako Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako etapek aurrera egin dute nazioartekotzeari dagokionez, baina Haur, Lehen eta Bigarren Hezkuntzako ikastetxeak atzeratuta gelditu dira, eta esperientzia bakan batzuk egin badira ere –gehienak Europako erakundeek sustatuak–, lan asko dago egiteke. Hizkuntzak sartu dira derrigorrezko hezkuntzako lehen mailatan, eta globalizazioa, kulturartekotasuna, bizikidetzeta eta integrazioa bezalako kontzeptuak txertatu dira hezkuntza prozesu osoan; horri esker, ikastetxeak pixka bat gerturatu dira nazioartekotzearen idejara. Hala ere, kontzeptu hori erabat bereganatu nahi badute, ikastetxeek askoz ere gauza gehiago egin behar dituzte.

Ikastetxeen parte hartzea duten nazioarteko ekimen asko sortzen dira irakasle batek dinamizatzaile lanak egiten dituelako bere lankideen artean edo bitartekari gisa aritzen delako ikastetxeen eta administrazioaren edo laguntza ematen ahal dioten beste kanpoko erakunde batzuen artean.

Hasteko, helburu horretarantz aurrera egin nahi duen ikastetxe batek prozesua koordinatuko duen barneko lantalde bat sortu behar du, ikastetxeko profesionalen eta/edo kanpoko aholkularien osatua. Talde horrek lidergoa, entzuteko gaitasuna eta nahiak bateratzeko ahalmena dituen koordinatzaile bat izan behar du, zeina banaka eta modu kolektiboan bertako kideak motibatuzko gai izanen baita, betiere helburu bakarrekin: ikastetxea eta bertako eskola curriculum nazioartekotzea.

Egin beharreko urratsak

Taldeak hauek egin behar dituzte:

- Helburu neurgarri, argi, errealista eta eskuragarriak ezarri, eta jarraitu beharreko ibilbide orri edo estrategia bat zehaztu.
- Helburuak ikastetxearen misioan txertatu, hori aldatuz edo bateratuz.
- Jarduketan egutegia eta fase bakoitzean egin beharreko ekintzak zehaztu, modu arautu eta ordenatuan.
- Taldekide bakoitzari dagozkion zereginak esleitu.
- Aldizkako ebaluazioak egin, helburuen betetze maila baloratzeko eta egindako akatsak agerian jartzeko, berriro gerta ez daitezen.

- Nazioartekotze prozesuari buruzko informazioa eman ikastetxeko gainerako eragileei.
- Nazioartekotzeak berezko dituen gaitasunen inguruko prestakuntza eman eta gaitasun horiek garatzen lagundu ikastetxeko eragile guztiei, batez ere irakasleei.
- Kostuen balorazioa egin eta aurrekontu partida bat esleitu ikastetxearen nazioartekotze ekintzetarako.
- Finantzaketa iturri publiko eta pribatuak bilatu, nazionalak edo nazioartekoak.
- Lankidetzak lerroak eta lanerako sareak ezarri beste ikastetxe nazional edo nazioarteko batzuekin.
- Urtero abian jarritako ekintzen ebaluazioa egin.

Nazioarteko laguntza programak

Nazioartekotzeko laguntzen adibide gisa –eta, horrenbestez, ikastetxeendako inspirazio eta finantzaketa iturri garrantzitsu gisa– honako programa hauek aipatu behar dira:

Erasmus+ (Eskola Hezkuntza sektorea)

Erasmus+ Europako Batzordearen hezkuntza, prestakuntza, gazteria eta kiroleko programa europarra da, eta gure herrialdean Hezkuntza Nazioartekotzeko Espainiako Zerbitzuak kudeatzen du (SEPIE). Xede du hezkuntzako sektore guztien kalitatea hobetzea, eta horretarako profesionali ikasteko mugikortasun aukerak eskaintzen dizkie, haien garapen profesionala hobetu eta garatze aldera, baita Europako beste herrialdeetako beren homologoekin elkarlanerako aukera eman ere. Elkarrekin estrategikoen bidez praktika onen eta berrikuntza irizpideen trukea bultzatzen du erronka komunei heltzeko, hala nola eskola uztea edo oinarritzko jakintza maila baxuaren arazoa, horretarako eskolaz kanpoko munduarekin eta bestelako hezkuntza eta prestakuntza esparruekin loturak sustatuz.

Erasmus+ programak, gainera, aukera ematen die irakasleei eta irakasle ez diren langileei atzerrian garapen jarduerak gauzatzeko, beren ezagutzak eta gaitasunak hobetze aldera. Jarduera horiek dira, esate baterako:

- Prestakuntza ikastaro edo jarduera egituratuak atzerrian.
- Irakaskuntza ikastetxe elkartuetan.
- Behaketa aldia atzerrian, ikastetxe elkartu batean edo eskola hezkuntzaren esparruan aktiboa den beste erakunde esanguratsuren batean (*jobshadowing*).

Jarduera horien bidez, ikuspegi berriak zabaltzen dira hezkuntzaren barnean, hainbat arlotako ezagutzak eta jardunbide egokiak trukatzeko aukera emanez.

Era berean, *Erasmus+* programak ikastetxeen eta beste erakunde batzuen arteko lankidetzak sustatzen du, irakaskuntzaren maila eta kalitatea hobetze aldera:

- Nazioarteko elkarrekin estrategikoak sortzea, interes komuneko gaiak lantzeko eta parte hartzen duten erakundeei bi edo hiru urtez lankidetzan aritzeko aukera emateko, praktika berritzaileak eta hainbat esparrutako profesionalekin lankidetzan aritzeko modu berriak txerta ditzaten.

Musika hirian E+ eta eTw zabaltzen

ANETO3 eTwinning proiektua

- Irakasleak Europako beste irakasle batzuekin lankidetzen aritzen ahal dira, irakaskuntza proiektuak gauzatzeko, eta proiektu horiek sarean jartzen ahal dituzte. Horrez gain, baliabide didaktikoak eskuratzen ahal dituzte eta garapen profesionalerako jardueretan parte hartu.
- Ikasleek iraupen labur edo luzeko egonaldiak egiten ahal dituzte eskola trukerako KA229 elkarteetako bazkide diren ikastetxeetan.

eTwinning

Espainiako *eTwinning* Laguntza Zerbitzu Nazionalaren ataria / Nafarroako *eTwinning*-en webgunea. *eTwinning* Europako ikastetxeen komunitatea da. Eskaintzen duen plataformaren bidez, ikasteko, komunikatzeko, lankidetzan aritzeko eta proiektuak garatzeko edo, beste era batera esanda, Europako hezkuntza komunitate handieneko parte izateko eta ikaskuntzaz nahiz irakaskuntzaz gozatzeko aukera ematen die bertan parte hartzen duten Europako ikastetxeetako hezkuntza taldeei (irakasleak, ikastetxeetako koordinazio eta zuzendaritza langileak, liburutegi edo orientazio zerbitzuak, etab.).

2005ean sortu zen eta Europako Batzordearen *eLearning* ikaskuntza programaren barneko ekimen garrantzitsuena izan zen hasieratik. 2014tik Europar Batasunak hezkuntzaren, prestakuntzaren, gazteriarren eta kirolaren arloan garatutako *Erasmus+* programaren parte da.

Komunitatearen laguntza zerbitzu nagusia *European Schoolnet* elkarteak zuzentzen du. Nazioarteko elkarte hori Europako 34 hezkuntza ministeriok osatzen dute, eta denen artean hezkuntza berrikuntza sustatzen dute Europa osoko ikastetxeetako teknologien, irakasleen eta ikasleen bidez.

eTwinning komunitateak Europako eskola lankidetzak sustatzen du, informazioaren eta komunikazioaren teknologiak (IKT) erabiliz, eta babesa ematen die ikastetxeei, elkartu eta proiektu komun bat sortzeko behar dituzten tresnak eta zerbitzuak emanez. Horrez gain, etengabeko garapen profesionalerako online aukerak eskaintzen ditu irakasleentzat.

Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Departamentuaren laguntza neurriak

Hezkuntza administrazioek ongi ezagutzen dute errealitate geldiezin hori eta, horrenbestez, ahaleginak egin behar dituzte zenbait ekimen sustatzeko, horien bidez irakasleek eta ikasleen senideek atzerrian ikasteko eta prestakuntza jasotzeko eskari handiari erantzuteko. Hezkuntza Departamentua aitzindaria izan da atzerriko hizkuntzen ikaskuntza sustatzen eta irakasle nahiz ikasleendako mugikortasun programak abian jartzen.

Gaur egun, Lehen Hezkuntzako 117 ikastetxe eleaniztun daude, zeinak Atzerriko Hizkuntzetan Ikasteko Programa (AHIP) ezarrita baitute. Horietatik 115 IIP ikastetxeak dira (Ingelesez Ikasteko Programa), 1 FIP (Frantsesez Ikasteko Programa) eta beste 1 AIP (Alemanez Ikasteko Programa). Bigarren Hezkuntzari dagokionez, 35 ikastetxek dituzte ingelesez ikasteko programak, 8k frantseseko atal elebidunak, 2 ikastetxek Batxilergo-Baccalauréat titulazio bikoitza lortzeko Bachibac programa dute ezarrita eta beste 1ek ingelesezko Nazioarteko Batxilergoa.

Hezkuntza Departamentuak, bere interesek eta helburu eta espektatibak betetzeko beharrak bultzatuta, mugaz gaindiko harremanak sustatu zituen Frantziarekin. Hain zuzen, 2007an lankidetzaren hitzarmen bat sinatu zuen Bordeleko Akademiako Errektoretzarekin. Hitzarmen horren barnean zenbait jarduera jarri dira abian; esaterako:

- Ikasturte osoa Frantziara igarotzeko programa akademikoa Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako (DBH) 1., 2. eta 3. mailetako ikasleentzat.
- Elkartrukerako programa DBHko 3. mailako ikasle nafar eta frantsesentzat.
- Bordeleko Akademiako Errektoretzaren menpeko Frantziako Ikuskapen Zerbitzuko langileei harrera egitea, Hezkuntza Departamentuko beren homologoei eta Nafarroako ikastetxei bisita egiten dietenean.
- UNESCOren (Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundea) Frantziako ordezkari bati harrera egitea, Nafarroako ikastetxeetako Lehen eta Bigarren Hezkuntzan parekotasuna eta aukera berdintasuna sustatzeko ezartzen diren politikak eta estrategiak erakuste aldera.
- Hezkuntza Departamentuak *Erasmus+* programaren 3. Ekintza Gakoko (KA3) elkarte estrategiko batean parte hartzea. Ekintza hori Frantziako CIEPerakundeak (Ikasketa Pedagogikoen Nazioarteko Zentroa) koordinatzen du, Europar Batasuneko hainbat herrialdetako erakundeekin lankidetzan.

Horrez gain, Hezkuntza Departamentuak ikaskuntza, lan eta prestakuntzarako ekimen hauek sustatzen, zabaltzen eta babesten ditu:

Irakasleentzat

- Atzerrian prestakuntza jasotzeko ikastaroetarako laguntzen deialdia, irakasleentzat.
- *Erasmus+* programako 1. Ekintza Gakoko (KA1) proiektuetan parte hartzea, langileak prestakuntza arrazoiengatik mugitzeko.
- *Erasmus+* programako 2. Ekintza Gakoko (KA2) elkarte estrategikoetan parte hartzea, Europako erakundeen artean lankidetzak ezartzeko, berrikuntza eta jardunbide egokiak garatze aldera.

KA229 alemaniako kideak agurtzen

KA1 Erasmus+ jardunaldiak

- Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioaren programa, Haur eta Lehen Hezkuntzako, Bigarren Hezkuntzako, Lanbide Heziketako eta Hizkuntza Eskola Ofizialetako irakasleek atzerrian egonaldi profesionalak egiteko.
- Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioaren deialdiak, atzerrian lan egin eta prestakuntza jasotzeko (irakasle bisitarien, aholkularien eta atzerriko irakasleen deialdiak, mintzapraktikako laguntzaile espainiarrak atzerrian, etab.).
- Ikastaro erdi-presentziala: "Nola egin *Erasmus+* proiektu onak".
- Tutoretzapeko online ikastaroa: "Proiektatu *eTwinning*".

Ikasleentzat

- Nafarroako Urrutiko Hizkuntza Eskola Ofizialaren (NUHEO) eta ikastetxeen arteko lankidetzeta programa. NUHEOK urrutiko hizkuntza irakaskuntzen programak eskaintzen ditu hainbat hartzaileentzat, besteak beste, Bigarren Hezkuntzako irakasle eta ikasleentzat.
- Iraupen labur eta luzeko egonaldiak atzerrian Lehen eta Bigarren Hezkuntzako ikasleentzat, *Erasmus+* programaren barneko KA229 elkarteen esparruan (Europar Bata-suneko Lehen eta Bigarren Hezkuntzako ikastetxeen artean eskola trukea egitekoa).

Ikastetxeentzat

- Bazkideak bilatzea eskola trukeak egiteko beste herrialde batzuetako ikastetxeekin.
- Harrera egitea Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioako atzerriko hizkuntzetako mintzapraktikako laguntzaileei.
- English Week: ingelesean murgiltzeko programa, Lehen Hezkuntzako 5. mailako taldeentzat.
- Christmas Time: Gabonetako oporretan ingelesean murgiltzeko programa, Haur eta Lehen Hezkuntzako ikasleentzat.
- *Erasmus+*:
 - 1. Ekintza Gakoko (KA1) proiektuak, langileak prestakuntza arrazoiengatik mugitzeko.

- 2. Ekintza Gakoko (KA2) elkarte estrategikoak, Europako erakundeen artean lankidetzak ezartzeko, berrikuntza eta jardunbide egokiak garatze aldera.
- KA229 elkarteak, hainbat herrialdetako ikastetxeen artean eskola trukeak egiteko.
- *eTwinning*: eskola senidetze birtualak EBko ikastetxeen artean, elkarren arteko lankidetzaren proiektuetan parte hartzeko.
- Lurralde mailako lankidetzaren programak Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioarekin:
 - Udazkenean/udaberrian hizkuntzan murgiltzeko programa, Lehen Hezkuntzako 6. mailako eta DBHko 2. mailako taldeentzat.
 - Irakasle atzerritarrei harrera egitea, egonaldi profesionalak egiteko.

Etorkizuneko erronkak

Honako hauek nabarmendu nahi ditut:

Ikastetxeen aldetik

1. Nazioarteko taldeak

- Ikastetxeko zuzendaritza taldearen babes eta inplikazio osoa.
- Nazioartekotze taldeak sortzea, arduradun bat izendatuta, eta berriazko helbide elektronikoko bat konfiguratzeko jakinarazpenak jasotzeko.
- Irakasleak *Erasmus+* programaren kanpoko ebaluatzaile adituen poltsan inskribatzea: hori da modurik onena proiektuak ongi ezagutzeko eta ikastetxeetan proposamen egokiak egiteko tresnak eskuratzeko.

2. Dibulgazio jardunaldiak

- Nazioartekotzearen inguruko ate irekien jardunaldiak antolatzea ikastetxean eta irakasleak, ikasleak eta familiak gonbidatzea, baita hezkuntzaren sektore guztietako nazioarteko programez arduratzen diren hizlariak ere, zeinek ikasleek etorkizun hurbilean izanen duten nazioarteko panorama azalduko baitute. Ikastetxearen parte hartzea duten nazioarteko esperientziak azaltzea.
- Nazioarteko programen inguruko kanpoko dibulgazio jardunaldietan parte hartzea, bertaratu nahiz hizlari gisa, parte hartzen ari den proiektuetako jardunbide egokiak azalduz.

3. Nazioarteko proiektuak txertatzea eskola curriculumean

- *E+* eta *eTwinning* proiektuak txertatzea ikastetxearen curriculumean eta urteko programazioan, karga gisa edo eguneroko lanari erantsitako zeregin gisa ikus ez daitezela.
- *Erasmus+* proiektuen inpaktua neurtzea: beti izaten da handiagoa KA2 proiektuetan; izan ere, horietan hainbat herrialdetako ikastetxeetako irakasle eta ikasleek hartzen dute parte, eta KA1 proiektuetan, berriz, soilik irakasleek.
- Inbertsio ekonomiko handiagoa. Berriazko partida bat ezartzea ikastetxea nazioartekotzearen ondoriozko kostuetarako.

UNESCOko ordezkaritza Hezkuntza Departamentuan

Buztintxuri IPa ikusten

- Eskola garaian atzerriko mugikortasun jardueretan parte hartzen duten irakasleen ordezkapenak kudeatzea, haiek kanpoan egoteak ahalik eta eragin txikiena izan dezan ikastetxeetan.

4. Kanpo harremanak

- Laneko sareak eta ikasleen eta irakasleen mugikortasuna sustatzea.
- Praktikak beste herrialde batzuetako ikastetxeetan egin behar dituzten nazioarteko *Erasmus* ikasleen harrera sustatzea.
- Beste herrialde batzuetako irakasle eta ikasleen harrera sustatzea (*Jobshadowing*, egonaldi profesionalak, elkartrukeak).

Hezkuntza administrazioaren aldetik

- Nazioartekotzea Hezkuntza Departamentuaren jarduketa ardatz edo ildo nagusien artean sartzea, horretarako berariazko partidak ezarriz.
- Astean ordu batzuez liberatzea ikastetxeetako nazioartekotzeaz edo proiektuez arduratzen diren irakasleak.
- Eskola garaian atzerriko mugikortasun jardueretan parte hartzen duten irakasleen ordezkapenak kudeatzea, haiek kanpoan egoteak ahalik eta eragin txikiena izan dezan ikastegian.
- Nazioarteko proiektuak sustatzea administrazioetik, *Erasmus+* programako KA1 eskola partzuergoak edo KA2 proiektuak koordinatuz eta beren ezaugarriengatik zailtasunak dituzten ikastetxeei lagunduz.
- Nazioartekotze ekimenen sustatzaile gisa aritzen ahal diren zenbait kolektibo inplikatzea: prestakuntzako aholkulariak, Ikuskapen Zerbitzua, zuzendaritza taldeak.
- Irakasleen eta ikasleen hizkuntzetako prestakuntza sendotzea, beste herrialde batzuetako kide eta ikasleekin hobeki komunika daitezten.
- Irakasleei aintzatespena (egiaztapena) egitea ikastetxeek sustatutako nazioarteko esperientzietan parte hartzeagatik.
- Etorkizunean irakasle izanen diren unibertsitateko ikasleei prestakuntza ematea ikasgelan nazioarteko proiektuak aplikatzeari buruz, *eTwinning* programarekin egiten den

bezala, eta Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioak eskaintzen dituen nazioarteko ikaskuntza, prestakuntza eta lanerako ekimenei buruzko informazioa ematea.

Lotura interesgarriak

- *School Education Gateway*. Europako irakaskuntzaren plataforma digitala. <https://www.schooleducationgateway.eu/es/pub/index.htm>
- *Erasmusintern*: atzerriko Erasmus ikasleak praktiketan hartzeko plataforma. <https://erasmusintern.org/>
- Online Linguistic Support: hizkuntza laguntzarako online plataforma. <https://app.erasmusplusols.eu/es>
- *Erasmus+* proiektuen emaitzen plataforma: Europa mailako *Erasmus+* proiektu guztien deskribapenak biltzen dituen datu basea. <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/>
- Espainiako eskola hezkuntzaren sektoreko *Erasmus+* proiektuen mapa geolokalizatzailea. <https://etwinning.educacion.navarra.es/2018/11/20/mapa-geolocalizador-de-proyectos-erasmus-en-espana/>
- Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako Ministerioaren nazioarteko jardura <http://www.educacionyfp.gob.es/contenidos/ba/actividad-internacional/inicio.html>:
 - Atzerrian lan egiteko eta prestakuntza jasotzeko deialdiak, Espainiako irakasleentzat <http://www.educacionyfp.gob.es/contenidos/ba/actividad-internacional/convocatorias-trabajo-formacion/para-espanoles.html>
 - Hizkuntzak ikasteko beken eta laguntzen deialdiak, ikasleentzat <http://www.educacionyfp.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/estudiantes/ensenanza-idomas/becas-ayudas-premios.html>
- Nafarroako Gobernuaren Bruselako ordezkartzaren webguneko Europako lan sareak <http://na.bruselas.site/>
- Nafarroako Kirolaren eta Gazteriaren Institutua: besteak beste, Europako gazte boluntarioen programak eta Europako Elkartasun Kidegoa kudeatzen ditu. <https://www.deporteyjuventudnavarra.es/>
- Gazteriaren Institutua (INJUVE): gazteen aldeko jarduketak sustatzen ditu, aukera berdintasunaren bidean aurrera egiteko asmoz. <http://www.injuve.es/>

Nazioartekotzea. Padre Moret-Irubide BHIren kasua

Padre Moret-Irubide BHI

Isabel Beltrán eta Carmen Blanco. Padre Moret-Irubide
BHIko zuzendari eta zuzendariordea
irubide.vicedirector@educacion.navarra.es

Honako artikulua honek gure ikastetxean eginiko nazioartekotze prozesua jasotzen du, barnean hartuta nazioarteko ikasleen harrera eta gure irakasle eta ikasleek eginiko jarduerak. Zehazki, gure irakasleek atzerrian jaso dute prestakuntza eta gure ikasleek Europako proiektuetan eta prestakuntza eleaniztunaren eta kulturaztunaren aldeko apustua indartzen duten joan-etorriko elkartrukeetan hartu dute parte.

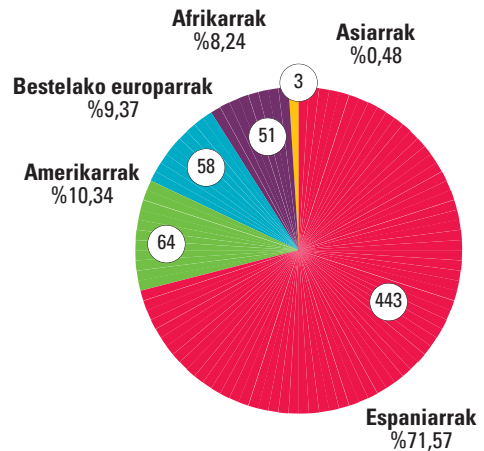
Gako-hitzak: Nazioartekotzea, eleaniztasuna, Europako proiektuak, kulturaztutuna.

Testuingurua

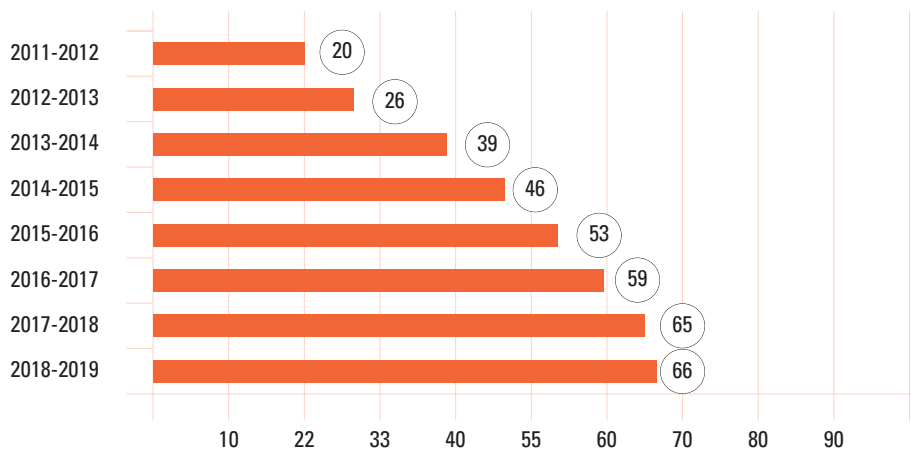
Hiru urte falta direnean titulartasun publikoko Padre Moret-Irubide BHIk berrogeita hamar urte betetzeko, ikastetxea nazioartekotzearen erreferente bilakatu da Foru Komunitateko hezkuntzako eskola mailan.

Era berean, beste Irubide ikastetxe batzuk progresiboki hasi ziren atzeritik etorritako ikasle kopuru handiak hartzen 2000tik aurrera, eta, beraz, baita beren geletan eta prozeduretan ikuspuntu eleaniztuna eta kulturaztutuna integratzen ere.

Jarraian datorren grafikoan ikastetxeko ikasleen nazionalitate ezberdinen irudikapena ikusten ahal da, jatorriko herrialdearen arabera sailkatuta.

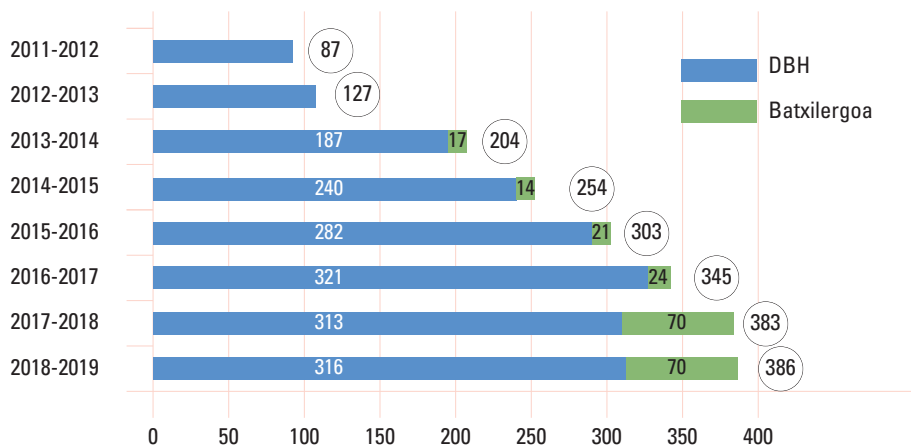

Elebitasunean ikasleen ehunekoa

Egoera horretan planteatzen diren hezkuntza erronkek bat egiten dute denboran 2009/2010 ikasturtetik aurrera gure ikastetxea MECD British Council programara atxikitzeko hezkuntza arloko apustu sendoarekin. Programa martxan egon den bederatzirteotan zehar, izena eman duten ikasleen kopurua Irubideko guztizko ikasle kopuruaren %50 baino gehiago izan da (320 ikasle).

NUHEO-DELTA-CAMBRIDGE/British programako ikasleak

Argi dago gero eta gehiago eskatzen dituztela familiek eleaniztasunera bideratutako heziketa programa horiek; izan ere, 2009/2010 ikasturtean 430 ikasle zeuden guztira, eta 2018/2019 ikasturte honetan ia-ia 600era iritsi dira.

Azpmarratu behar da Padre Moret BHIk azken urteotan bere erreferentziazko zentroetatik ez datozen ikasleen onarpen eskaera gehiago jaso dituela, aipatutako hezkuntza eleaniztun horren eskaintzak erakarrita.

Nazioartekotzearen eta eleaniztasunaren aldeko apustua

Ikasle kopurua handitu izanaren arrazoiak ugariak dira, baina ezinezkoa da horiek ulertzea aintzat hartu gabe ikastetxeak nazioartekotzearen eta eleaniztasunaren alde eginiko apustu sendoan bat egiten duten hainbat faktore, honako lehentasuneko ekintza lerroetan oinarritzen direnak:

- Derrigorrezko Hezkuntza bi hizkuntza eredutan egiteko aukera izatea (A, Euskarako irakasgaiarekin) eta G (*British* eredu eta ohiko eredu egiten duten ikasleak banatuta).
- G ereduko ikasleek eskolako hautazko irakasgai gisa frantsesa egiteko aukera izatea (DBHko lau ikasturteetan eta Batxilergoko bietan).
- Hizkuntzen irakaskuntzari lotutako hainbat erakunderekin lankidetzak harremanak ezartzea ikasleek etapa jakin batzuk bukatzean hizkuntza titulu ofizialak lor ditzaten. Bereziki, Urrutiko Hizkuntza Eskolarekin (NUHEO), gaitasun nahikoak dituzten ikasleei B1, B2 eta C1 mailako titulu ofizialak lortzea ahalbidetzen dielako ingelesean, frantsean eta euskaraz. Horrez gain, aukera ematen die beste titulu batzuk ere eskuratzeko, esaterako, DELF/DALF (frantsesa, Frantziako Hezkuntza Nazionalaren eta Gazteriaren Ministerioa) eta IGCSE (*International General Certificate of Secondary Education*), baita Ingalaterrako nazioarteko azterketak ere. Azken horiek *British Council*ekin hitzartutako programan parte hartzen duten ikasleei eskaintzen zaizkie.
- Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren Nazioarteko Kooperazio eta Kanpoko Hezkuntza Sustapen Zerbitzuak deitutako hizkuntza laguntzaileen programan parte hartzea, bai ingelesean bai frantsesean.

Erasmus+ CEM. San Severo, 2018ko iraila

- Ikasleak ez ezik, irakasleak eta eskola komunitate osoa sartzea nazioartekotzearen aldeko apustu sendoaren barnean. Gauzak horrela, ikasturte akademiko honetatik aurrera Irubideko gurasoen elkarteak da arratsaldeko ikasleendako hirugarren hizkuntzako klasea (alemana) antolatzen duena.
- Hizkuntza aisialdiko jarduerak egiteko aukera (aste bat Irlandan DBHko 4. mailan, Euskararen Astea, DBHko 1. eta 2. mailan). Horrez gain, institutuaren hitzarmen partikularren esparruan, bereziki azpimarratzekoa da Bordeleko Akademiarekin sinatutako akordioa, Nafarroako Gobernuaren eta Pierre Emmanuel ikastetxearen (Pau) bitartez. Horri esker, frantseseko ikasleek eskola trukeak egiten ahal dituzte Frantziako ikasleekin. Astebeteko, hiru asteko eta zortzi asteko iraupena dute, eta urte akademiko osoko elkartrukea egiteko aukera ere badago.
- *E-twinning* Europako plataformaren bitartez interes orokorreko programen jarraipen aktiboa egitea eta ikasle nahiz irakasleek aktiboki parte hartzea prestakuntza jardueretan eta *Erasmus+* programaren finantzaketa jasotzen duten nazioarteko beste ikastetxe batzuekin egindako jardunbide egokien trukean.

***Erasmus+* Padre Moret BHIIn: txertatze progresiboa**

Irakasleen prestakuntza eta nazioarteko behaketa (Peer Observation)

Padre Moret BHIK *British* programan parte hartu ahal izateko, hasiera-hasieratik zen ezinbestekoa maila horietan ingeles hizkuntza ikastera eta ezagutzak hizkuntza horretan ematera bideratutako klaseak ematen zituzten irakasleek prestakuntza aktiboa jasotzea. Beharizan hori ikusita, KA1 lehen proiektua eskatu zen 2016an ikastaroak eta beste herrialde batzuetako jardunbide egokiak behatzearen kostuak diruz laguntzeko xedearrekin. Institutuari honako izenburua zuen lehen jarduera hezitzailea eman zitzaion: "Padre Moret-Irubide BHIko talde eleaniztunaren prestakuntza metodologia berritzaileetan". Programa horri esker, zazpi irakasle hartu zuten parte 2016/2017 ikasturtean Europar Batasunak *School Education Gateway* plataformaren bitartez erregulatutako ikastaroetan. Prestakuntza Finlandian, Norvegian, Italian, Hungarian eta Erresuma Batuan eman zen.

Padre Moret BHIko ikasleak Istanbulen

Honako departamentu hauetako irakasleek hartu zuten parte jarduera hezitzaileotan: Matematika, Geografia eta Historia, Biologia eta Geologia eta Hezkuntza Orientabidea.

Prestakuntza beharizanak asebate ondoren, eta irakasleen nazioartekotze prestakuntza gero eta espezifikoagoa egiteko xedearekin, 2017an bigarren KA1 ekintza eskatu genuen, *bullyinga* prebenitzeko. Honako hau da proiektuaren izenburua: “*Bullyingaren aurka borrokan, Laguntza proiektuaren proiektzio europarra*”. 2018an bukatuko da, eta Padre Moret BHI “*Laguntza*” eskola jazarpenari aitzintzeko programa ezartzeko ikastetxe pilotu bikaina dela zabaltzea ekarri du nazioartean.

Laguntza jaso da hiru irakasle ikastaro egituratuak egiteko asmoz Italiara eta Frantziara egindako mugikortasunak kofinantzatzeko, eta lau bidaia poltsa ere jaso ditugu, jardunbide egokiak behatzeko (*Job Shadowing*) Errumania eta Danimarkako zenbait ikastetxetan. Bertan, Irubiden ezarri den eskola jazarpena prebenitzeko programari buruzko hainbat saio eman dira ingelesez.

KA2 ekintzetan parte hartzea. Ikasleak eta jardunbide onak elkartrukatzeko erakundeak: “*Culture Enriched with Migration*” (2017-2019) eta “*Pupils Teach Pupils*” (2018-2020) programak

Honako programa hau ere 2017an hasi zen, eta bi ikasturte akademikoko iraupena izatea aurreikusten da. Istanbulen bildu ziren lehen aldiz proiektua abiarazteko, eta bertara ikastetxeko hiru irakasle joan ziren KA2 ekintza batekin (ikasleen eta irakasleen mugikortasuna). Honako hau izan zen ekintzaren izenburua: “*Culture Enriched with Migration*”. 2018ko urtarrilean, Padre Moret BHIk 5 herrialdeko 19 ikasle eta 12 irakasle hartu zituen. Turkia, Grezia, Italia, Portugal eta Danimarkatik etorri ziren, zehazki. Programa horretan parte hartzeko hautatutako Irubideko ikasleak (DBHko 4. mailatik Batxilergoko 2. mailara arteko ikasleak) astebetetz joan dira helmuga ezberdinetara (besteak beste, Greziara, Italiara eta Portugalera), ikerketaren xede den gaiaren inguruan egindako lanak bateratzera. Horien artean, besteak beste, elkarrizketak, bideoak, logotipo lehiaketak eta ingelesez egindako ahozko aurkezpenak egin dituzte, eta teknologia berrien bitartez zabaltzen dira lanok. Proiektuari 2019ko ekainean emanen zaio bukaera Danimarkan, proiektuaren ebaluazioa egiteko topaketa baten bitartez.

Ikasleen eta irakasleen nazioartekotzeagatik ikastetxeak 2016 eta 2019 bitartean jasotako bultzada agerian geratu da, gero eta eskaera gehiago daudelako proiektuetan parte hartzeko. Are gehiago, bazkide garen KA2 horretan DBHko 3. eta 4. mailako ikasleek soilik hartu ahal izan dute parte, mugak ezarri behar izan baititugu.

Holandako ikastetxe batek kudeatzen du proiektu hori eta "*Pupils Teach Pupils*" du izena. Proiektua Iruñean egindako topaketa baten bitartez abiarazi zen, eta bertan gure ikastetxeko 31 ikasle hartu zuten parte, Alemania, Turkia, Polonia, Errumania eta Holandako zenbait ikastetxetatik etorritako beste 31 ikasle eta 14 irakaslerekin batera. Hasi berri den proiektu horretan, ikasle talde bakoitzak klase bat prestatuko du ingelesez. Gaiak anitzak dira (zientziak, musika, arteak, hizkuntzak, poesia) eta atzerrian emanen dituzte prestatutako saio horiek. Hala, haien klaseak nola hobetzen ahal dituzten aztertzeaz gain, ingelesez mintzatzeko gaitasuna ere garatuko dute, baita nazioartean ikasten ikasteko gaitasuna ere.

2019ko lehen seihilekoan Padre Moret BHIren nazioartekotzea oso agerikoa izan da, topaketa bana egon delako hilerok: urtarrilean, Iruñeko nazioz gairikoko topaketa; otsailean, Errumanian (bi irakasle *Bullyingari* buruz egindako *Job Shadowing*); martxoan, Alemanian (7 ikasle eta 3 irakasle Europako ikaskideei zientzien arloko lehen klasea emateko); apirilean Triesten, Italian, "*Culture Enriched with Migration*" proiektuko ikasleen azken topaketa; maiatzean, Polonian (6 ikasle eta 3 irakasle); eta ekainean Danimarkan (irakasleak bakarrik).

Europar Batasunaren *Erasmus+* programaren dirulaguntza jaso duten ekintza horiek guztiak Padre Moret BHIren nazioarteko izaera indartzera datoz, ikastetxeak jada 21 herrialdetatik etorritako 585 ikasle baititu.

Japoniako kultura ezagutu eta zabaltzen dugu

San Juan de la Cadena IP, Iruña

Carmen Aldama, japoniar kulturarekin erlazionatutako jardueren sustatzailea. Adela Fernández, kolaboratzailea, ikastetxera joaten diren neskato batzuen ama
cpsanjua@educacion.navarra.es

2017/18 ikasturtean, Iruñeko Juan de La Cadena IPn “Japoniako kultura ezagutu eta zabaltzen dugu” proiektua egin genuen. Zuzendaritza taldeak sustatu zuen ikastetxearen ohiko jardueren artean dagoen proiektu hori, eta ikastetxeko hezkuntza komunitate osoak hartu zuen parte bertan: ikasleek, familiek eta irakasleek.

Japoniako kulturarekiko interesa piztu zen oro har, eta bereziki haien ipuin eta kon-dairekiko interesa. Proiektua ikastetxeko dinamikan integratzeaz gain, Japoniara ere iritsi zen Madrilgo Japoniako Enbaxadaren, Udalaren eta Yamaguchi prefeturaren bitartez. Proiektuari esker, posible izan zen ikastetxea beste eragile sozial eta kultural batzuekin harremanetan jartzea, are Japonia bezain urruti dagoen kultur eremu batekin. Uste dugu aberastu egin gintuela eta beste kultura batzuk ezagutzeko prest egoten lagundu zigula.

Gako-hitzak: Japoniako kultura, Japoniako teknika tradizionalak, lankidetzeta, zeharkakotasuna, beste kultura batzuk ezagutzeko prestasuna.

Testuingurua

Azken hamarkadetan, Japoniako familia kolonia bat izan dugu Iruñean, bere seme-alabak gure ikastetxean eskolatu dituenak. 2002an, ahozko kontaktetarako teknika japoniarra ezagutu genuen, *Kamishibai*, Japoniako ama baten bitartez. Hartaz baliaturik, irakaskuntza moralak dituzten istorioak kontatzen dira, irudiak eta testua konbinatuz. Orduetik, teknika hori erabiltzen ari gara bai ahozko kontaktetan bai *Kamishibai* tailerlean. Bertan, ikasleek *Kamishibaiak* interpretatzen ikasten dute, baita beren *Kamishibai* propioak sortzen ere. 2004an hasi ginen zabaltzen; gure ikastetxea erreferentea da teknika horri dagokionez gaztelania hitz egiten den lurraldeetan, eta Japonian ere hainbat artikulu idatzi dituzte guri buruz. Horrez gain, gure esperientzia nazioarteko plazetan aurkezteko ere eskatu digute.

Hori guztia aintzat hartuta, konpromiso berezia sortu da Japoniako kulturaren aldera: jarduera eta proiektu askotan hartu dugu parte Madrilén kokatutako Japoniako Enbaxadarekin eta Yamaguchi hiri eta prefekturako agintariekin lankidetzan. 2012tik, Iruñera bisita ofiziala egitera etortzen direnean, gure ikastetxea ere bisitatzen dute. Duela zenbait ikasturte hasi ginen ikasleek egindako eskolako lanak elkartrukatzeko. Lan horiek herrialde bakoitzeko kulturari buruzkoak dira, eta, zehazki, gure ikastetxeko eta Yamaguchiko 5. eta 6. mailako ikasleek egiten dituzte. Yamaguchiko telebista ofizialean emandako hainbat erreportajek eman dute aditzera Japoniarekin dugun lotura estu hori.

2016/17 ikasturtearen bukaeran erabaki zen proiektu hau, "*Japoniako kultura ezagutu eta zabaltzen dugu*", antolatzea eta abiaraztea. Asmoa zen 2017/18 ikasturtean zeharka ezartzea arlo ezberdinetan, eta gure ikastetxeko eskola komunitate osoa inplikatzeko.

Proiektuaren helburuak

- Japoniako kultura ezagutzeko: herrialdearen ezaugarriak, bizimodua, tradizioak, etab.
- Japoniako teknika tradizionalak ezagutzeko eta horiek praktikatzeko gozatzea, baita haurrendako literatura japoniarra ezagutzeko ere.
- Beste kultura batzuk ezagutu eta baloratzearekiko interesa piztea. Beste kultura batzuk ezagutzeko prest egotea.
- Koherentzia ematea eta partekatzea ikastetxean kultura horri buruz egiten ari zirenen lanak.
- Eskola komunitate osoa inplikatzeko eta ikastetxeko hainbat ohiko jardueretan integratzea: literatur lehiaketa, kultur astea.

Proiektuaren plangintza

Bi fasetan banatu zen proiektua:

- 1. fasea. 2017ko azaroaren 28tik 2018ko otsailaren 22ra. Japoniako kultura eta teknika tradizionalak.
- 2. fasea. 2018ko martxoan eta apirilean. Literatur lehiaketa eta Kultur Astea. Japoniako ipuin tradizionalak. (Bi formatuetan: ipuinak eta *kamishibaiak*).

Noiz eta non?

- Geletan, plastikako klaseetan, irakurketa saioetan, tailerretan eta beste hainbat jardueretan integratuz.
- *Kamishibaiak* interpretatzea, garrantzi berezia emanez 5. eta 6. mailako ikasleek eskolako nahiz eskolaz kanpoko ordutegian gure ikastetxean eta liburutegi publikoetan egindako interpretazioei.
- Literatur lehiaketan, haurrendako literatura japoniarra izan zen gai nagusia.
- Lan eta argazki erakusketa ikastetxeko kultur astean.

Irizpideak

Helburu horiek lortzeko batzorde bat sortu zen, honako zeregin hauek hartu zituen bere gain: proiektua diseinatzea eta jarduerak prestatzea, abiaraztea eta jarraipena egitea.

Horretarako, gai zehatz batzuetako hainbat aditu boluntario agertu ziren proiektuan laguntzeko, besteak beste, ikastetxeko neska-mutil batzuen zenbait ama. Horietatik lau japoniarrak ziren.

Honako hauek zeuden garatzeko maila guztietan:

- Japoniari buruzko informazioa biltzea eta informazio hori jardueraren batean aplikatzea.
- Japoniako kultur teknika tradizionalen bat praktikatzea.
- Japoniako tradizio edo festa tradizionalen bat aztertzea (ikastetxeko Kultur Astean).
- *Kamishibaiak* interpretatzea.

Proiektuko batzordea/arduraduna

Batzorde hori amek, irakasle ohiek eta ikastetxeko beste lankide boluntario batzuek osatu zuten. Horri, irakasle talde osoaren lankidetzaz gehitu behar zaio, bai tutoreena bai irakasle espezializatuena, baita zuzendaritza taldearen oniritzia ere.

Japoniako teknikari buruzko tailerrak hainbat ama japoniarren eta adituren laguntzarekin egin ziren.

Baliabideak

- Giza baliabideak: batzordeko arduradunak; 13 pertsonaren lankidetzaz; ikastetxeko irakasle taldea, bai tutoreak bai espezialistak.
- Baliabide materialak: ohiko papertegi eta eskola materiala; *origamia* egiteko paper espezifikoak (*washi*); kaligrafiarako materialak (ama japoniarrek ekarri zituzten); ipuin, liburu eta *kamishibai* bildumak, ikastetxetik, liburutegietatik, webguneetatik eta familia batzuek ekarritakoetatik bilduak; material birziklatuak, zigilu pertsonalen tailerretarako; gai japoniarrei buruzko kartelak.

Proiektuaren garapena

Lehen fasea

Lehen fase honen helburuak ondoko hauek dira:

- Herrialdea kokatzea, bandera identifikatzea eta beren ohiturak ezagutzea: etxebizitzak, janaria, arropak, idazkera, pertsonaiak –errealak edo fantasiakoak–, Japoniako festa eta tradizioak, etab.
- Japoniako kulturaz gozatzea, teknika tradizioletako batzuk praktikatu: *kamishibai*: sorkuntza eta interpretazioa, *origami* (papiroflexia), kaligrafia japoniarra, *hanko* edo zigilu/tanpoi pertsonalizatuak egitea eta *haiku* (poesia).

Jarduerari dagokienez, maila guztietan egin zen Japoniako kulturaren lehen aurkezpen saio bat, diapositibak, aurkezpenak, bibliografia eta kultura horri buruzko bideo laburrak baliatuz horretarako. Landutakoari buruzko jarduerak egitea: Japonia mapan kokatzea, bandera, janaria, idazkera, etxebizitza, etab. Informazioa bilatzea eta aurkitutakoa partekatzea, ikertutako gairen bati buruzko lanak egitea (5. eta 6. mailako ikasleak).

JAPONIAKO KULTURA EZAGUTU ETA ZABALTZEN DUGU				
Kultur Astea	1.fasea	Japoniako kultura	<ul style="list-style-type: none"> • Aurkezpenak, diapositibak eta bideoak erabilia • Informazioa biltzea, liburuetatik nahiz saretik • Banakako jarduerak 	
		Japoniako teknika tradizionalak	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kamishibai</i> <ul style="list-style-type: none"> - Interpretazioa maila guztietan - Sorkuntza Lehen Hezkuntzako 5. eta 6. mailan - 5. eta 6. mailako ikasleen interpretazioak • <i>Origami</i> 1., 2., 3. eta 4. mailan • Kaligrafia japoniarra 3. eta 4. mailan • <i>Hanko</i>, zigilu eta tanpoi pertsonalizatuak, 5. mailan • <i>Haiku</i>, poesia, 6. mailako ingeleseko klasean 	
	2.fasea	Haurrendako literatura japoniarra	Maila bakoitzeko haurrentzat egokiak diren Japoniako ipuin eta kondaira tradizionalak hautatzea	Literatur Lehiaketa
		Gure ipuinak idazten ditugu	<ul style="list-style-type: none"> • Haurrak: Irudien laguntzarekin, <i>kamishibai</i> baten ipuina kontatzea gainontzeko kideei • LHko 1. maila: <i>Kintaroren</i> abentura bat sortzea • LHko 2. maila: Irakurritako ipuinetako balio nagusienetako batekin erlazionatutako ipuin bat sortzea • LHko 3. maila: Eraldatu egiten den pertsonaia batekin ipuin bat sortzea • LHko 4. maila: Emandako pertsonaien abentura sortzea • LHko 5. maila: Irakurritako ipuina gaurkotasuneran ekartzea • LHko 6. maila: Egokitzapen kritikoa egitea, irakurritako ipuinetako pertsonaiaren baten rola aldatuz 	

Beste saio bat maila bakoitzerako egokia zen teknika bat lantzeko erabili zen:

- Haur Hezkuntza
Kamishibai. Haur Hezkuntzako 2. mailan ikasleek aurretiaz ezagutzen zuten *kamishibai* oso simple bat interpretatu zuten.
Horrez gain, Txitatxoaren *kamishibaia* ere interpretatu zuten, beranduago ipuin formatuan ere landuko zutena. *Kamishibaia*ren hainbat lamina aurkeztea, ordenatzea eta ikasleei azaltzea/kontatzea, posible izan zen neurrian ikasleak inplikatu.
- Lehen Hezkuntzako 1. eta 2. maila
Liburu formatuan entregatzea ikasle bakoitzari *kamishibai* lamina horiek. Guri eta gainontzeko ikasleei ipuina kontatzeko eskatu zitzairen. Etxera eramateko eta etxekoei kontatzeko proposamena egin zitzairen.
- Lehen Hezkuntzako 1. eta 2. maila
Kamishibai, *origami* eta *kanjiak*. *Origami* teknika eta kanji simple batzuk landu ziren ama japoniarren laguntzarekin.
Momontaro kamishibaia (Japoniako ipuin tradizionalenetako bat) oinarritzat hartuta, fitxa bat egin zen ipuineko pertsonaiekin. Irudietako batzuk origami figurekin osatu ziren. *Kanjiei* dagokienez, kamishibai aren paisaia batetik abiatuz, ibaiaren, landaren, mendiaren eta zuhaitzaren kanjiak egin ziren.

- Lehen Hezkuntzako 3. eta 4. maila
Kamishibai, kaligrafia japoniarra (*shodo*) eta *origami*. Azken bi teknika horiek ama japoniarrek irakatsi zituzten.
Ikasle guztiek egin zuten jarduera bat *kanjiek*: Japonia, ibaia, landa, mendia eta zuhaitza. Amek ekarritako materialak baliatuz, ikasle bakoitzak, banaka eta teknika japoniarrari jarraikiz, bere *kanji* propioa egiteko aukera izan zuen. Horrez gain, hainbat *origami* figura ere egin ziren.
- Lehen Hezkuntzako 5. maila:
Kamishibai eta *hanko* (zigilu edo tanpoi pertsonala). Ama japoniarrek emandako jarraibideak betez, ikasleek beren zigilu pertsonalak egin zituzten material birziklatuak erabiliz (porexpana). Aldez aurretik eskatu zitzaaien beren zigiluan erabili nahi zuten marrazkia prest edukitzeko. Ondoren, zigiluak elkartrukatu zituzten.
- Lehen Hezkuntzako 6. maila
Haiku. Ingeleseko klaseko hainbat saio erabili ziren ikasle bakoitzak bere *haikuak* egiteko; zehazki, ikasle bakoitzak *haiku* bat egin zuen, gutxienez. Lan hori ingeleseko irakasleak hartu zuen bere gain, eta teknika ezagutzen zuen laguntzaile bat izan zuen horretarako.
Jarduera horien osagarri gisa, klase guztietan egin ziren *kamishibai*en interpreta-zioak. Landutako *kamishibai* horiek guztiak Madrilgo Japoniako Enbaxadak eman zizkigun, eta beren tradizioen ingurukoak ziren guztiak.

Bigarren fasea

Bigarren fase honen helburuak honako hauek dira:

- Japoniako ipuin eta kondaira tradizionalak ezagutzea.
- Irudimena, sormena, idatzizko adierazpena eta adierazpen plastikoa garatzea. Irudimen surrealista, ez-erreal, barnean hartzen dituen mota guztietako ideiak, ekintzak, pasadizoak eta gertariak.

Egin beharreko jarduerak ikastetxeko bi ekitaldi tradizionaletan integratu ziren: Literatur lehiaketan eta Kultur Astean.

Literatur lehiaketa

Maila guztietan irakurri ziren Japoniako ipuin tradizionalak, hala ipuin formatuan nola *kamishibai* formatuan.

Aurretiaz irakurritako ipuinak oinarritzat hartuta, ikasleek egokitzapen bat edo beren ipuin propioa egin zuten, betiere Japoniako ipuin tradizionalak inspirazio iturritzat hartuta.

Honako sekuentzia didaktiko honi jarraitu zitzaion:

- Ikasleei zer eta nola egin behar zuten azaldu zitzairen, eta zein zen helburua. Hori proiektuaren talde arduradunak egin zuten.
- Gaztelaniako klaseetan eta klase horietako irakasleen eskutik, maila bakoitzean lantzeko hautatutako Japoniako herri ipuin japoniarrak irakurri zituzten. Ipuin horiek *kamishibai* formatuan egoten ahal ziren.
- Ikasle bakoitzak aurkeztutako ipuinetako bat aukeratu zuten.
- Argumentuaren gidoi/eskema bat bete zuten (hautazkoa, 3. edo 4. mailatik aurrera).
- Ipuina idaztea eta literatur lehiaketarako irudia egitea, betiere lehiaketaren oinarrietan ezarritakoaren arabera. Horien artean, testuak elkarrizketa asko izatea proposatu zen (oso tipikoa da *kamishibaietan*), baita Japoniako ipuin tradizioletako irudi tipikoak paratzea ere.

Honako hauek izan ziren maila bakoitzerako egokiak ziren ipuin sorkuntzak edo egokitzapenak literatur lehiaketara aurkeztera bideratutako jarduerak:

- Lehen Hezkuntzako 1. maila
Kasu honetan, ipuin baten bukaera osatu behar zuten.
Kintaroren ipuina hautatu genuen horretarako, izan ere, *Kintaro* oso pertsonaia ezaguna da Japonian. Lehenik, bi abentura garatu eta planteatu ziren, eta, gero, gainditu beharreko zailtasun bat aurkeztu zitzairen ikasleei. Hala, ipuina bukatzeko eskatu zitzairen, egoera horri konponbidea emanaz. Horrela, *Kintaroren* abentura berri bat sortu zuten. Lagungarri gisa, *Kintaroren* bertsio ezberdinen irudiak ere erakutsi zitzaizkien.
- Lehen Hezkuntzako 2. maila
Aurkeztu zitzaizkien ipuin japoniarrak honako hauek izan ziren: *Sei jizoak eta lastozko kapelak*, *Kikimimizukin/Azeri emea eta egurgilea* eta *Ortzadar bihurtu zen azeria*. Azken hori *kamishibai* formatuan aurkeztu zitzairen.
Japoniako ipuinetan, badaude errepikatu egiten diren zenbait pertsonaia: bakarrik dauden agure txiroak, laguntza ematen duen gazte txiroa, auzokide bekaiztiak, fantasiazko animalia iruzurtiak, etab.
Irakurritako ipuinetako pertsonaiak aukeratu eta gero, istorio bat idatzi behar zuten, zeinetan pertsonaia horrek beste norbait engainatu edo lagundu egiten zuen, adibidez.
- Lehen Hezkuntzako 3. maila
Honako ipuin japoniar hauek aurkeztu zitzaizkien: *Yosaku eta txoria*, *Ortzadar bihurtu zen azeria* (*kamishibai* formatuan) eta *Dragoiaren malkoak*.

Egindako lana: Ipuin fantastiko bat idaztea, non bilakatu egiten den pertsonaia-animalia bat dagoen. Horrez gain, irakurritako ipuinen egokitzapen bat egiteko aukera ere eman zitzaien ikasleei.

- Lehen Hezkuntzako 4.maila

Aurkeztutako ipuin japoniarrak: *Akiko ikusbera*, *Momotaro eta bere lagunak* eta *Issunboshi*. Azken bi horiek testu formatuan eta *kamishibai* formatuan zeuden eskuragarri.

Egindako lana: ipuin horietako pertsonaietako batek bizitzen ahal zuen abentura bat idaztea. Deus baino lehen, pertsonaiak kokatu egin behar ziren.

- Lehen Hezkuntzako 5. maila

Aurkeztutako ipuin japoniarrak: *Esker oneko kurriloa*, *Gereziendoak lorarazi egiten zituen agurea* eta *Zapatila magikoak*. Hiru ipuin horiek *kamishibai* formatuan ere eskuragarri daude.

Egindako lana: irakurritako ipuinen bat aldatzea. Istorioaren edukia egokitzea –zer transmititu nahi digun–, posible bada, egungo momentuan, denboran eta espazioan kokatuz. Adibidez: pertsona bekaiztia, pertsona zikoitza, pertsona laguntzailea, etab.

- Lehen Hezkuntzako 6. maila

Aurkeztutako ipuin japoniarrak: *Kappa-en ezkontza*, *Itsas hondoan urperatu zen ogroa* eta *Kaguyahime*. Azken bi horiek *kamishibai* formatuan ere eskuragarri daude.

Egindako lana: 6. mailako ikasleei egokitzapen kritiko bat egitea proposatu zitzaien: pertsonaiaren baten rola aldatu behar zituzten, esaterako, emakume otzana/arazoak konpontzeko inizatiba duen emakumea, laguntza ematen duen ogroa, etab.

Kultur Astea

Proiektuaren barren ean egindako jarduera guztiei Kultur Astea eman zitzaien bukaera.

2018ko apirilaren 23tik 27ra bitartean gauzatu zen, eta bertan egin zen literatur lehia-ketako sari banaketa, baita Erakusketa lan horien nahiz klasean eta teknika japoniarren tailerretan egindako lanen erakusketa ere.

Aste horretan nabarmentzeko moduko beste jarduera bat *kamishibaien* interpretazioa izan zen. Horietako batzuk Japoniako kultur tradizioei buruzkoak izan ziren, eta Madrilgo Japoniako Enbaxadak eman zizkigun.

Yamaguchi prefekturako agintariak erakusketa ikustera gonbidatu genituen 2018an ikastetxera egin zuten bisitan. Harrituta baina oso pozik geratu ziren ikastetxean Japoniako kulturarekin zerikusia zuten lan horiek guztiak ikusita. Momentutxo batez egon ziren Japoniako ikasleengandik jaso genituen lanak ikusten, baita Japoniara bidaliko genituen lanak ikusten ere, eta oso berezia izan zen. Horiek guztiak herrialde bakoitzeko kultura-rekin loturik zeuden.

Ondorioak

Proiektu hau zuzendaritza taldeak sustatu zuen, eta eskola komunitate osoa inplikatzeko lortu zuen: ikasleak, familiak eta irakasleak. Baita eskolaz kanpoko arduradunak ere: Marrazketa eta plastika eta *Kamishibai* tailerra.

Horri esker, ikastetxean ikuspuntu ezberdinetatik japoniar kulturaren inguruan egiten ari ziren lanak ezagutu eta partekatu ahal izan genituen.

Japoniako kulturarekiko interesa piztu zuen oro har, eta bereziki haien ipuin eta kon-dairekiko interesa. Oso aberasgarria izan zen gauzak ikusteko eta kontatzeko beste modu bat ezagutzea, eta beste kultura batzuk ezagutzeko prest egotera animatu gin-tuen.

Proiektua zeharka garatu zen, horretarako klaseetan eta ikastetxeko jarduera tradi-zionaletan integratuz, besteak beste, literatur lehiaketan eta Kultur Asteetan.

Aurretik aipatutako guztiagatik, gaiarekiko motibazio orokorra areagotu egin zen, eta are ikastetxeko kohesioa hobetu ere.

Argibide gehiago:

<http://cpsanjuandelacadena.educacion.navarra.es/blogs/proyectojaponsjcadena/>

Lanbide Heziketa: arrakastarako prestakuntza ekosistema

Hezkuntza Departamentua

Esther Monterrubio Ariznabarreta, Lanbide Heziketaren Zerbitzuko zuzendaria. Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Departamentua

Eskolaz eta testuinguruaz Lanbide Heziketaren ikuspegitik hitz egiteak “eskola” eta “enplegu” kontzeptuak uztartzera garamatza. Alabaina, kontzeptu horiez hitz egiteak “enplegu” soila ez den kontzeptuei buruz gogoeta egitera ere eraman behar gaitu. Hezkuntza sistemaren parte hartzaile gisa erantzukizun saihestezina dugu gure ikasleen garapen pertsonalarekiko eta beren prestakuntza integralarekiko. Horregatik, Lanbide Heziketari hainbat testuingurutako perspektibatik begiratu behar zaio.

Gako-hitzak: Lanbide Heziketa, oreka, arrakasta, moldatzea, malgutasuna.

Testuingurua

Nafarroako hezkuntza sisteman 11.487 ikasle daude Lanbide Heziketako Erdi eta Goi mailako 114 ziklotan matrikulatuta, eta 27 ikastetxetan banatuta daude, lurralde osoan zehar. 9.500 hitzarmenetik gora sinatu ditugu produkzio sistemako sektore guztietako enpresa, erakunde eta instituzioekin; haiei esker, ikasleek prestakuntza praktikak egiten ahal dituzte enpresetan, baita berrikuntza aplikatuko eta metodologikoko proiektuak ere, ikasle nahiz irakasleendako nazioarteko mugikortasunak egiteko aukera izateaz gain. Hitzarmen horietatik guztietatik, 390 inguru daude indarrean. Horiexek dira, hain zuzen, enpresek LH Dualeko prestakuntzan parte hartzea ahalbidetzen dutenak (izan ere, prestakuntza modalitate horretan oso funtzio garrantzitsua dute enpresek), baita ikasleen %6,2k prestakuntza jasotzea ere. Halaber, LHko ikasleetatik 1.238k eskaintza modalitate malguetan ikasten dute (online LH eta erdi-presentziala); biak ala biak daude lehentasunez helduei zuzenduta, sarbidea, denborak, iraupena eta lan egiteko modua beren egoera pertsonal ezberdinei egokitzea ahalbidetzen baitute. LHko ikasleen laneratze tasa %83koa da.

Gaur egun, inork ez du zalantzan jartzen Lanbide Heziketako egitura sendo bat maila altuko garapen sozioekonomiko baten eskutik doala. Merkatua enpresen produkzio kalitatea hobetzeko eskatzen joan den heinean, paraleloki langile kualifikatuen eskaria ere handituz joan da, eta, horrela, baita prestakuntzaren kalitatearen hobekuntza ere. XIX. mendean ongi sartu arte lanbide heziketa enpresen barruan egin zen, apendizaren figuraren bitartez. Mende horretako bigarren erdialdean, prestakuntza hori zabaltzeko lehen saiakerak egin ziren European Arteen eta Ofizioen Eskolen bitartez. Gure kasu zehatzean, ez zen aurrerapen nabarmenik egon aurreko mendeko 50eko hamarkadara arte. Orduan, botere publikoek behar bezala hartu zuten beren gain langile kualifikatu horien belaunaldi berriari prestakuntza emateko erantzukizuna, eta helburu profesionalizatzaileak zituzten hezkuntzaren arloko lehen politikak garatu zituzten. Errealitate hori dela bide, gure komunitateko, estatuko eta Europako enpresetako erdi mailako kargudunak Lanbide Heziketako tituluen jabeak dira. Hala ere, oraindik kostatu egiten zaigu Lanbide Heziketa agenda politikoen artean lehentasun gisa ikustea.

Ikuspuntu akademikotik, Lanbide Heziketak beste ikuspegi metodologiko bat eman dio ikasleekin egiten den lanari. Egungo hezkuntza sistemaren paradigmatik bigarren aukerako prestakuntza gisa ikusten du Lanbide Heziketa, eta horregatik hautematen da hezkuntza sistema akademizistan huts egiten duten ikasleendako alternatiba gisa. Hala eta guztiz ere, Lanbide Heziketak ez du soilik historikoki eragotzi pertsona kopuru handi bat gizarte bazterkeria egoeran egotea, baizik eta bizitzan arrakasta izatera ere eramaten ditu, irakaskuntza mota horrek duen laneratze tasa handiari esker. Gure historian berriki bizi izan ditugun krisialdi ekonomikoko garaiek ere erakutsi dute Lanbide Heziketako ikasleek gutxiago pairatzen dituztela ondorioak, beste hezkuntza aukera batzuekin alderatuta. Eta ez dugu ahaztu behar Lanbide Heziketaren DNAn dagoela epe ertainera produkzio sektoreen eta ikasleen eskaerei moldatzeko malgutasuna eta moldakortasuna,

biak etengabe aldatzen ari direlako. Horrez gain, edozein prestakuntza ibilbidetara itzultzeko ate guztiak zabalik uzten dituen aukera bat da.

Elementu nagusiak

Lanbide Heziketaren ekosistemako elementu nagusiak anitzak dira: ikasleak eta beren kezkek; produkzio sektorea eta bere beharrak; irakasleak eta beren gaitasunak eta lan ibilbidea, familiak eta haien desirak. Ekosistema honek ikasleen kezkek, enpresen beharrek eta familien espektatibek bat egiteko zailtasunak eragindako egiturazko oreka faltari egin behar dio aurre. Oreka falta horrek, sarritan, gizartean Lanbide Heziketa modu oke-orean hautematea eragiten du: arrakasta elementu ugari eta garrantzitsuak dituen sistema bat izan arren, askotan zalantzan jartzen da, eta are mespretxatu ere.

Hautaketa

Gure erronka nagusietako bat horixe da, hain zuzen: Lanbide Heziketaren kontzepzio estereotipatu horren aurka borrokatzea. Ildo horretan, gogoeta egin beharko genuke hainbat gauzari buruz: batetik, zein erantzukizun izan behar dute inplikaturako eragile ezberdinek? Eta, bestetik, zein politika publiko behar ditugu ekosistema hau behar bezala garatzeko? Hori eginez, gure aurrean zein erronka dugun ere hausnartuko dugu. Argi dago gure erronka handienetako bat dela ikasleek Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza bukatzean era informatu eta askean aurkezten zaizkien aukeren artean erabakitzeke gaitatea.

LHk laneratzea xede duen titulu bat ematen dio ikasleari, baina baita unibertsitateko ikasketak egiten jarraitzeke aukera ere, izaera propedeutikoa baitu. LHko bidea hartuta, beste inguruabar jakin batzuk aurkitzen dituzten dituzte ikasleek:

- Aintzat hartu behar da ikasleak LHra iristen direla lanbideen mundua ia erabat baztertu duen ibilbide akademiko batetik. Sistema horretan ez da aintzat hartzen pertsonaren garapen eta heldutasunerako elementu garrantzitsua dela lanbidea barneratzea. Horrenbestez, zer aukeratu lehen trantsizioa iristen denean? Batxilergoa, erdi mailako Lanbide Heziketa, zein heziketa ziklo? Agerikoa da Batxilergoak trauma gutxiago eragiten duela ikasle nahiz familiengan, ez baita horrenbeste trantsizio bat, baizik eta lehengo hezkuntza sistema berean jarraitzea, batzuetan zailtasunak eta frustrazioak eragiten dituen arren. Bestalde, ikasleak ez du irizpide nahikorik erabakia era informatuan, erantzukizunez eta libreki hartzeko. Eta libreki esaten dut familien eragin handiari eta haien espektatibei buruz hitz egiteko, erabaki horretan zeresan handia baitute. Nahiko sarritan, gure seme-alabentzat finkatzen ditugun helburuak ez datoz bat beren desira, interes eta gaitasunekin.
- Horrez gain, deigarria da prestakuntza zikloak hautatzerakoan agerian geratzen den genero arrakala, baina azken finean gure gizartean oro har existitzen den genero arrakalaren isla baino ez da: argi eta garbi ikusten ahal da LHko aukera maskulinizatuak eta feminizatuak daudela. Gainera, azken horiek bat datoz gizarte, lan eta lansari aintzatespen txikiena duten lanbideekin eta tradizionalki emakumeei esleitutako rola-rekin.

LH eta enpresa

Beste elementu garrantzitsu bat, artikulu honen ardatza dena, produkzio sektoreen beharrak dira, kasu batzuetan zailtasunak izaten baitituzte langile kualifikatuak aurkitzeko.

Hortxe daukagu sistemaren beste alde on bat. Aurretik aipatu ez badugu ere, oso garrantzitsua da LHren eta enpresaren arteko harremana, lankidetzaren bitartez gauzatzen dena. Gure prestakuntza ibilbidearen diseinuak barne hartzen du ingurune produktibo errealerako ikasleek behar duten prestakuntza. Horregatik, LOGSE indarrean sartu zenetik (1990), prestakuntza praktikak curriculumean aurreikusita daude, eta ikasleek prestakuntzaren %20 hartzen dute. Harreman horretatik eratorritako arrakasta da enpresek etorkizuneko langileen prestakuntzaren gaineko erantzukizuna partekatzea eskatzen dutela, eta hortik sortu zen, hain zuzen, LH Duala ezartzeko kezka.

Momentu honetan enpresak dira langileek beren lanpostuetan eskatzen diren premia eta gaitasunetara egokituko den kualifikazioa jasotzea eskatzen dutenak. Gauzak horrela, argi dago esfortzuak egin behar ditugula gure gazteek dituzten kualifikazioen eta enpresan egiten duten lanaren artean dauden desberdintasunak saihesteko, izan ez dutelako kualifikazio nahikorik edo gehiegizko kualifikazioa dutelako. Gainera, enpresek profesional kualifikatuak eskatzen dituztenean, ez diete soilik gaitasun teknikoari erreferentzia egiten; horrez gain, behin eta berriz azpimarratzen dute gaitasun pertsonal eta sozialen garrantzia.

Berrikuntza

Gaitasunen eskaera berri horiek direla medio, garrantzi handiko beste erronka bat planteatu behar dugu: berrikuntza LHn, bai aplikatua bai metodologikoa.

Berrikuntza aplikatuaren ikuspuntutik, enpresek garrantzi berezia dute, proiektu berri-zaileen eragile eta berrikuntza teknologikora bideratutako prospekzio antenak baitira. Batzuetan hain agerikoa ez bada ere, enpresak dira beren etorkizuneko langileen profil aldaketaren bitartez gaitasun pertsonal eta sozialen garrantzia azpimarratzen dutenak, eta, horrela, berrikuntza metodologikoari ekitera bultzatzen gaituzte.

Hori dela eta, Lanbide Heziketaren Zerbitzutik apustu sendoa egin behar izan dugu Lanbide Heziketan metodologia ikuspuntu berri bat txertatzeko *Kimua* programaren bitartez. *Kimuak* ikasleak jartzen ditu ekosistemaren erdigunean, eta beren ikaskuntza prozesuaren protagonista bilakatzen ditu. Programa horrek metodologiaren paradigma aldatzea proposatzen du, eta Proiektuetan Oinarritutako Elkarlaneko Ikaskuntzan zentratzen da. Haren bitartez, guztiz aldatzen dira irakasleen eta ikasleen funtzioak: ikasleak dira beren ikaskuntza prozesuaren erantzule eta protagonista, eta irakasleek gidatu eta lagundu egiten dituzte ikasleak prozesu horretan zehar. Gelako eguneroko lanak definitutako ardatz argi bat du: proiektuak eginez ikasten da, horrek dakartzan erronkak eta zailtasunak gaindituz. Diziplina arteko lana da, eta ordutegien antolaketa eta espazioen erabilera ezberdina egin behar da.

Kimua programaren bitartez, bi elementu garrantzitsu dituen metodologia hori ezartzeko arau esparru bat eskaintzea da xedea: batetik, irakasleek behar duten prestakuntza, lau etapatan (proiektu txikietarako hasierako prestakuntzatik irakaskuntza lan osoa metodologia horretan zentratzeko tresnak eskuratzera arte, betiere ebaluazioari protagonismo nagusia emanez); eta, bestetik, ikastetxeen bilakaera sare ezberdinen bitartez ahalbidetzea

(1. sareko proiektu txikiak dituzten ikastetxeetatik 4. sareko ikastetxeetara –“Kimua Ikastetxeak”–, non hezkuntza proiektuak metodologia planteamendu hori duen oinarritzat).

Nazioartekotzea

Gaitasun horiek eskuratzeko sustatzen ari garen beste baliabide bat nazioartekotzea da. Zentzu horretan, gure ikasleak *Erasmus+* programaren esparruan Europako zenbait herrialdetara joatea sustatzen eta babesten ari gara, bereziki Euroeskualdera eta Poctefara. Hori dela eta, oso harro gaude, baina autokonplazentzian erori gabe, gure komunitateko ikasleak nazioarteko mugikortasun ekintzetan gehien parte hartzen duten autonomia erkidegoetako ikasleen artean baitaude. Nazioarteko dimentsio horrek ekarpenak egiten dizkie mugikortasunaren protagonista diren ikasle nahiz irakasleei, baita LHko ikastetxeei eta gure komunitateko enpresei ere, eta are hezkuntza administrazioari. Zehazki, non gauden eta nora joaten ahal garen analizatzeko elementu garrantzitsuak eskaintzen ditu barneratutako ezagutzen eta errealitate ezberdinen arteko konparaketari esker.

Ebaluazioa

Paraleloki, ikasleen erantzukizunari ere eman nahi diogu bultzada bat LHko ebaluazioari buruzko foru aginduaren onespeneraren bitartez. Besteak beste, berrikuntza metodologikoa ahalbidetzen du, eta erabakitzeke boterea ematen die ikasleei. Agindu horri esker, orain ikasleen esku egonen dira, besteak beste, bigarren mailara igarotzea, Lantokiko Prestakuntza modulurako sarbidea eta enpresetan praktikak egitea, betiere arauan ezarritako baldintzak betez gero. Gainera, enfasi berria ematen zaio etengabeko ebaluazioari eta bereizi egiten dira Erdi eta Goi mailako zikloak ikasleen asistentziari dagokionez; izan ere, ikasleen adina eta heldutasun pertsonala ez dira berberak. Lehen aldiz jaso dira arau batean ebaluazioa irakaskuntza-ikaskuntza metodologia aktiboen bitartez egitea ahalbidetzen duten mekanismoak.

Enplegua

Sistema horren barnean elementu bakarrean uztartzen diren bi gako kontzeptu dira eskola eta enplegua: ezinezkoa da etorkizuneko Lanbide Heziketa planteatzea ulertu gabe prestakuntzak enplegu zehatz baterako bide ematen duela, eta enplegu eskaerak berak eskatzen duela prestakuntza hori. Gainera, hori guztia ikasleen interesen eta espektatiben arteko oreka bilatuz egin behar da. Dena den, prestakuntza horrek, hezkuntza sistemaren barruan dagoen arren, kontsiderazio espezifikoak behar du hertsiki lotuta dagoelako mundu profesionalarekin. LHri eta haren testuinguruari buruz hitz egiten dugunean, ez dugu ahaztu behar “testuinguru tenporala” kontzeptua: ezin ditugu LHko elementu guztiak etapa bakar batean bildu, bizitzan zehar egiten den ikaskuntzarekin bat etorriko den kontzepzio zabalagoa behar duelako. Hala, prestakuntza beti herritarrekin batera doan gako-faktore bihurtu behar da.

Administrazio publikoek eta herritarrek nahitaez egin behar diote aurre Lanbide Heziketak duen oreka ezegonkorri: batetik, gazteen eta familien prestakuntza eskaera asebate nahi dute, eta, bestetik, produkzio sektoreek egiten duten langile kualifikatuen eskaera, horrela arrakastarako prestakuntza gisa hauteman dadin.

Lanbide Heziketaren Plan Estrategikoa

Aipatu behar da gaur egun Nafarroako Lanbide Heziketaren Plan Estrategikoa 2017-2020 garatzen ari garela betebeteen. Garapen ekonomikoaren,

lurralde eta gizarte kohesioaren eta LH garatzeko baliabideen premiaren inguruko hiru ardatz nagusi ditu. Beste era batera esanda, zeharkako esparru horretan gauzatzen dira aurre egin behar diegun erroak nagusiak:

- Ikasleei eta beren familiei LH alternatiba arrakastatsu gisa ikusaraztea.
- Ikastetxeen, enpresen eta beste erakunde batzuen arteko sinergiak sustatzea.
- Aurrera egitea berrikuntza aplikatuarekin enpresen errealitatetik gertu egonen diren proiektu errealean bitartez.
- Berrikuntza metodologikoa sendotzea, oro har, metodologia aktiboak garatuz, bereziki Proiektuetan Oinarritutako Elkarlaneko Ikaskuntza.
- Enpresen eta LHko ikastetxeen arteko komunikazio bideak indartzea.
- Irakasleen prestakuntza eta hezkuntza baliabideak areagotzea.
- Eskaintza zabala, erakargarria eta malgua mantentzea LHko zikloetan.
- Azkartasunez erantzutea lan merkatuaren beharrei.

- Laneratze egokirako neurriak sustatzea: kalitatezko kontratazioa, ongi ordaindua eta genero ikuspegia aintzat hartuko duena.

Etorkizunerako ideiak

Azkenik, LHko etorkizunean presente egon beharko luketen ideia batzuk aipatu nahiko nituzke:

- LH erakundeen, gizarte erakundeen eta gizarte eta ekonomia eragileen baterako zeregin gisa ulertzea.
- LHko eskaintza baliabideen eskuragarritasunak inposatutako inolako baldintzarik gabe egokitzea, soilik eraginkortasun printzipioak aplikatuz.
- LHren gizarte aintzatespena.
- Hezkidetzak: hezkuntza berdintasunean.
- Informazioa eta orientabide profesionala: hautaketa irizpideei jarraikiz egitea eta ez geratzen den aukera bakarra izateagatik.
- Berrikuntza aplikatua eta metodologikoa.
- Ikasleak izatea beren ikaskuntzaren erantzule.
- Irakasleen prestakuntza eta hezkuntza baliabideak.
- Lan munduan sartzea.
- Produzio sektoreekin harremanetan egotea.

Kalitatezko Lanbide Heziketa

ETI Ikastetxe Integratu Politeknikoa
Juan Carlos Ciria Fadrique. Tuterako ETI IIPko zuzendaria

Artikulu honetan aukera izanen dugu Lanbide Heziketako ikastetxe publiko bat, Tuterako ETI Ikastetxe Integratu Politeknikoa, sakon ezagutzeko: bere historia, modalitate guztietan duen prestakuntza eskaintza, berrikuntza eta nazioartekotze proiektuak, enpresekiko harremanak, lantokiko prestakuntza jasotzen duten ikasleak (maila eta espezialitateka), lan munduratzeara eta lan poltsaren kudeaketa, eta ikastetxearen ikuspegia, LHren etorkizuna hobetzeari begira.

Gako-hitzak: ETI, prestakuntza eskaintza, nazioartekotzea, berrikuntza, lan munduan sartzea.

1953ko ETItik 2019ko ETI IIPra.

1953an sortu zen San José Obrero Eskola Tekniko Industrialia. Jesusen Lagundiak sortu zuen, bi helburu garrantzitsuekin:

- Nafarroako Erriberan sortzen ari ziren industria enpresetako eskulangile gaituen beharrari erantzutea.
- Baliabide ekonomiko gutxi zituzten eta, hortaz, irakaskuntza pribatuaren bidez ikasten jarraitu ezin zuten pertsonen prestakuntza akademikoa ematea izan zen bigarren helburua.

ETI Lanbide Heziketako ikastetxe gisa sortzearen erabakia Nafarroako Erriberako azken 70 urteetako erabaki estrategiko garrantzitsuenetakoa izan zen; izan ere, pertsonak prestatzen eta gaitzen lagundu du, eta hori funtsezkoa izan da inguru horretan izan den aldaketa soziolaboralerako. Erabat nekazaria zen gizartea industrializatu egin zen pixkana, herrialde eta eskualde aurreratuagoetatik zetozenei jarraikiz. Prestakuntza hori sektore tekniko-industrialeko eta zerbitzuen sektoreko enpresen eskarira egokitzuz joan da pixkana. Prestakuntzaren bilakaera gakoa izan da, eta hemendik aurrera ere izanen da, Nafarroako Erriberaren garapenean.

13 urtez baino gehiagoz hainbat erakunderen artean lan bilerak egin ondoren (Tuterako Udala, Castell-Ruizeko Patronatua, Jesuiten Ikastetxeko ikasle ohien elkarte, Nafarroako Foru Aldundia, Iruñeko eta Tuterako Lanbide Heziketako Patronatua), 1947ko maiatzaren 23an Tuterako "San José Obrero" Oinarrizko Lanbide Eskolaren sorrera gutuna sinatu zen. 1950eko urriaren 20an Nafarroako Foru Aldundian eginiko bileran Tuterako Oinarrizko Lanbide Eskolari zegozkion aurrekontuen proiektua onetsi zen. Obrak San Juan Plazako orubean egin ziren, 1951tik 1953ra bitartean. Gastuak Aldundiak ordaindu zituen. Eskolak 1953ko urrian hasi ziren, 17 ikaslerekin.

1960ko otsailaren 11n ETIri Lanbide Heziketako Ikastetxe izaera eman zitzaion (marxoaren 3ko BOEn argitaratu zen), honako adar hauetako Ikaskuntza Gradua emateko: Metala (ahokadura, matrizegintza, tornu, forja eta txapisteria espezialitatea); Elektrizitatea (instalazio, motor, harilketa eta irrati teknikari espezialitatea); Egurra (zurgintzako espezialitatea). 1962/1963 ikasturtean maisu industrialen lehen promozioa graduatu zen (19 ikasle) espezialitate hauetan: Mekanika, Elektrizitatea eta Elektronika. 1966/1967 ikasturtean emakumeen ETI sortu zen Delineatzaile espezialitatean; hala, emakumeak LH ikasten hasi ziren, Marrazketa Teknikoa espezialitatean. 1979an Corellako ETI sortu zen, eta 1983an ETI berria. 1994/1995 ikasturtean LOGSEko ikastetxe bihurtu zen, eta 2002/2003 ikasturtean ia 2.000 ikasle izatera iritsi zen (DBH, Batxilergoa eta LH kontuan hartuta). Hurrengo ikasturtean, Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Departamentuak ikastetxea bi institututan bereiztea erabaki zuen: ETI 1 eta ETI 2.

2001/2002 ikasturtean proiektu hauek jarri ziren abian: nazioarteko harremanak Frantziako ikastetxeekin, ikasleen mugikortasunerako Europako programak (Leonardo da Vinci), etorkizuneko profesionalen programak AERekin, mekanizazioko zelula malgua, enpresa simulatua. 2002/2003 ikasturtean, Kalitatea Kudeatzeko Sistemen arloko antolamendu aitortua duen ikastetxearen ISO 9001 ziurtagiria jaso genuen, eta EFQM bikainta-

sun ereduaren ziurtagiria. 2006/2007 ikasturtean, proiektu pilotu gisa, LHko BHI izatetik Ikastetxe Integratu Politekniko izatera pasa zen; hala, etengabeko prestakuntzarako, nazioartekotzeko eta berrikuntzarako aukerak areagotu egin ziren. 2009an *nazioarteko berrikuntza proiektu* batean hartu genuen parte (*OAPEEren TOI, Remote Workshop Of Communications*), 7 herrialderekin eta 300.000 € baino gehiagoko aurrekontuarekin. 2010eko abenduan sare publikoko LHko ikastetxeendako Nafarroa saria jaso genuen, gure ikastetxearen ibilbidearengatik. 2012/2013 ikasturtean Sistema Mikroinformatikoak eta Sareak ikasketen online modalitatea jarri zen abian. 2013/14 ikasturtean Erasmus+ for Higher Education 2014-2020 gutuna jaso genuen. 2016/2017 eta 2017/2018 ikasturteetan Aho-hortzetako Higieneko eta Egokitzapen Fisikoko eskaintza zabaldu zen, Proiektuetan Oinarritutako Elkarlaneko Ikaskuntzaren –POEI– bidez (Kimua programa).

66 urteko historia dugu goi mailako graduatan. 26.000 ikasle baino gehiago izan ditugu 1962/1963 ikasturtean Maisutza Industrialeko 1. promozioa atera zenetik 2018/2019an Zientzia eta Teknologia Batxilergoko ikasleak eta goi mailako teknikariak graduatu arte.

Orlak-promozioak-ikasleak-titulazioak		
Titulazioa	Orla kopuruagoi mailako promozioak	Ikasleak
Maisutza industrialia	17	359
Goi Mailako Batxilergo Teknikoa	4	40
Emakume delinearzaileak	5	52
UBI aurrekoa	2	28
3. mailako lanbide moduluak	4	75
II. LHko teknikari espezialista	22	2.244
Batxilergoa	32	1.680
Goi mailako teknikaria	22	2.169
Guztira	108	6.647

ETI IIPk inguruko enpleguari eginiko ekarpena

Gaur egun, ETI IIPk ekarpen hauek egiten ditu:

- Bertako ikasleen lanbide gaikuntza, maila hauetan: Oinarritzko LHko eta LH Bereziko 1. maila, erdi mailako teknikarien 2. maila eta goi mailako teknikarien 3. maila.
- 11 lanbide familia edo espezialitatetan banatutako heziketa zikloen eskaintza: Gorputz eta Kirol Jarduerak, Administrazioa eta Kudeaketa, Nekazaritzako Jarduerak, Merkataritza eta Marketina, Elektrizitatea, Elektronika, Fabrikazio Mekanikoa, Irudi Pertsonala, Informatika eta Komunikazioa, Instalazioa eta Mantentze Lanak eta Osasuna. HZ guztiek lanbide modulu hauek dituzte zeharkako ardatz gisa: Lanerako Presta-

kuntza eta Orientazioa, Lan Inguruneko Harremanak, Enpresa eta Ekimena. Modulu horiek guztiek enpresari buruzko oinarritzko prestakuntza eta lan munduan sartzeko behar diren ezagutzak ematen dituzte. Horrez gain, ikasleek gai hauen inguruko gaitasunak eskuratzen dituzte:

- Laneko arriskuen prebentzioaren oinarritzko maila.
 - Lan merkatuan sartzeko orientazioa (enplegua bilatzeko, curriculuma egiteko, taldean lan egiteko eta gatazkak konpontzeko teknikak).
 - Edozein langilek ezagutu behar dituen arauak eta dokumentazioari buruzko informazioa: Langileen Estatutua, hitzarmen kolektiboa, lan kontratuak, nominak.
 - Autoenpleguaren alternatiba, lan merkatuak sarbide gisa, enpresen proiektuak diseinatuz eta horretarako prozesuarekin eta dokumentazioarekin lagunduz (negotio ideia, merkatu azterketa, AMIA analisia, marketina, enpresak lan arloan dituen betebeharrak, forma juridikoak, eratzeko izapideak, kontabilitate, administrazio eta zerga kudeaketa, etab.).
- Horrez gain, IIPk Etengabeko Prestakuntzako (EP) programa bat eskaintzen du lan-gabekian dauden eta lanean ari diren pertsonentzat. Azken ikasturteetan, EPko 1.500 ordu baino gehiago eman dira 55 ikaslerentzat. Nafarroako Enplegu Zerbitzuarekin, Lanbide Heziketaren Zerbitzuarekin eta enpresekin lankidetzan, prestakuntza ikastaro homologatuak diseinatzen dira lanbide gaikuntza behar duten langileentzat (lantokiko praktikak barne).
 - Ikastetxe Integratuaren irakaskuntza jarduera berrietako bat da Lanbide Gaitasunen Egiaztapena; horretarako, ebaluazio eta egiaztatze lanak egiten ditu ikastetxeak. Azken ikasturteetan 200 ikasleri egiaztatu zaizkie Mendekotasunaren Arreta eta Haur Hezikuntza espezialitateak. Agian datozen ikasturteetan lanbide arlo hauetara ere zabalduko dira egiaztapenak: Gorputz eta Kirol Jarduerak, Merkataritza eta Marketina, etab.

Nazioartekotzea

Ikastetxearen nazioartekotzea, ikasleak eta irakasleak EBko mugikortasun proiektuetan parte hartzeari dagokionez, 2000. urtean hasi zen, *Leonardo da Vinci* eta *Erasmus+* programekin. Guztira gure ikastetxeko 350 ikasle eta irakasle bako bako gehiagok egin dituzte praktikaldiak EBn, herrialde hauetan: Erresuma Batua (Llangollen –Gales–, Totnes, Torquay), Portugal (Lisboa), Irlanda (Cork), Frantzia (Agen, Montpellier), Italia (Florentzia, Padua, Turin, Milan, Rimini), Holanda (Utrecht), Finlandia (Helsinki), Malta eta Alemania.

Horrek aberastasun handia ematen die parte hartzaileei, pertsonalki nahiz profesionalki, eta esperientziaren balorazio oso ona egiten dute. Funtsean, programa horien bidez Lantokiko Prestakuntzako praktikak EBko beste herrialde batean egiten ahal dituzte, ikasleak ikasi duen espezialitateko enpresa batean, gutxi gorabehera hiru hilabetez. Hasiera batean bi asteko hizkuntza prestakuntza jasotzen dute, eta ondoren enpresako praktikekin hasten dira. Horretarako, ordea, hautaketa prozesu bat igaro behar dute eta, hala badagokio, beka ekonomiko bat jasotzen dute gastuei aurre egiteko.

Gure inguruko enpresek asko baloratzen dute ikasleek nazioarteko esperientzia izatea, horrek garrantzi handia baitu langileen lanbide gaikuntzan, nazioarteko harremanen esparruan.

ETI IIPko Erasmus+ ikasleak 2017/18 ikasturtean

Bizi esperientziak dira eta ikasleen prestakuntzari balio erantsia ematen diote; izan ere:

- Ikasleari aukera ematen diote bere prestakuntza pertsonala eta lanekoa osatzeko, merkatu globalizatu eta lehiakor baterako prest egote aldera.
- Irakasleen prestakuntza eta garapen profesionala ahalbidetzen dute, nazioarteko ingurune batean.
- Ingeleseko edo frantseseko hizkuntza gaitasuna hobetzen, arazoak modu autonomoan konpontzen eta nazioarteko enpresa batean sartzen laguntzen dute.

Berrikuntza

Gaur egun, berrikuntzaren arloak bi adar ditu: berrikuntza metodologikoa eta berrikuntza teknologikoa. Berrikuntza metodologikoaren oinarria da nola dinamizatu irakaskuntza eta ikaskuntza prozesua modu eraginkorragoan eta ikasleak gehiago motibatuzeko moduan, ikaskuntza emaitza hobekiak lortzeko xedez. Berrikuntza teknologikoaren xedea da punta-puntan egotea espezialitate guztietan, irakasleak eta, aldi berean, gelan lantzen diren eduki guztiak "eguneratuta" egon daitezen.

Berrikuntza metodologikoa

ETI IIP *Kimua* proiektuaren hasierako fasean murgilduta dago, 50 irakasle baino gehiagorendako prestakuntza eta lanbide moduluen hasiera POEI metodologiaren bidez. Metodologia honen helburua da ikasleen lanbide gaitasunak sendotzea, zeinak beharrezkoak baitira lan bat modu eraginkorrean gauzatzeko, lan merkatuarekin bat etorritik. Víctor Küppersen printzipio baten arabera, lanbide gaitasun baten balioa honen balioakidea da: ezagutza gehi trebetasuna, bider jarrera. Garrantzitsuena ikasleek ikastea da; taldean egin beharreko proiektuen bidez ikasi behar dute lana planifikatzen eta egituratzen, eta aurrean duten erronkari erantzuten. Irakasleek jarduera diseinatu behar dute, gidari lana egin behar dute, jarraibideak eman eta prozesua ebaluatu behar dute. Metodologia motibatzailea erabili behar da; ikasleek aktiboagoak izan behar dute banaka lan egitean, eta lankidetzan aritzen jakin behar dute taldean.

AERen Etorbizuneko Profesionalak 2018 lehiaketako parte hartzaileak eta agintariak

LHko Marketing Challenge lehiaketa nazionala irabazi zuten Marketina eta Publizitatea HZko ikasleak, Zaragozako Montessori ikastetxean, 2019ko otsailean

Lanerako Prestakuntza eta Orientazioko Departamentuak (LPO) *Acción contra el Hambre* GKEaren gizarte ekintzailetzarako proiektu bat gauzatu du 2016/2017 eta 2017/2018 ikasturteetan, Erdi eta Goi mailako ikasleekin eta POEIn oinarritutako metodologia baten bidez. Parte hartu duten ikasle eta irakasleek positiboki baloratu dute esperientzia; izan ere, gelan erabilitako metodologia berriak landu beharreko gaiari buruz eztabaidatzeko aukera ematen zuen, entrenigarriagoa zen ikasleentzat, koordinazio handiagoa zegoen irakasleen artean eta proiektuaren gaiak interesgarriak ziren (hala nola, gizarte ekintzailetzarekin lotutako negozio ideiak).

Berrikuntza teknologikoa

Berrikuntza teknologikoa irakasleek eskoletarako beharrezkotzat jotzen dituzten zenbait proiektuetan islatzen da. Beharrezkoa da ikasleek berrikuntza teknologikoetan oinarritutako proiektu horien berri izatea eta, LP modulura sartzen direnean, teknologia ongi ezagutzea. Ikasturte honetan irakasleek proposatutako eta berrikuntza teknologikoan oinarritutako 18 proiektu ditugu: *Makerspace*, e-car karga puntua, bideo proiektorea hobetzea, kontsumoa 0 € gela, bertaratzea aurpegi bidezko ezagutze sistemaren bitartez kontrolatzea, gela bakoitzeko berokuntza kontrolatzea, H2Oren ihesen lokalizatzailea, hiru APP informatiko eta gai hauei buruzko zazpi proiektu: kirola-balioak-hedapena-natura-Bardeak-Ebro.

Berritasun gisa, ikasturte honetan, Etorbizuneko Profesionalak lehiaketaren barnean eta Erriberako Enpresariaren Elkartearen (AER) lankidetzarekin, ETI IIPren lankidetzara behar duten proiektu jakin batzuetarako deialdiak jaso ditugu zenbait enpresen eskutik, enpresa eta LHko ikastetxea gerturatzeko asmoz. Irakasleak deialdi horiek aztertzen ari dira lanbide arloen arabera 11 departamentuetan, bideragarriak diren ikusteko eta erantzuna emateko.

Erronka bat da, eta aldi berean LHko ikastetxeak enpresetara gerturatzeko modu bat ere bai, benetako proiektuak gauzatu. Proiektu horrek aukera ematen du ikertzeko, prototipoak garatzeko, baldintzak aztertzeko, emaitzak lortzeko eta azken egiaztapena egiteko.

Fase horietan guztietan ikastetxeek eta enpresek lankidetzan aritu behar dute, “win win” estrategia batekin (enpresak irabazten du, ikastetxeak irabazten du). Hala, gure ikasleen prestakuntza hobetu eginen da. Hezkuntza Departamentuak jakin behar du aukera paregabea dugula aurrean ikastetxe integratua eta enpresak elkarrengana gerturatzeko.

Ikasturte honetan Erriberako LHko ikastetxeendako eta AERendako Etorkizuneko Profesionalak sarien XVIII. edizioa egin zen. Sari horien bidez, ikasleak animatzen dira proiektu bat, enpresa bat, arazo tekniko batendako konponbide bat edo azken produktu bat aurkeztera, irakasle baten tutoretzapean. Ondoren, epaimahai batek lanak kalifikatu eta sarien inguruko ebazpena ematen du. Lehiaketa horrek proiektuak, berrikuntza eta sorkuntza sustatzen ditu, eta babestu egin behar da.

Beren garrantzi teknikoagatik, kudeaketagatik, finantzaketagatik eta Europa mailako koordinazioagatik, azken urteetan egin diren Europako berrikuntza teknologikoko proiektu hauek nabarmentzen ditugu:

- “*Remote Workshop of Communications*”. Proiektuaren helburua izan zen e-learning plataforma bat garatzea, LHRako Praktiken Urruneko Laborategi bat sortzeko. Europako 7 bazkiderekin garatu zen: *IDEC SA* (Grezia), *Education Highway GMBH* (Austria), *MIMAR IZZET BAYSAL Anatolian Technical and Vocational High School* (Turkia), *IIS Leonardo Da Vinci* (Italia), *Swedish Telepedagogic Knowledge Centre* (Suedia), *Lycée Professionnel Jean Pierre Champo* (Frantzia), *ANAIN* (Nafarroa).
- *ESPACE*. Proiektuaren helburua izan zen ikasleen LP ebaluatzeko online plataforma bat garatzea, ikastetxeko eta enpresako tutoreek ikasleei buruzko txostenak egiteko lana erraztuz. Parte hartzaileak: *Erreterriako Don Bosco LHIII* (Gipuzkoa), *LP JP Champo de Mauléon* (Pyrénées-Atlantiques), *St John s Central College* (Cork) eta *ETI IIP*.
- *RESOLVE (Reinventing Subtitling for Language Learning in Vocational Education)*. Helburua izan zen azpitoluak dituzten azalpen bideoen erabilera aztertzea eta hezkuntzarako sare sozialetan elkartrukatzea, osasun eta asistentzia arloko espezialitatearako tresna didaktiko gisa, ikus-entzunezko unitate didaktikoen bidez. Parte hartzaileak: *Bremeneko Institutu Teknikoa eta Ikasketen Institutua* (Alemania), *Jyväskylä-ko Unibertsitateko Hezkuntza Ikerketaren Institutua* (Finlandia), *Bukaresteko Etengabeko Ikaskuntzaren Garapenerako Behatokia* (Errumania), *UniTS-Pisako Hirugarren Sektoreko Unibertsitatea* (Italia), *Iturbrok SL* eta *ETI IIP* (Nafarroa).
- *COBOTraining*. “Automatizazioa eta Robotika Industrialak” goi mailako HZ ezarri zenez, ikusi zen beharrezkoa zela ikasleei eta irakasleei honen inguruko prestakuntza ematea: robotika kolaboratiboa. Proiektu hau 2014ko ekainean sortu zen, Nafarroako Hezkuntza Gobernuaren eta Hezkuntza eta Kultura Ministerioaren LHko Berrikuntza eta Ekintzailatza Proiektuak deialdiarekin. Iruña Tecnológicas de Automatización enpresak, *Universal Robotsen* robot kolaboratiboen banatzaileak, laguntza teknikoa eman zuen proiektua garatu ahal izateko. ETI IIP izan zen UR5 robot bat izan zuen LHko lehen ikastetxe europarra. LHko enpresen eta ikastetxeen arteko lankidetzaren emaitza gisa, 2018ko azaroan Nafarroako hainbat ikastetxetako LHko bederatzi irakasle *Universal Robots* enpresan izan ziren, Odensen (Danimarka), Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Departamentuaren LHren Zerbitzuak garatutako berrikuntzarako Europako proiektu baten bidez.

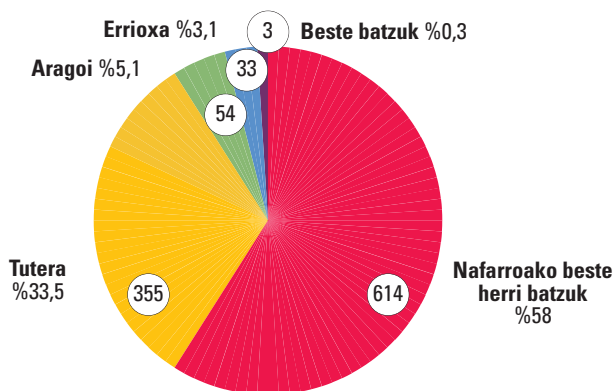
Urteak daramatzagu LH Bereziko heziketa zikloko ikasleekin lan egiten, eta emaitzak oso interesgarriak izan dira. Hainbat urte daramatzagu, halaber, proiektuetan oinarritutako

metodologiekin lanean. Murchanteko Haur Eskolarekin lan egin dugu; zehazki, zentzumenak estimulatzeko panel bat egin genien, zeinak saria jaso baitzuen. Horrek agerian jartzen du LH Bereziko irakasleek egiten duten lan ona. Aurreko ikasturtean Lan Munduratzeari eta LH Bereziko Heziketa Zikloi buruzko 1. jardunaldia egin zen; 2018ko maiatzaren 10ean izan zen, AERen egoitzan. Tuterako ikastetxe hauek izan ziren antolatzaileak: Torre Monreal Ikastetxe Publikoa, Jesuiten Ikastetxea, NHBBZ eta ETI IIP. Hezkuntza Departamentuaren aldetik, honako hauen lankidetzak izan genuen: Antolamenduaren eta Aukera Berdintasunaren Zerbitzua, Lanbide Heziketaren Zerbitzua eta Nafarroako Enplegu Zerbitzua. LH Bereziko Merkataritza eta Elektrizitatea zikloak POEI bidezko bi proiektu egiten ari dira ikasturte honetan zehar: *“Para la Escuela Infantil”*, Murchanteko Haur Eskolarekin lankidetzan, eta *“El Capacico”* Villa Javier zentroan, zeina murgilduta baitago ikaskuntza eta zerbitzu solidarioko esperientzietan..

Analisia

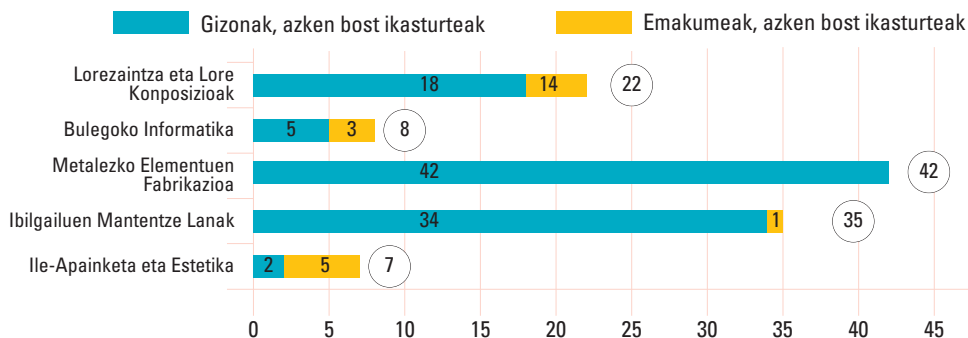
Azken bost ikasturteetako ikasleen analisia, jatorriaren arabera (2014/2019):

Jatorria: Tutera, Nafarroako beste herri batzuk, Errioxa, Aragoi, beste batzuk

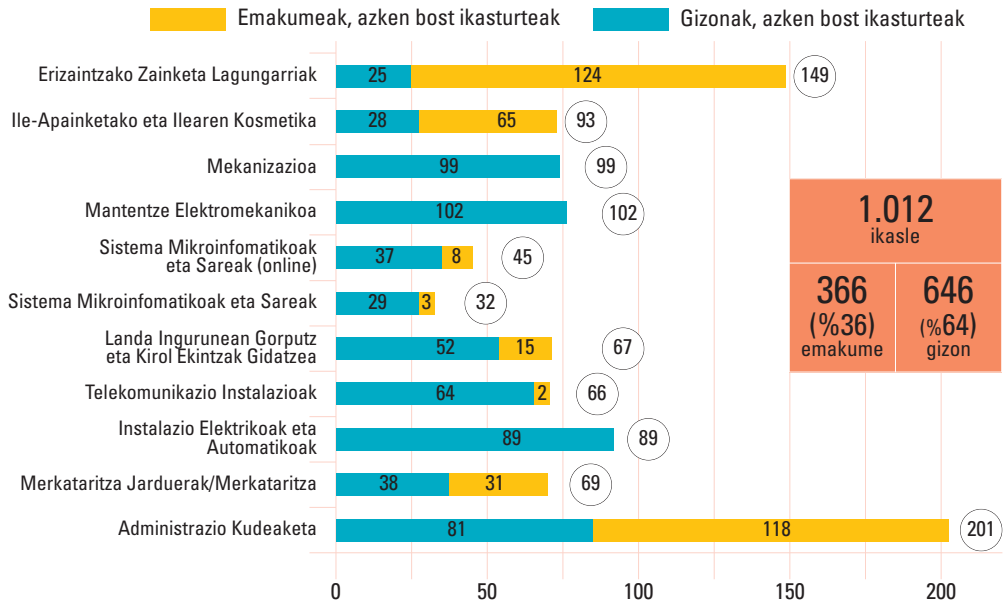

CIP ETI – Ikasleak Lantokiko Prestakuntzan (LP) azken bost urteetan - OLH

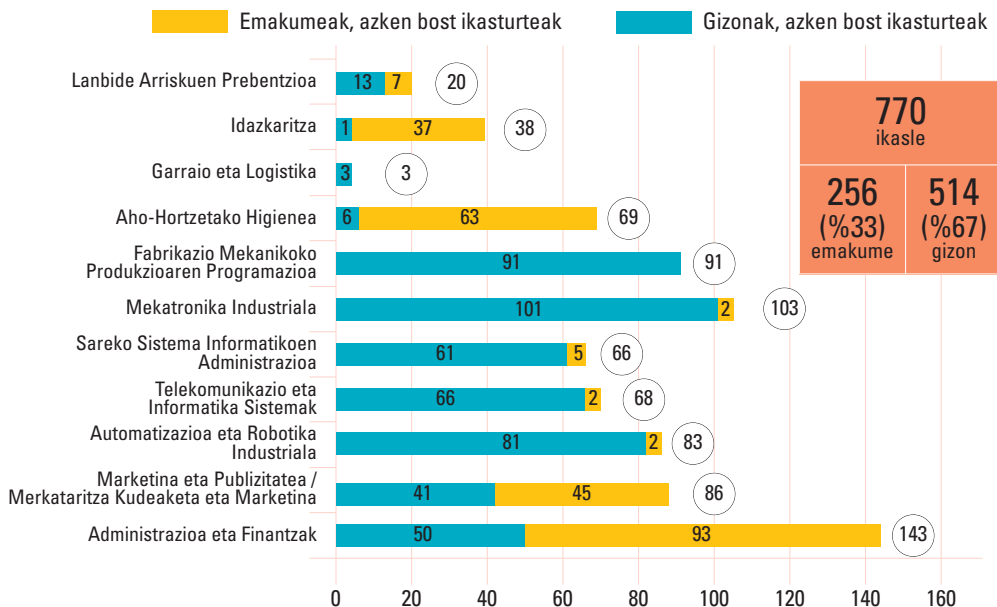
Oinarrizko LHko 114 ikasle azken 5 urteetan; horietatik 77 (%68) espezialitate hauetakoak: Ibilgailuen Mantentze Lanak eta Metalezko Elementuen Fabrikazioa

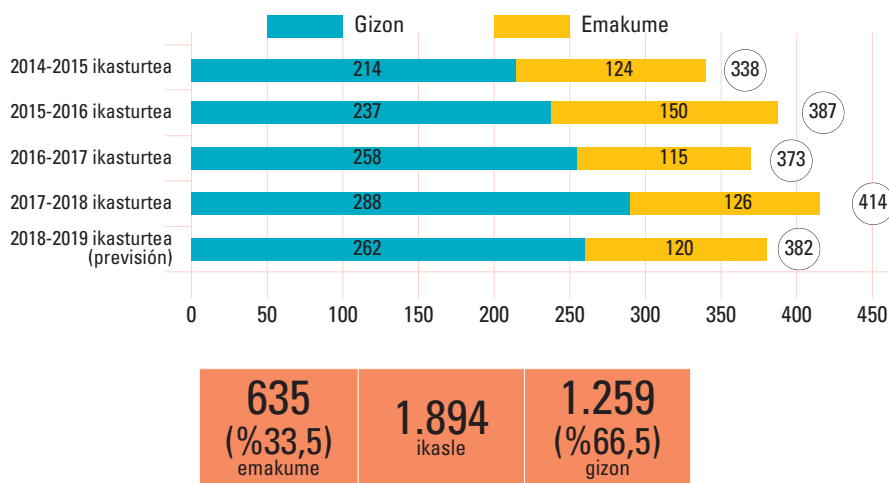
CIP ETI Ikasleak Lantokiko Prestakuntzan (LP) azken 5 urteetan - LHko Erdi Maila
11 heziketa ziklotako ikasle teknikoak

CIP ETI Ikasleak Lantokiko Prestakuntzan (LP) azken 5 urteetan - LHko Goi Maila
GM 11 heziketa ziklotako Goi Mailako ikasle teknikoak

CIP ETI – Ikasleak lantokiko prestakuntzan (LP) azken bost urteetan Ikasleak guztira = Goi Mailakoak, Teknikariak eta Oinarrizko LH

Ikasturte bakoitzeko batez bestekoa = 379 sartu dira LP modulura - lan mundura

Lankidetzaren enpresekin

Gaur egun lankidetzaren hitzarmena dugu 677 enpresekin.

Kokalekua

Horietatik %87 (582) 33 km-ko erradioan daude, alegia, Ebro, Queiles eta Alhama ibaien ertzetan. Enpresa gehienak Nafarroako Foru Komunitatean daude, baina beste autonomia erkidego batzuetako 51 enpresa sartzen dira eragin eremu horretan. Inguru horretatik kanpokoak dira enpresa hauek: 36 enpresa Iruñean, 11 Azkoienen, 10 Zaragozan, 5 Logroñon eta Tuteratik urrunago dauden beste herri batzuetan.

Langileak

Enpresa horietako gehienek 1 eta 50 langile artean dituzte (568 enpresak, %85), beste 81 enpresak 51 eta 500 langile artean dituzte (%12) eta gainerakoak 500 langile baino gehiagoko enpresak dira. Azken horien artean, Erriberan 500 langiletik gorako bi produkzio zentro baino ez daude; gainerako guztiak Erriberan ezarritako enpresa multinazionalak dira, Reina Sofía Ospitalea izan ezik.

Sektore ekonomikoa

2009ko EJSNren arabera (18 sektore), esaten ahal dugu Erriberaren eragin eremuan 7 sektoretan biltzen direla enpresen %80.

Enpresen asebetetzea

Lantokiko Prestakuntzaren aldia bukatzen denean, inkesta bat egiten zaie enpresei, eta bertan jarraian jasotako galderak egiten zaizkie. Hauek izan dira azken 5 urteko batez besteko emaitzak:

1	Ikasleak eginiko LPrekin duzun asebetetze maila	8,47
2	ETI IIPk LP antolatzeako orduan duen funtzionamendurekin duzun asebetetze maila	8,78
3	Ikastetxeko tutorearekiko komunikazioaren eraginkortasuna	8,91
4	Prestakuntzan egon diren ikasleen gaitasun profesionalaren maila	8,05
5	Prestakuntzan egon diren ikasleen giza prestakuntzaren maila	8,55
6	Ikastegiaren prestigioa (irudia)	8,73
7	Heziketa Zikloaren edukien eguneratzea	8,16

Lan munduan sartzea

Urte bukaeran, azken mailako ikasle ohiei galdetzen zaie zein den beren lan egoera, eta horren berri ematen zaio Hezkuntza Departamentuko Lanbide Heziketaren Zerbitzuari. Gure datuen arabera, goi mailako teknikarien %85 hasten dira lanean, eta teknikarien %60. Azken datu horrek behera egin du azken bi urteetan, tituludun batzuek goi mailako graduak ikasten jarraitu nahi izan dutelako. Automozioa eta Soldadura espezialitateetako LH Bereziko ikasleen lan munduratzeari ere handia izaten da.

Lan Poltsa

etitudela.comwebgunearen bidez, Kanpoko Jarduera Profesionalen Departamentuak, Lanbide Arloen Departamentuekin lankidetzan, Lan Poltsa zerbitzua eskaintzen dute ikastetxeko ikasle guztientzat eta enpresentzat. Langileak behar dituzten enpresek formulario bat betetzen dute eta hori dagokion LHko departamentura igortzen da. Han, CVak aukeratzen dira eta enpresara bidaltzen dira.

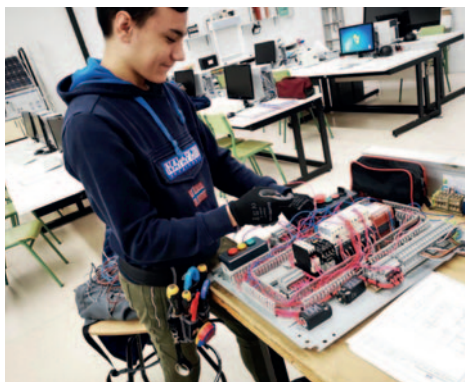
Etorkizunerako ideiak

Gure ikastetxeak zenbait ideia proposatzen ditu egungo eta etorkizuneko enpresen enplegarritasunarekin lotutako prestakuntza hobetzeko.

- LH hobeki ezagutzea. Etorkizunean ikasle izaten ahal direnei, enpresei eta gizarteari jakinaraztea gaur egun zer den LH, zer Erdi eta Goi mailako heziketa ziklo dauden, ikasketek zer ezaugarri dituzten eta zer eskaintzen duen.
 - DBH eta Batxilergoa bukatzen duten ikasle guztiek Erdi eta Goi mailako LHren gaineko informazio objektiboa eskuratzea, eta teknikarien eta Goi mailako teknikarien tituluak ezagutzea (adibidez, Nafarroako LHren azokak).
 - Pertsonak lan bizitzarako motibatzeak aukera bat da.

Ile-apainketa eta Ilearn Kosmetika HZko ikasleak irudi pertsonaleko lanetan

Instalazio Elektriko eta Automatikoak erdi mailako HZko ikasleak automatizazioko kaxa elektrikoak muntatzen

- BHletako orientazio jardueretan gure komunitateko LHko eskaintza nahitaez eza-gutarazteko betebeharra ezartzea.
- Lanbide Heziketa sustatzea lan mundurako sarbide gisa, merezi dituen prestigioa eta garrantzia emanez. Enpresen elkarteek kuantifikatu egin behar dute enpresek zer kualifikazio beharko dituzten gaur egun eta etorkizunean.
- Irakasleen aldetik, eskoletan enpresen errealitatetik gertu dauden proiektuekin lan egitea, helburu hauekin:
 - Kasu errealeko ikaskuntza motibatzea.
 - Autonomia eta autoikaskuntza sustatzea.
 - Ikasleei askotariko egoerak konpontzeko gaitasuna ematea, eskura dituzten baliabide guztiak erabiliz.
- Teknika desberdinen ikaskuntza sustatzea, Proiektuetan Oinarritutako Elkarlaneko Ikaskuntzaren bidez (POEI):
 - Kasu praktikoak erakustea.
 - Adituak ekartzea espezializazio ikastaro zehatzetara.
 - Enpresa eta azoka espezializatuera bisitak egitea, ikaskuntza metodo berriak eta lan kolaboratiboa ikusteko.
 - Ikus-entzunezko bitartekoak erabiltzea proiektuari buruz ikasteko eta egiten dena kanpokoei jakinarazteko.
 - Ikus-entzunezkoak muntatzea, hala nola bideo-aurrezpena eta bideo-curriculuma.
 - Irakasle taldearen barnean ongi koordinatzea, astean ordubetez bilduta.
- Komunikazio gehiago eta hobea ezartzea enpresen eta LHko ikastetxeen artean.
 - Enpresek inbertsioak egitea ikastetxeetan, dagoeneko egiten den moduan.
 - Etengabeko prestakuntzan dauden enpresen beharrei erantzutea.
 - Baterako proiektuak egiteko aukera ezartzea, enpresaren eta irakasleen ekarpenekin, irakasleendako orduak ezarriz eta emaitzak neurtuz.
- LHko titulua lortzen duten ikasleak, enpresan praktikak egin ondoren, kalitatezko kontratuekin bertan lanean has daitezela ahalbidetzea (egungo beharrekin bat datorren legeria).

- Gizartean publizitate ona egitea LHri: aukera positiboa da, enplegagarritasun tasa handikoa, LHko tituluetan eskuratutako ezagutzak eta gaitasunak garatzen dira eta bizi aukera bat izaten ahal da.
- Industria 4.0 ezartzeko azken teknologiak erabiltzeko prestakuntza ematea irakasleei eta hezkuntza baliabideak jartzea ikastetxeetan, digitalizazioaren, irakasleen gaitasun digitalen eta konektatutako plataformen erabileraren bidez:
 - Irakasleentzat interesgarria da berrikuntzak egitea eta gure produkzio sarean aplikatzea.
 - Berrikuntzak egitea eta robot kolaboratiboak, ikuspen artifiziala eta makinen artean komunikatzeko hainbat prozesu erabiltzea.
 - Industria 4.0-ren gakoak: Big data eta Datuen Analisia, *Cloud Computing*, Zibersegurtasuna, Robotika, Gauzen Internet, Simulazioa eta Prototipoak, Errealitate Areagotua, Prozesuen Kultura eta Integrazioa.
 - Hala, makinak ongi funtzionatzea lortzen ahal da, matxurarik gabe, eta produktibitatea hobea izatea.
- Ikastetxeen eskaintza hobetzea:
 - Modalitateei dagokienez: presentziala, erdi-presentziala, duala, goizeko edo arratsaldeko ordutegia, online (ikastetxeen eta irakasleen baliabideak ahalik eta gehien aprobetxatuz).
 - Profesionaltasun ziurtagirien eskaintza areagotzea, gure produkzio sektorearen eskari guztiei erantzun ahal izateko.
- LPO eta Enpresa eta Ekimena:
 - Lanbide modulu horien bitartez koordinatzea Proiektu lanbide moduluaren garapena, ekimena piztuz.

Eskola birpentsatzea

Hezkuntza Departamentua
Ander Domblás García

Hezkuntza inklusiboari buruz hitz egitea ez da hezkuntzari buruz soilik hitz egitea, ikasle guztientzako kalitatezko hezkuntza, berdintasun eta gizarte justiziarri buruz hitz egitea da.

Hobekuntza proposamenak eskatzen du: ikastetxeek gaitasun handiagoa behar dutela beren ingurunearen beharretara egokitzeko eta gero eta erantzun hobea lortzeko duten erronkei aurre egiteko.

Ikasle guztien eskola-arrakasta bermatzea dugu helburu, hezkuntza inklusiboan oinarrituz, absentismoaren aurkako borroka, porrota eta eskola-uzte goiztiarraren aurkako borrokan arreta jarritz.

Gako-hitzak: Eskola inklusiboa, hobekuntza erronka, berdintasuna, gizarte justizia, gaitasuna, kultura digitala.

La educación es un factor crucial del desarrollo social y personal, “un activo indispensable en el intento (de la humanidad) de lograr los ideales de la paz, la libertad y la justicia” y uno de los principales medios de que disponemos para fomentar un desarrollo humano más profundo y armonioso y, de ese modo, reducir la pobreza, la exclusión, la ignorancia y la guerra.
(Informe Delors, J. 1996)

Eskola inklusiboa helburu

Hezkuntza eraldatzea beharrezkoa da; berrikuntza metodologikoaren, ahalduntzearen eta komunitatearen pixkanakako parte hartzearen bidez, erantzuna eman behar die XXI. mendeko gizartearen eta eskolaren erronkei.

Erakunde nazional eta nazioartekoetatik gaur egungo eskolaren beharrei hobekien erantzuten dien paradigma eskola inklusiboarena da. Hezkuntza inklusiboa ez da soilik hezkuntza, ikasle guztiendako kalitatezko hezkuntza erantzuna da, ekitatea da eta justizia soziala da. Pixkanaka hezkuntza inklusiboago bat ezarriz gero, Milurtekoko Garapen Helburuetako batzuk errazago beteko dira, hala nola pobrezia desagerraraztea, lehen hezkuntza unibertetsala lortzea eta guztiendako hezkuntza bermatzea.

Beharrezkoa da ikasle guztiendako kalitatezko eta bidezko hezkuntza baten premisak ezarriko dituen hezkuntza sistema bat eraikitzea, hezkuntza erantzun baliagarri eta dibertsifikatua eskainiko duena testuinguru horretan bertan. Horretarako, funtsezkoa da gaur egungo eskolak gainditu behar dituen erronkak ongi ezagutzea. Hezkuntza erantzun horrek ikaskuntzarako sarbidea oztopatzen duten barrerak identifikatu behar ditu, izan fisikoak, sentsorialak, psikikoak edo sozialak. Azken batean, barrera horiek zailtasunak ezartzen dizkiete ikasle batzuei beren eskolatze aldiari behar bezala aurrera egiteko.

Gaur-gaurkoz ez da erraza eskolaren erronkak identifikatzea; izan ere, gure gizartea etengabe aldatzen da eta funtzio hori garatzeko tresna egokiak abiada azkarrean sortzen ditu, baina era berean abiada azkar horretan erantzutea eta egokitzea eskatzen du (Aniztasunari Erantzuteko Plan Estrategikoa 2018-2021).

XXI. mendeko eskola

Eskola honek ikaslea jartzen du erdigunean, gaitasunetan oinarritutako ikaskuntza eta irakaskuntza prozesuaren erdigunean, hain zuzen. Pixkanaka eskuratzen diren ezagutzak beharrezkoak dira benetako egoerak simulatzen dituzten testuinguru kontrolatuetan aplikatzeko. Modu esanguratsuan ikasteko aukera ematen duena ez da ezagutzen pilaketa soilik, baizik eta horien egituraketa, egokitzapena, lehenespena, antolamendua

eta erabilera. Horrenbestez, ikaslea ez da eragile pasibo bat, besterik gabe, eta beharrezkoa izanen zaio bere ikaskuntza prozesuan bete behar duen rol aktiboa garatzea.

Gaur egungo gizarteak rol hori garatuta duten pertsonak behar ditu: pertsona kritikoak, autonomoak, berdinaren artean sozializatzen eta elkarbizitzen dutenak, parte hartzen eta ekarpenak egiten dituztenak (desberdintasunak errespetatuz), etorkizuneko aldaketetara eta etengabe aurreratzen eta eraldatzen ari den gizarte baten eskari profesioletara egokitzeko prest daudenak.

Urteak dira kultura digitala gure gizartean ezarri zenetik. Ikastetxeek teknologia bereganatu dituzte eta eguneroko tresna gisa erabiltzen dituzte. Teknologia horiek guztiek aukera asko zabaltzen dituzte ikaskuntza prozesuak aberasteko beharrezkoak diren elementuak erabiltzeko, eta ikaskuntzaren elementu osagarri gisa hartzen dute parte.

Teknologia eta horren erabilera egokia sustatzeak aukera erabilgarri asko ematen ditu. Gaur egungo eskolak garrantzia eman behar dio teknologia hezkuntza prozesuetan integratzen jarraitzeari, betiere kontuan izanda teknologia erabiltzeak soilik, besterik gabe, ez dakarrela inolako balio erantsirik. Teknologia beste tresna bat bezala erabili behar da: testuinguru eta egoera jakin batzuetan hezkuntza erantzuna hobetzen laguntzen ahal du, gainerako tresnek bezala, baina hausnartu egin behar da ea kasuan-kasuan tresna hori erabiltzea egokia den.

Eskolak eraldatzeko gai izan behar du, ikasle guztiei kalitatezko erantzuna eman ahal izateko. Abiapuntua da aniztasuna hezkuntza sistema bere osotasunean hartzen duen errealtate bat dela; ikasle guztiak dira askotarikoak hainbat gaitasun, jarrera, interes eta ikasteko estilo dituztelako, eta testuinguru soziokultural desberdinetan bizi izan direlako. Eskola inklusiboak eraldaketa hori gauzatzeko beharrezkoak diren estrategia metodologiko berriak, antolamendu prozesu berriak eta araudi eta gizarte aldaketak proposatzen ditu. Azken batean, bere testuinguruan murgilduta dagoen eta ingurune eragileekin lankidetzan aritzen den eskola da.

Hezkuntza ez dagokie soilik hezkuntza erakundeei; gizarteko edozein lekutan ikasten ahal da. Ikaskuntza formala eta ikaskuntza ez-formalaren garrantzia zaintzeko, beharrezkoa da familiaren, eskolaren eta komunitatearen arteko konexioa eta lankidetzaren sustatzea. Hezkuntzak gizarte osoa hartzen du barnean, eta beharrezkoa da komunitateko eragile guztien sinergiekin bat egitea.

Eskola inklusiboa ekitate sozialerako tresna bihurtzen da; hala, ikasle bakoitzaren ingurune partikularraren desabantailak konpentsatzen ahal ditu, eta "eskola efektua" indartu. Alegia, ikasle guztien abiapuntura eta premia desberdinetara egokitzen den eskola izan behar du; eta, abiapuntu horretatik, ikasle bakoitza estimulatu, bakoitzari dagokion ekarpena egin, ikasle bakoitza aberastu eta erantzun bereziak eskaini behar ditu, banakako gaitasunen garapen egokiari lagunduz.

Normalean hezkuntza zirkuituetatik kanpo geratzen diren biztanleengana gerturatzeko gai den eskola bat, ikaskuntzaren pertsonalizazio bideratuta dagoena (hezkuntzarako sarbide berdintasuna aukera berdintasunarekin nahastu ez dadin) eta goi mailako irakas-kuntzarako sarbidea zabaltzeko xedea duena.

Ikaslea bere ikaskuntza prozesuaren parte aktibotzat duen irakaskuntza-ikaskuntza prozesu bat ezartzeko, beharrezkoa da irakaslana berrikustea; izan ere, irakasleak gainditu egin behar du ezagutza programatuen igorlearen ikuspegi tradizionala, eta bere hezkuntza lana indartu.

Alabaina, premisa horietan oinarritutako irakaskuntza prozesu egoki bat lortzeko, beharrezkoa da hezkuntza etapa guztietan zehar garatzea ikasten ikasteko gaitasuna, hauek ardatz hartuta: erantzukizuna, inplikazioa, lotura, autonomia, autoexijentzia eta ahalegina. Premisa horiek garatzen doazen heinean, irakaslana zuzendaritzarekin hainbesteko loturarik ez duen prozesu bihurtzen ahalko da; orduan, irakasleek ikasten ikasteko prozesuan lagundu eta orientatu beharko dituzte ikasleak.

Paradigma hori continuum bakar baten bi muturretan kokatutako prozesu bat da: zuzendaritza zereginean oinarritutako irakaslana, ikaslea bere ikaskuntza prozesuan autonomia edo aktiboa ez den heinean; eta orientazio lana, ikasleak parte hartzen duen eta bere ikaskuntza prozesuan inplikatzeko den heinean.

- Aldez aurreko ibilbide batetik abiatzen den eskola bat, testuinguru jakin batean kokatua eta lortu beharreko helburu jakin batzuk, garatu beharreko eduki batzuk eta zabaldu beharreko gaitasun batzuk dituena.
- Adierazleen bidez proposatutako helburuen betetze mailak ebaluatzen dituen eskola bat, berrikuspen mekanismoak sortzen dituena proposamen metodologikoak, antolamendu estrategikoak eta ingurunearekiko lankidetzari berriro bideratzeko. Mekanismo horiei esker, hobetzeko elementuak txertatuko ditu etengabe.
- Bere prozesuak definitzen dituen eskola bat, bere adierazleak identifikatzen eta ebaluatzen dituena, eta proposamenak egiten dituena, etengabeko hobekuntza prozesuan.

Ekarpen teorikoak, unibertsitatetik eta esperientziaren nahiz ezagutzaren beste esparru batzuetatik datozen ikerketa berriek egindako ekarpenak, baliagarriak izan badira, beharrezkoa da profesionalek gelan egiten duten lana aztertzea, ekarpen berrien erabilgarritasuna baloratzea, ekarpen horiek gelara egokitzeko aukerak aztertzea eta, pixkana, egokitzat jotzen dituzten elementuak beren lanean txertatzea. Hala, irakasleak etengabe eguneratzen dira.

Aurrekoarekin lotuta, praktikari buruzko hausnarketa lagungarria da pixkanaka corpus pedagogiko bat osatzeko, hots, irakasle bakoitzak bere lan ibilbidean zehar garatuko duen lan egiteko modu bat. Horri esker, irakaslanak eguneroko lanari koherentzia ematen dioten premisa solidoak ditu oinarri.

Klaustroak dira hezkuntza sistemaren aldaketaren eragileak; horietan irakasleek eztabaidatu, erabaki eta modu bateratuan ekin egiten dute, beren singularitasunetik, baina koordinatuta eta helburu komun batzuei jarraikiz. Klaustroek aztertzen, baloratzen eta onartzen dituzte metodologiari, ebaluazioari eta curriculumaren antolaketari buruz hartzen diren erabaki pedagogiko guztiak.

Elkarrekin eta beste ikastetxe batzuekin sarean lan eginez automatizatzen diren klaustroek hezkuntza administrazioaren babesa eta aholkularitza jasotzen dute, eta ikastetxearen hezkuntza proiektuaren autonomia sustatzen dute; eskolaren kohesio eta eraginkortasunerako funtsezko pieza dira.

Esperientzia horiek partekatzea, horiei buruz hausnartzea, hainbat irakaslerekin proiektuetan parte hartzea eta kalitatezko prestakuntza prozesuetan esku hartzea lagungarria da profesionalak gehiago eta hobeki gaitzeko. Talde lanak, profesional desberdinen arteko koordinazioak eta irakasle taldearen kohesioak osatu eta aberastu egiten du banakako esku hartzea.

Eta, noski, behar-beharrezkoak dira zuzendaritza taldeak ere, zeinak hezkuntzaren egiturak berritzen eta eraldatzen dituzten, ikastetxeko proiektuak gidatzen baitituzte.

Garrantzitsua da berrikuntzak oinarri dituen ikastetxeen eredurantz aurrera egitea. Ikastetxeek banakako ekarpenei balioa eman behar diete, praktika profesionalari buruz hausnartu behar dute, koordinazio eta koherentzia bertikal nahiz horizontala bermatu behar dute, jardunbide egokien esperientziak zabaldu behar dituzte eta beste ikastetxe batzuekiko lankidetzara ahalbidetu behar dute. Halako ikastetxeak, pixkanaka, gero eta lehiakorragoak bihurtzen dira beren inguruko beharretara egokitzea eta gero eta erantzun hobea ematea ahalbidetzen dieten erronkei aurre egiteko.

Eskolak aktiboa eta dinamikoa izan behar du, bere inguruko beharrak ezagutu behar ditu, zabaldu eta komunitatean parte hartu behar du, berritu egin behar du eta hainbat eragileren parte hartzeko aukera eman behar die. Hori dela eta, etengabe berrikusten eta aldatzen ari den eskola da, gazteak etengabe aldatzen ari den mundu eta lanbidetarako prestatzen dituelako. Kasu batzuetan, gainera, mundu hori erabat berria izanen da.

PROEDUCAR-HEZIGARRI. Hezkuntzaren aurrerapen eta babeserako orientazio eta laguntza programa

Inor ere atzean uzten ez duen hezkuntza sistema bat eraikitzea

Uste da hezkuntza dela abiapuntuko desberdintasuna konpentsatzeko tresna sozial garrantzitsuena, eta legeak blindatu egiten duela hezkuntzarako sarbidea. Alabaina, horrek ez du bermatzen denok gizarte eta lan bizitzarako beharrezkoak diren gaitasunak garatzen ditugunik; izan ere, eskola porrotaren eta eskola uzten dutenen tasak altuak dira eta horrek, gizarte eta hezkuntza bazterkeriarekin batera, mugatu egiten du hezkuntzak gizartearen aurrera egiteko eta berdintasuna lortzeko tresna gisa duen ahalmena.

Egoera horri erantzuteko, hainbat ikerketa eta esperientzia arrakastatsuk erakutsi dute inklusioa dela ikasle guztiendako erantzun kalitatezko eta bidezko bat emateko modurik egokiena. Horretarako, lehenik eta behin, ikaslea irakaskuntza-ikaskuntza prozesuaren erdigunean jarri behar da. Hortik abiatuta, hezkuntza arrakasta lortzeko ezinbesteko baldintza da ikasleek lotura emozionala, kognitiboa eta soziala edukitzea beren ikaskuntzarekin. Frogatuta dago lotura horren gabezia dela ikasleak eskolatik deskonektatzeko faktore erabakigarrietako bat; eskola porrotak eta eskola uzteak harreman estua dute eskolatzeko prozesu osoan hezkuntzatik bereizteko garatzen den prozesu horrekin.

PROEDUCAR-HEZIGARRI proiektuak ekintzen multzo koordinatu bat proposatzen du; prestakuntza ekintzak irakasleentzat, antolamendua eta metodologia aldatzeko ekintzak ikastetxeentzat, eta laguntza eta errefortzu ekintzak ikasleentzat. Ekintza horiek guztiak datozen 4 urteetan garatu behar dira ikastetxeetan, beste erakunde batzuekin

lankidetzan (gizarte zerbitzuak, Osasun Departamentua, haur eta gazteekin lan egiten duten erakundeak, etab.), norabide horretan aurrera egiteko.

Programaren helburu nagusia da ikasle guztien eskola arrakasta bermatzea, arreta jarritz hezkuntzan inklusioa ahalbidetzeko eta absentismoari, porrotari eta eskola uzteari kontra egiteko.

Ikastetxearen eta Hezkuntza Departamentuaren arteko lankidetzaren kontratua

Abiapuntua da ikastetxearen eta Hezkuntza Departamentuaren artean lankidetzaren kontratua ezartzea. Acalde Hernández, J.C. (2012). Arias Rodríguez, J. (2018).

- Ikastetxeak eraldaketa prozesu bati ekiteko konpromisoa hartzen du, inklusioa eta eskola arrakasta hobetuko duten neurriak ezarriz.
- Hezkuntza Departamentuak prozesu horretan laguntzeko konpromisoa hartzen du, aholkuak eta prestakuntza emanez, eta, aldi berean, proiektua garatzeko behar diren baliabideak jarritz.

Talde eragile bat sortzea ikastetxean

Prozesu hori gauzatu ahal izateko, ikastetxe bakoitzean talde eragile bat ezarri behar da. Sepúlveda, M.P., Calderón, I. eta Torres, F.J. (2012). Talde hori arduratuko da programa dinamizatzeaz, sustatzeaz eta segimendua egiteaz. Talde horretan egonen dira zuzendaritza taldeko, Hezkuntza Laguntzarako Unitateko eta Orientazio Departamentuko ordezkariak, baita hezkuntza maila guztietako ordezkariak ere.

Autoebaluazioa ikastetxean

Abiapuntua ikastetxearen egoeraren analisia da. Jakin behar da nola landu den aniztasunarekiko arreta eta zein diren ikastetxearen ingurunearen edo testuinguruaren egoera, beharrak, ahalmenak eta xedeak. Arnaiz, P. y Guirao, J.M. (2015). Alegia, ikastetxearen berezitasunetik abiatzen den programa da, ingurune zehatz horretan hezkuntza erantzuna hobetzeko asmoz garatuko dena.

Hobetzeko proposamenak ezartzea

Proposamenak ikuspegi inklusibotik egiten dira, pixkanaka eraldaketa prozesu bati ekiteko. Romero, C. (2007). Hobekuntza ildoek honako eremu hauetako batzuk hartzen ahal dituzte barnean:

- Baldintzak sortzea bermatua egon dadin ikasleek hezkuntza sisteman jarraituko dutela eta eskola arrakasta izaneko dutela, batez ere egoera ahulean dauden ikasleentzat kasuan.
- Antolaketa eta metodologia aldaketak sustatzea, ikasle guztien hezkuntza premiak asetzeko, ikuspuntu inklusibo batetik.
- Ikasle guztien eskola errendimendua hobetzea.
- Absentismoarekin, eskola porrotarekin eta garaia baino lehen eskola uztearekin lotutako faktoreak identifikatzea, aztertzea eta horietan garaiz jarduten hastea.
- Hezkuntza sistema garaia baino lehen uzteko arriskuan dauden ikasleekin jarduten ahal duten profesionalak sentsibilizatzea eta prestakuntza ematea.
- Ikastetxeko profesionalen arteko koordinazioa eta talde lana sustatzea.

- Sareko lana garatzea, ezagutzak eta esperientziak truka ditzaten, eta jardunbide ego-kiak eta hezkuntza arrakasta lortzeko jarduketak zabaltzea.
- Familiek ikastetxeko bizitzan benetan parte har dezatela sustatzea, bai eta ikaste-txearen eta ingurunearen arteko koordinazioa ere.
- Bizikidetzaren positiboa garatzea, eta, horretarako, irakasleek, ikasleek, familiek eta gai-nerako eragile sozialek parte hartzea.

Hori guztia lortzeko, Hobekuntza Plan bat egiten da, gako diren alderdiak jasoko dituen, hala nola hauek:

- Absentismoa eta garaia baino lehen eskola uztea prebenitzeko neurriak hartzea.
- Eskolarekiko lotura lantzea: gelako giroa eta talde positiboa sortzea.
- Aniztasunari erantzuteko moduaren antolaketa inklusiboa egitea: laguntza inklusiboak, irakaslan partekatua, etab.
- Gelan metodologia aktibo, parte hartzaile eta inklusiboak erabiltzea edo orokortzea. Hona hemen metodologia horietako batzuk: lankidetzan oinarritutako ikaskuntza, talde interaktiboak, literatura eta pedagogia solasaldiak, familiako kideen prestakuntza, berdinen arteko tutoretza, ikaskuntza dialogikoa, proiektuetan oinarritutako ikaskuntza, zerbitzu-ikaskuntza...
- Ikastetxeko profesionalek koordinatuta eta taldean lan egitea.
- Familiek eta komunitateak aktiboki parte hartzea.

Adierazleak ezartzea

Adierazleak programaren eta ezartzen diren neurrien eragina baloratzen laguntzen dute. Romero, C. (2007). Ikastetxeetan abian jartzen diren eraldaketa prozesuen helburua izan ohi da errealitatea hobetzea eta ikasle guztien hezkuntza bikaintasuneranzko bidea hartzea. Lizasoain, L., Joaristi, L., Lukas, J., y Santiago, K. (2007). Prozesu horretan, ezinbestekoa da ikastetxeak errubrika bat diseinatzea. Bertan, argi eta garbi jaso behar dira adierazleak, abiapuntuaren deskribatzaileak, lorpenen adierazleak eta bitarteko adierazleak, egindako hobekuntza proposamenak ezarritako bidean aurrera egiten laguntzen ote diguten baloratzeko.

Eraldaketa prozesuan dauden ikastetxeen sare kooperatiboa

Ikastetxeak sare kooperatibotan multzokatuko dira. Sare bakoitzean lau ikastetxe egonen dira. Elliott, J. (1990). Johnson, D.W. Johnson, R.T., & Holubec, E.J. (1999). Rodríguez, L.M., Fernández, R. eta Escudero, T. (2002):

- Bik aldeez aurreko esperientzia izanen dute berrikuntza prozesuetan (kontratu-programaren edo PROEDUCAR-HEZIGARRI programaren aurreko deialdietan parte hartu dutenak).
- Beste bik orain egiten dute bat deialdiarekin eta, horrenbestez, berriak izanen dira eraldaketa prozesu honetan.

Sare hauek aholkulari bat izanen dute, prestakuntza prozesua gidatuko duena. Aldian behin, sareek topaketak egiten ahal dituzte, esperientziak trukatzeko eta prestakuntza elkarrekin jasotzeko.

Ikastetxe bakoitzean osatutako talde eragileetan koordinatzaile bat izendatuko da, bere ikastetxean prozesua gidatu dezan, sareko lantaldeetan parte har dezan eta bere ikastetxean taldea eta klaustroa dinamiza ditzan.

Sareko lan bilerak hilerok egiten dira. Bilera horietan, ikastetxe bakoitzean egin beharreko prestakuntza prozesua planifikatuko da, eta bereziki landuko dira hezkuntza jardunbide egokiak, betiere esperientzia arrakastatsuen trukea eta adituen esku hartzea baliatuz. Proposamenak ikastetxeei helaraziko zaizkie, koordinazio organoen bidez (Koordinazio Pedagogikorako Batzordetik hasi eta klaustroraino, beharren arabera).

Hezkuntza praktikaren analisisa

Garrantzitsua da elementu hau aintzat hartzea; izan ere, proposatzen den zeregina ez da erraza eta korapilatsua izaten ahal da bizitzaren edozein etapatan eraldaketa prozesuak garatzea. Lagungarria izaten ahal da esperientziaz gisa aldaketa txikiak aplikatzeko orduan sortzen diren zailtasunak aztertzea, ezartzen diren elementuen ahalmena irudikatzen.

Prozesu honetan guztian, praktikari buruzko hausnarketa egiteak izugarritzko balioa du. Lehen esan bezala, helburua da egungo egoera hobetzen ahal duten eta irakasleentzat erabilgarriak izaten ahal diren elementuak txertatzea, gela kudeatzeko eta irakaskuntza-ikaskuntza prozesua hobetzeko. Elliott, J. (1990). Abiapuntua irakasle bakoitzaren preskakuntza eta lan ibilbidea da. Hortik abiatuta, aldaketa txikiak ezarriko dira, esperientziaz gisa, eta aldaketa horiek beren gaitasun profesionala hobetzeko egokiak diren hausnartuko da.

Ikastetxeak bere ibilbide propioa eraikitzea

Une honetan hau planteatu behar da:

- Aurreko fasean hartutako antolaketa, curriculum eta metodologia erabakiak abian jartzea. Ikasturtea bukatutakoan, ezarpen hori baloratzea. Andrés, J. M. (2001).
- Prozesuaren eta ikasleen emaitzak ebaluatzea.

Aurrekoaz gain, fase honetan dauden ikastetxeek aholkularitza ematen ahal diete programaren aurreko faseetan dauden ikastetxeei, aholkuak eta laguntza emanaz auto-ebaluazioaren prozesua gauzatzeko, hobekuntza plana diseinatzeko eta jarduketak zehazteko.

Orain arte gauzatu diren eta ikastetxearen errendimendua hobetu duten jarduketak finkatzea

Hauek dira fase honetako jarduketak:

- Adostu diren eta ebaluazio positiboa izan duten aldaketa proposamenak sistematizatzea eta finkatzea. Andrés, J. M. (2001).
- Programa jasotzea eta horren ondoriozko jarduketak erregistratzea ikastetxearen agiri instituzionalean, hezkuntza komunitateak partekatzen eta bere egiten duen proiektu bat baita, eta programatutako jarduketa guztiak biltzen dituen proiektu bate-ratzaile gisa hartzea. Eraldaketa prozesua erregistratzea eta baliozkotzea.

Garrantzitsua da prozesuan zehar zenbait agiri erregistratzea, eta horietan argi eta garbi jasotzea prozesuaren abiapuntua, egin nahi den ibilbidea eta eman diren bitarteko urratsak.

Ondorioa

Ikasle guztiek hezkuntza arrakasta lortzeko aukera berak izan ditzaten, hezkuntza sistema osoaren gainean egin behar da lan, hezkuntza etapen kalitatea jaisten eta ekitatea kaltezen duten oztopoak desagerrararaziz, bai eta hezkuntza prozesuaren beraren zenbait elementu ere, zeinak areagotu egiten baitituzte hasierako desberdinkeriak, hezkuntza sistemarekiko lotura haustea bultzatzen baitute eta, azken finean, eskola porrota izateko eta eskola uzteko arriskuak handitzen baitituzte, batez ere egoera ahuleneko gizarte taldeen artean.

Aipamenak

Acalde Hernández, J. C., *Presupuesto y gasto público*, N° 69, págs. 75-90, 2012.

Andrés, J. M., "Los nuevos retos de la Educación Superior", *Revista Fuentes*, 2, 2001.

Arias Rodríguez, J., "Progreso y consolidación del contrato-programa en la gestión pública española", *Pertsonak eta Antolakunde Publikoak Kudeatzeko Euskal Aldizkaria - Revista Vasca de Gestión de Personas y Organizaciones Públicas*, N°. 15, 2018, págs. 28-43, 2018.

Arnaiz, P. y Guirao, J.M., "La autoevaluación de centros en España para la atención a la diversidad desde una perspectiva inclusiva: ACADI", *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 18(1), 45-101, 2015.

Calero, J. y Oriol, J., "Igualdad de oportunidades: inclusión y exclusión educativas en España", en D. Santín, *Reflexiones sobre el sistema educativo español* (163-212), Madrid, Fundación Ramón Areces, 2015.

Cebrián, M., "Buenas prácticas en el uso del e-portafolio y e-rúbrica", en *El practicum: buenas prácticas en el Espacio Europeo de Educación Superior* por A. Cid, M. Raposo y A. Pérez (coords.), (pp.67-87) Tórculo, 2007.

Elliott, J., *La investigación-acción en educación*, Madrid, Morata, Transformar la educación, Barcelona, Graó, 1990.

Flecha, R., Padrós, M., Puigdemívol, I., "Comunidades de Aprendizaje: transformar la organización escolar al servicio de la comunidad", *Organización y gestión educativa*, 5, 4-8, 2003.

Johnson, D.W. Johnson, R.T., & Holubec, E. J., *El aprendizaje cooperativo en el aula*, Barcelona, Paidós, 1999.

Lizasoain, L., Joaristi, L., Lukas, J., y Santiago, K., "Efectos contextuales del nivel socioeconómico sobre el rendimiento académico en la educación secundaria obligatoria en la Comunidad Autónoma Vasca (España). Estudio diferencial del nivel socioeconómico familiar y el del centro escolar", *Archivos Analíticos de Políticas Educativas*, 15 (8), 2007.

Muntaner, J., "La igualdad de oportunidades en la escuela de la diversidad", *Revista de profesorado*, 4 (1), 27-45, 2000.

Palomares Ruiz, A., *Retos de la educación inclusiva para construir una sociedad incluyente*, Ediciones de la Universidad de Castilla - La Mancha, Repositorio Universitario Institucional de Recursos Abiertos, 2017.

Rodríguez, L. M., Fernández, R. y Escudero, T., *Aprendizaje entre iguales y construcción de conceptos. Infancia y Aprendizaje*, 25 (3), 277-297, 2002.

Romero, C., *La escuela media en la sociedad del conocimiento. Ideas y herramientas para la gestión educativa. Autoevaluación y planes de mejora*, Buenos Aires, Ediciones Novedades Educativas, 2007.

Sepúlveda, M.P., Calderón, I. y Torres, F. J., "De lo individual a lo estructural. La investigación-acción participativa como estrategia educativa para la transformación personal y social, en un centro de intervención con menores infractores", *Revista de Educación*, 359, 456-480, 2012.

Aldaketarako esperientzia bat

Beriaingo IP

Joxe A. Iribarren Gurbindo, Beriaingo IPko maisua

Gure inguruan eskola mota ugari daude, zalantzarik gabe. Eskola batzuek bizirautea dute xede; beste batzuek, berriz, bikaintasuna lortzea, emaitzak. Batzuek harrera egin nahi dute, beste batzuek egon, besterik ez dute egiten. Batzuk deprimituta daude, garai hobeak gogoan, eta beste batzuek ez dute beren arazoetarako konponbiderik aurkitzen. Nik Beriaingo IP ordezkatzan dut, 350 ikasle inguruko eskola bat. Gure eskola 80ko hamarkadan jarri zen abian, ingurune zail batean, harrera egiteko eta normalizatzeko beharrari erantzuteko asmoz. Alabaina, herriak aurrera egin duen heinean, eskolaren erronkak ere aldatu egin dira.

Gako-hitzak: birpentsatzea, kontratu-programa, Proeducar-Hezigarri

Eskola egonezina gara; etengabe aldatu eta hazi nahi dugu. Duela 10 urte baino gehiago, errebeldia eta konpromisoagatik, uko egin genion “herriarentzat nahikoa da” leloari, eta beste honi heldu genion: “gure herriarentzat hoberena”, ahal dugun hoberena behintzat.

Lelo hori praktikan jartzeko, hiru premisa planteatu genituen:

- Geure nortasuna izatea. Horretarako, garrantzitsuena gure xedea argia izatea zen. Hau esan genion geure buruari: kalitatezko hezkuntza nahi dugu (emaitza onak eta kudeaketa ona), integrala eta bizikidetzat positiboko ingurunea sustatuko duena. Eta horri ekin genion.
- Eskolak herrian zuen irudia hobetzea; horretarako, funtsezkoa zen gure eraikina hobetzea, oso zaharkituta baitzegoen.
- Dakiena ahazten ez duen eta gauza berriak ikasten dituen eskola izatea. Erretiro askoko aldia zetorkigun eta, horrenbestez, langile berri asko zeuden etortzear, horietako asko behin-behinekoak. Ez genuen eskolak ordura arte ikasitakoa galdu nahi; beraz, dena bildu eta langile berriei prestakuntza emateko ahalegina egin genuen.

Gogo askorekin, intuizio batzuei jarraikiz eta, seguruenik, jakinduria baino ilusio eta konpromiso gehiagorekin, eskola abegitsu eta kalitatezko bat eraikitzeko zereginen murgildu ginen, nortasuna izanen zuen eskola bat.

Ahalegin handia egin genuen eskolako bizikidetzeta eta kudeaketa hobetzeko. Eta ordura arte lortutako alderdi on guztiei eusteko. Pixkanaka, eskolaren kudeaketa hobetu genuen, emaitzek hobera egin zuten eta eraikina berritzea ere lortu genuen. Kalitatearen kudeaketa bikaineko ikastetxearen zigilua lortu genuen, eta hala irakasleek nola familiek asebetetze maila handia agertu zuten. Denboraren eta lanaren poderioz, bizikidetzeta gero eta samurragoa bihurtu zen.

Hezkuntza eredu klasiko samar baten zuhaitzak bere fruituak ematea lortu genuen. Baina benetan emaitza horiek lortu nahi genituen? Edo eskola zaharkitu baten irudia besterik ez zen? Une batez gelditu eta elkarri begiratzeko denbora hartu genuen.

Gauza asko ongi egiten ari ginen, zalantzarik gabe, eta gure konpromisoa argia zen. Aldaketa asko egin genituen guk ikasketak egin genituen eskola hartatik, baina, benetan eguneratuta al geunden? Alderdi asko zeuden aldatzeko, gure lan egiteko moduari eragiten zioten funtsezko elementuak:

- Oraingo gelak eta duela 50 urtekoak, gure ikasle garaikoak, antzekoegiak ziren, ez zegoen alde handirik. Baina mundua asko aldatu da ordutik.
- Arbela kleraduna edo digitala izan, irakasleek gelaren erdian egoten jarraitzen zuten. Ikasleek jakinduriaren, boterearen eta aintzatespenaren iturriari begiratzeko zioten, haren hitzen eta arretaren zain.
- Gizarte honetan milioika liburu eramaten ahal ditugu sakelako makina txiki batean, eta hala ere irakaskuntza pasiboari lotuta jarraitzen genuen hein batean, testuliburua buruz ikasteko beharrari.

- Egia da metodologia berriak arrakastaz txertatu genituela, hala nola proiektuetan oinarritutako ikaskuntza, jarduera txokoak eta abar, eta egiaztatuta geneukala metodologia berri horiek ilusio handiagoa sorrarazten zutela ikasleen artean; baina oraindik ere orokortzeko zegoen apustu hori. Elementu askoren menpe zegoen: irakasgaia, irakaslea... Hezitzaile batzuek bazekiten nola aplikatu, baina beste batzuek ez. Eta ez genion elkarri azaltzen.
- Oinarrizko gaitasunei buruzko nazioarteko adostasuna oso iradokitzailea iruditu zitzaigun. Baina, nola egin behar genuen?
- Gure ametsa zen ikasleak irakasleak bezain maiteminduta egotea irakasgaiekin. Baina hori oso gutxitan gertatzen zen.
- Ikusten genuen ikasle guztiei gauza bera eskaintzen geniela, nahiz eta beren jatorriak, ahalmenak eta gustuak oso desberdinak izan.
- Zailtasunak zituzten ikasleek beren bertsio hoberena aurkitzea nahi genuen, baina bestelako sentsazioa lortzen genuen: eskolan maitasuna jasotzen zuten, baina kalte-tuta ateratzen ziren bertatik.
- Kooperazioari buruz hitz egiten genuen, elkarrekin lan egiteaz. Alabaina, ikasle guztiei zeregin berdinak jartzean lehiakortasun antzu bat sustatu besterik ez genuen egiten: batzuek ia beti irabazten zuten, eta besteek sufritu edo konformatu besterik ez. Horren adibide da, esaterako, nota hoberenak lortzeko lehia.
- Hezkuntza sistemak planteatzen digun ibilbidean bizirik irauteko besterik balio ez duten gauzak irakasten jarraitzen genuen. Honelako esaldiak oraindik ere *trending topic* ziren Lehen Hezkuntzan: "hau jakin egin behar duzue, institutuan eskatu eginen dizuete eta".
- Ahalegin guztiak eginik ere, beti ezin genien lagundu ikasleei. Albo ondorio gehiegi sortzen ziren.

Eskola birpentsatzea

Beharrezkoa zen eskola birpentsatzea. Eskolak arazo horiei guztiei erantzuna aurkitzea lortu nahi genuen.

- Eginez ikasten lagunduko zuen eskola bat nahi genuen, ez memorian edukiak gordez.
- Sozialki, taldean, ikasteko aukera ematen duen eskola bat. Eta horrek ez du gatazka iturri izan behar, baizik eta aukera bat mota guztietako ikasleentzat.
- Egiten diren lanek benetako erabilera bat izan behar dute, nota jakin bat ziurtatzeaz harago.
- Mugitzeko, ikertzeko, bilatzeko, galdetzeko, aurkitzeko eta elkar laguntzeko aukera ematen duen eskola bat behar genuen.
- Harridura bilatzen duena, galderak eta pentsamendu kritikoa sor daitezen.
- Irakasleek partekatu egin behar zuten, gelako gainerako kideengandik ikasi, baterako ideiak sortu, lan egiteko modu berriak ikasteko prest egon eta beste leku batzuetan funtzionatzen duten estrategiak abian jarri.
- Gure eskolako espazio bakoitzak elkarrekin ikasteko aukera eman behar zuen.

Munduaren hitzak dominoarekin

Shushi prestatzen

Alabaina, muga asko genituen. Muga horietako batzuk gure historiak berak jartzen zizkigun, beste eskola askotan gertatzen zen moduan. Lan zailegia zirudien herriko eskola batentzat.

Irakasleen borroka

Beren burua eraiki behar izan duten irakasleen belaunaldi bateko parte gara. Prestakuntza gutxiarekin hasi ginen, eta praktikarekin eta ikastaro baliagarri batzuekin ikasitakoa izan dugu oinarri.

Ikasitako gauza asko partekatu genituen: proiektuetan oinarritutako lana, Nemerovs-kyren ideiak, Isabel Solék irakurmenari buruz eginiko azterketa, Dolzen sekuentzia didaktikoaren eredua, Luis Peredaren matematikak irakasteko sistema. Eskolan autoprestakuntza egin genuen halakorik egiten ez zen garaian.

Alabaina, beste gauza askotan bakarrik lan egiten jarraitzen dugu, hondartzara itzuli behar duten igerilariak bezala, bakoitza bere bitartekoekin, bere esperientzia erreferentzia bakar gisa hartuta, gainerako lankideen ezagutzak, inspirazioa edo jakinduria aprobetxatzen jakin gabe.

Eskolen borroka

Eskolaren irudia antzekoa zen. Elkarte autodidaktak, inprobisazioan eta ilusioan oinarrituak, eta ez hainbeste prestakuntza solidoan, ikerketetan edo adostasun zabaletan. Unibertsitateak edo administrazioak inolako lidergo lanik egiten ez zenez, eskolek beren kabuz eraiki beste aukerarik ez zuten.

Unibertsitatea, gu bezala, inprobisatzen. Administrazioa arazoak konpontzen, dokumentuak kudeatzen, baliabideak banatzen. Baina ez zegoen argi zer egin nahi edo behar zen, sistema nola hobetzen ahal zen. Ikasiz hazten ahal zen sare baten jabe ginen, baina

sare horri etekina nola atera jakin gabe. Ez zegoen plan estrategikorik, ezta 10 urterako ikuspeirik, ezta susmatzen ahal zen biderik ere. Asko jota, legegintzaldiko proiekturen bat.

Gaitasunak inguruan bueltaka

Bide horretan agertu ziren oinarrizko gaitasunak. Madrileria joan ginen, Combasera. Gero prestakuntza jaso genuen ikastetxe batean, bertan behera geratutako metodologia aktiboaren ikastaro bat, eta abar.

Urteak galdu genituelako sentsazioa geneukan, bideak intuizioz bilatuz, lurraldearen maparik gabe. Edison parafraseatuz, bonbilla bat ez egiteko mila modu aurkitzeko inbertitutako urteak izan ziren. Frustrazioa sentitzen genuen, bai bagenekien beste eskola asko eta asko ere energiak xahutzen ari zirela, gure ondorio antzekoetara iristeko. Azken batean, erronka zirrargarria genuen aurrean, baina agian handiegia guretzat.

Kontratu-programa edo Hezigarri

Bide luze horretan inora ere ez iristeaz nazkatuta eta nekatuta geundenean, entzun genuen departamentuak proposamen estrategikoren bat zuela esku artean. Eta sistema metodologikoa lantzeko ahaleginetan ari zela. Gainera, programa probatu zuten ikastetxeak gustura zeuden.

Kontratu-programa izena zuen eta hauek eskaintzen zituen: prestakuntza orokorra (hezkuntza estrategia arrakastatsuen ingurukoa), praktikarako aldi bat, prestakuntza espezifikagoak (esaterako, ikaskuntza kooperatiboa) eta benetako aldaketa bat gelan.

Eta hori guztia eskolaren eta departamentuaren arteko hiru urteko konpromiso baten barnean, betiere ikastetxe bakoitzaren erritmoa eta erabakiak errespetatuz. Ongi diseinatutako bidea zirudien, ez inprobisatua eta alferrikako ahaleginak egitea ekarriko zuena. Beraz, aukera hori aztertzea erabaki genuen.

Urtebete animatzeko

Zalantza asko genituen, ezin genuen gehiago huts egin. Beraz, urtebete eman genion geure buruari, benetan hori nahi ote genuen ikusteko.

- Kontratu-programan sartuta zeuden ikastetxeak bisitatu genituen eta bertatik bertara ikusi genuen zer aldaketa egin zituzten. Nafarroako zenbait ikastetxe oso modu interesgarrian ari dira metodologia berriak abian jartzen: ikaskuntza kooperatiboa, ikaskuntza komunitateak, irakurketa dialogikoak, metodologia aktiboak, etab.
- Benetan eskuzabalak izan ziren eta beren ateak zabaldu zizkiguten, horretarako obligaziorik izan gabe. Hala, ikusi genuen aldatzea posible zela eta behar adina ikasten ahal genuela arrakastaz aldatzeko.

Gure lan egiteko modua modernizatzeko beharrari buruz hausnartu genuen. Departamentuak sistemaren nahitaezko eraldaketari buruz antolatutako hitzaldietara joan ginen aurreko ikasturtean (Escola Nova 21, neurozientzia, hezkuntza inklusioa).

Ikasturtearen bukaeran behin betiko bozketa egin genuen, klaustroak abentura horri ekin nahi zion jakiteko. Bada, emaitza baiezkoa izan zen. Beldurrak eta zalantzak agerikoak

Historia

Dentsitatea

ziren, eta pertsona batzuek besteek baino ilusio handiagoa zuten. Baina aurrera egitea erabaki genuen.

Proeducar-Hezigarri

Ikasturte honetan Proeducar-Hezigarri programa lantzen ari gara.

- Departamentuaren prestakuntzari esker, esperientzia arrakastatsu eta interesgarriak ezagutzen ari gara (Escola Nova 21, Luis Lizasoáin). Orain ikuspegi argiagoa dugu, aldaketarako tresna zehatzak bilatzen ditugu eta benetako erreferentziak ditugu.
- Hezkuntza estrategia arrakastatsuen inguruko prestakuntza orokorra jasotzen ari gara; prestakuntza aztertua, dibertigarria eta interesgarria.
- Sarean lan egiten ari gara, gurekin batera prozesu honetan murgilduta dauden ikas-tetxeen funtzionamendua ezagutuz.

Lehen urte honetan, gure helburua da gelako lanaren eredu desberdinak aztertzea, guk nahi dugunera eta gure errealitatera hobekien egokitzen dena bilatzeko.

Aldaketa bat eraiki nahi dugu, baina metodologia aktiboagoetan oinarrituta, gaitasunen bidezko lanera gerturatuko gaituzten eta integralak izanen diren metodologietan. Baina, aldi berean, orain arte lortutako alderdi on guztiei eutsi nahi diegu. Hortaz, aldaketa lasaia baina etengabea izanen da.

Horretarako, Proeducar-Hezigarri lehen ere aipatu ditugun zenbait tresna eskaintzen dizkigu:

- Hezkuntza estrategia arrakastatsuei (ikerketen eta esperientzien bermea dutenak) buruzko prestakuntza, ikastetxean bertan.
- Bisitak metodologia berriak probatu dituzten ikastetxeetara.
- Lankidetzat goi mailako kanpoko hizlariekin.
- Kanpoko ikastetxeen erreferentziak (Katalunia, Euskadi...).
- Nahitaetzko zenbait zeregin (gure lan egiteko moduari eta lortu nahi dugun eskolari buruzko hausnarketa...).

- Sarearen babesa (argia garai ilunetan, konponbideak nondik jo ez dakigunean eta laguntza, oro har).

Horrenbestez, tresna egokia da aurrera egiten eta sistema eraldatzen jarraitzeko, segurtasun esparru bat ematen baitu. Alabaina, tresna horren barnean ere alderdi batzuk garatzeke daude:

- Beharrezkoa izaten ahal da jarraitu beharreko bidea argiago zehaztea.
- Erreferentziako ikastetxeak sortu edo elikatu behar dira Nafarroan, unibertsitatearen inplikazioarekin.
- Egonaldiak egin behar dira erreferentziako ikastetxeetan.
- Mundu mailako erreferente teorikoak bilatu behar dira: ikaskuntza kooperatiboa, Harvardeko pentsamendu eskola, etab.

Dena den, dinamika oso positiboa sortu da, eta horrek aukera ematen ahal du sistema benetan eraldatzeko. Inertzia horretan konpromisoa hartzea gomendatzen dugu, etorkizunerako eskola moderno eta hobeago bat utzi nahi badugu.

Etorkizunerako ideiak

1. Gizartea aldatu egiten da. Milioi bat entziklopedia daramatzagu sakelari. Buruz ikastea ez da hain garrantzitsua.
2. Gaitasunen bidezko lanaren aldeko nazioarteko adostasun bat dago.
3. Funtsezkoa da sarean informazioa bilatzea, iturriak egiaztatzea eta pentsamendu kritikoa izatea.
4. Aktibo gaudenean dena da biziagoa eta interesgarriagoa, eta gehiago ikasten da. Eskolan ere hori gertatzen da.
5. Ez dira soilik irakasle geldiezinak behar, berriro eta talde gisa lan egiten duten eskolak baizik.
6. Ez dugu erabateko adostasuna lortuko klaustroan, baina baterako ideiak eraikitzen laguntzen ahal dugu:
 - Lehendik dakigunari buruz hausnartuz.
 - Metodologiaren arrakastaren frogak aurkeztuz.
 - Gehiago irakurriz.
 - Beste eskola batzuk bisitatuz.
7. Bi arrazoi egon ohi dira aldatu nahi ez izateko: beldurra edo beste aukera argi ez ikustea. Goazen ikustera eta konturatuko gara ez dela horren zaila.
8. Ez du ezertarako balio errua beste batzuei botatzeak: legeak, administrazioa, familiak, gizartea... Guk geuk aurea hartzen ahal dugu. Egin dezagun.
9. Gela edo eskola bat antolatzeke moduari buruzko ideia oso zurrunka ditugu. Horietako batzuk hautsi eta eskola askeagoa egin behar dugu. Egiten ahal da. Badago halakorik.
10. Gelaren egitura aldatzeak sistema aldatzea dakar. Ez da gauza bera gela batean ikasle denak irakasleari begira eta ariketa berdina egiten egotea, edo gela batean lau espazio egotea: bat pentsatzeko, bestea diseinatzeke, bestea ekoizteke eta azkena azalpenak emateke.